

## Usomhi Onete oyi iJesu iKirisiti ni iLuku O keke

### *Irokhase*

<sup>1</sup> Egbu egbọ e she roshẹka keke emini e bhale ya tse nya eghẹghẹ oyi anye.

<sup>2</sup> Ezeze abi egbọ eni e gue ungmemhi oyi Eshinegba le, ni e rote igbaekele ri eloe me we abi e li de, igho e li gue we ye anye, ni anye ro ligho keke we.

<sup>3</sup> Aborokhia khi eni ingme ena, khi rote igbaekele mhi te towe okpe, loli o ro ti mhe eloe, ni mhi kuegbe-a keke abi e li de ghi e, yeye iTiofilosi ni a ri ekpe e na,

<sup>4</sup> Ishegho ni u ro ya lese egbegbi ingme ni e la emini a sese e.

### *A guele shi eke khi, a ya bia ifoni*

<sup>5</sup> Okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba oghuo ni a lu iZakaraya o ya la o eghẹghẹ oyi oghie ni a lu Erodu ni o mhue eke iJudia. Oni iZakaraya o khi otuoghuo igbhogbho ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ni Abija o li la. A lu ughue oli Enizabeti ni o khi omiomi Eroni.\*

<sup>6</sup> Oni omose ona ali ughue oli, e khi egbọ ni e pfuase shi odalo oyi Eshinegba, ni e ri ishi eyi Eshinegba a gbe akanya.

---

\* **1:5** Li ze 1 Okhe 24.10

<sup>7</sup> Ɛa bia ọmọ itobọ khi Enizabẹti aga ọ khi. Wẹwẹ awa-awa e she womhẹ.

<sup>8</sup> Ɛlẹghuo, khi ugamhi o tẹ iku ẹgbọ ekpodalo-ugamhi eyi Ɛshinẹgba ni iZakaraya ọ la,

<sup>9</sup> obọ o mu iZakaraya khi lọli ọ ya lo Owa oyi Ɛshinẹgba ya toşẹ ituale afu ẹera ukhomhi atẹtẹ. Ighọ eni igbhogbho ekpodalo-ugamhi eyi Ɛshinẹgba e kie kpẹ ẹ li.

<sup>10</sup> Abi ẹghẹghẹ ni a rọ ọ toşẹ eni ituale o rọ ramhi, eni ẹgbọ ni e bhale shi oni ugamhi, e legba atukpapfẹ, e sọ iromhi.

<sup>11</sup> Ighọ aḡeni oyi Ɛshinẹgba ọ bhale ya migha ukiẹkiẹ obọ ita oni adido ni a la toşẹ ituale.

<sup>12</sup> Abi iZakaraya ọ rọ mẹ ọni aḡeni, ọ yila, ulishi oo mu ọli.

<sup>13</sup> Ama ọni aḡeni ọọ li, “Khi zẹ ni ulishi o muẹ, Ɛshinẹgba ọ she suọ iromhi ni u sọ. Ughuẹ Enizabẹti, o ya bia ọmọ nẹ. Iḡoni khi eva ni u ya lu ọli.

<sup>14</sup> Ọni ọmọ, ọ ya ri oghẹlẹ ali iregbemu ghi ẹ. Ebubu ẹgbọ e ya gheleşhi ubiamhi oyọli.

<sup>15</sup> Irari khi ọ ya fu shi odalo oyi Ɛshinẹgba. Ọ khi tigbe da onyọ ni o toto ghue. Rọte ẹlẹ ni a te ya bia li, ọ te ya mhue Ayemhẹ-nọ-pfuase.

<sup>16</sup> Ɛgbọ iZireni ebubu ọ ya mu pfi bhale deba Ɛshinẹgba Ọnọmhue oyẹwẹ.†

<sup>17</sup> Ọnọmhue ọ ya ghie ọli ralo, ọ mhue ekpabọ ali ayemhẹ enabi eyi Elaja. Ọ ya mu udu oyi eni e khi ita pfi ni e ke nono ingme oyi imi wẹ. Ɛgbọ eni ẹa kpẹ ẹ suọ esọ na Ɛshinẹgba, ẹẹ suọ esọ na Ɛshinẹgba abi egbegbi ẹgbọ ẹẹ li. Ọ gbo mu ẹgbọ egbe shi eke khe Ɛshinẹgba.”‡

† **1:16** Li zẹ *iNọba* 6.3    ‡ **1:17** Li zẹ *iMala* 4.5

18 IZakaraya ọ rọ mhila ọni aḡeni, “Sẹ ọ li ya khuese mhe khi igesikia u ngme? Irari khi mhemhe ali ughuemhe anye she womhe.”

19 Ọni aḡeni ọọ li, eva oyemhe khi iGebuleni. Mhemhe mhia migha odalo oyi Eshinegba. Lọli ọ ghie mhe mhi ka nu ẹ ngme, mhi gue oni usomhi onete ona ye. §

20 Ama ungmenu u ke ya melea ramhi egheghe ni oni ungmehi ona o rọ bhale ya tse, itobọ khi u waa mie emini mhi gueye suọ ni ó bhale ya tse shi egheghe oyoli.

21 Egeghe ni a ngme ena, egbo e kie migha olase khe iZakaraya. Abọ e sha we, irari khi ọ she ke tese oni elemhi Owa oyi Eshinegba dọse.

22 Abi ọ ke rọ lasela ọa ke ngme unu. Eni egbo e te odode lese khi imeke ọ me oni elemhi Owa oyi Eshinegba irari khi obọ ọ ke rọ nu we ngme.

23 Abi ogbele ni iZakaraya ọ rọ ya ga oni ugamhi e rọ gba, ọ je apfe.

24 Igho, ughuoli Enizabeti ọọ me. Ọ la ufui owa iki ishe, ọa ke lasela ni egbo e me.

25 Ọni ọkpotoso ọọ, “Eshinegba ọ she riye onana na mhe. Ọ mhuẹ isomhelele na mhe, Ọ rue mhe omama egbe le ukpelo oyi egbo.”

### *Aḡeni ọ guele abi a liẹ bia ifesu*

26 Uki onuzi-esesa o gba ni Enizabeti ọ te e me, Eshinegba ọ ghie aḡeni ni a lu iGebuleni bhale ọli iNazareti ni o la eke iGalili.

---

§ 1:19 Li ze iDan 8.16; 9.21; iMat 18.10

27 Oni aḡeni ọ bhale deba ọmueshi ni ọa lẹṣe ọmọse ne ni a lu iMeli ni ọmọse ni a lu iJosefu ọọ gue. Unuekpẹ oyi iDefidi iJosefu ọ khi.\*

28 Oni aḡeni ọ bhale deba iMeli. Ọ tṣe ọli, ọọ li, “Moo mueshi! Eshineḡba ọ she khivoṣe ne! Eshineḡba ọ nuṣ la!”

29 Oni otṣe ona o ri abọ sha iMeli irari khi ọa lẹṣe emini otṣe onana o ngme. Egbe ẹa ke sheshe ọli.

30 Ama ọni aḡeni ọọ li, “Khi ke zẹ ni ulishi o muẹ, irari khi Eshineḡba ọ she mhọli isomhelemhi ne.”

31 U ya ke me, u bia ọmọ ọmọse, iJesu wa lu eva oyoli.†

32 Ọgbọ ọniemhi ọ ya khi, Omi Eshineḡba nọ Yagha ne Nya a ya ke lu ọli. Eshineḡba ọ ya rue ukpẹkhomhi eghiele oyi itali iDefidi na li.

33 Ọ ya mhue omheṣe shi ọmhue-apfe oyi iGiekọpu agbọagbọ. Eghiele oyoli ọa ya mhue ukpeṣe.‡

34 iMeli ọ mhila ọni aḡeni, ọọ, “Se ingme ni u ngme ena e li bhale ya tṣe? Irari khi mhi aa lẹṣe ọmọse ghue.”

35 Oni aḡeni ọọ li, “Ayemhe-nọ-pfuase ọ ya bhale debẹ, eghẹghẹ aghọ ekpabọ eyi Eshineḡba nọ Yagha ne Nya e ya tsua rughue, ọmọ ni u ya bia, ọni ọ pfuase Omi Eshineḡba a ya ke lu ọli.

36 Enizabẹti inyoghuae ni a kpẹ ẹ lu aga, ọ she liẹ me umemhi, iki esesa o la memena, abi ọ tseku khia khi ọ she womhe eghọ, ọ ya bia ọmọ.

37 Irari khi aa me emini Eshineḡba ọa dobe ẹ riẹle.”§

---

\* 1:27 Li zẹ iMat 1.18 † 1:31 Li zẹ iMat 1.21 ‡ 1:33 Li zẹ 2 iSam 7.12,13,16; Aza 9.7 § 1:37 Li zẹ Igbae 18.14

38 IMeli ọọ li, “Eshinegba ọ mhuẹ mhe. O ka a tse na mhe abi u li ngme ọli.” Igho oni ageni ọ li vu.

*IMeli ọ ya feli Enizabeti*

39 Eghẹghẹ ana iMeli ọ nyanya muno egbe, ọ je ẹoli ni e la epfepfe ute ena eke iJudia.

40 Ọ ramhi apfe oyi iZakaraya, ọ tse Enizabeti.

41 Abi Enizabeti ọ ro suọ otse oyi iMeli, ọmọ ni ọ la li elemhi ọ mu egbe nyene. Ayemhe-no-pfuase o bhale deba li.

42 Enizabeti ọ khueghie unu a leghe, ọọ li, “Oni a khivose na u khi elemhi ikpotso. Oni a khivose na ọmọ ni u ya bia ọ khi.

43 Oghuo mhi khi, ni inyo Onomhuẹ oyemhe ọ ko ya feli?

44 Abi mhi ro lese suọ otse oye, ọmọ ni ọ la mhe elemhi ọ ri oghẹle mu egbe nyene.

45 Ikhivose o khi na ogbo ni ọ mie ungmehi ni Eshinegba ọ ngme khi ọ ya roli tse.”

*Uwolo ikueghie ni iMeli ọ to*

46 IMeli ọọ,  
“Mhi ri ayemhe oyemhe  
kueghie Eshinegba.

47 Mhi rote elemhi ayemhe oyemhe  
kueghie Eshinegba Omiepfuese oyemhe.

48 Irari khi ọ yele mhe  
ni mhia mu ẹloe le.

Rote ana vu,  
egbo kpa, e ya ke e lu mhe,

Oni a khi vose na.\*

49 Ipfuase o khi  
eva oyi Eshinegba no fune,

---

\* 1:48 Li ze 1 iSam 1.11

Irari khi ọ riẹle  
eminiemhi na mhe.

<sup>50</sup> Ọ mhue isomhelemhi  
na egbo nya ni e na ulishi oyoli  
rote agbhotu ya je agbhotu.

<sup>51</sup> Ọ ri abo eyoli  
gbe ikanya onyaloa,  
o vese egbo ni e mhue itiegbenga  
elemhi isamhi udu eyewe kua.

<sup>52</sup> Ọ ti ighie tiemhile eke,<sup>†</sup>  
ama o yase egbo ni  
e ti egbewe tiemhie nga idane.

<sup>53</sup> Ọ ri eminete na egbo ni  
okiamhi ọọ gbe le.

Ama eni e pfue,  
o ku we pfue abo-a.

<sup>54</sup> Ọ she ri ishiobo ni o shi  
na itawa tse.  
Ọ bhale ya kpaghie egbo iZireni  
eni ee ga li obo.

<sup>55</sup> Abi o li shi ishobo  
na agboagbo na Aburaamu  
ali imimi oli,<sup>‡</sup>  
ni o gbo li nu  
ititawa ngme oli agboagbo.”<sup>§</sup>

<sup>56</sup> IMeli o nu Enizabeti la iki ese neni o je apfe.

*Abi a li bia iJonni Oni oọ batazi egbo*

<sup>57</sup> Egheghe o ramhi ni Enizabeti o ro ya bia, o ya  
bia omọ omose.

---

<sup>†</sup> 1:52 Li ze iJobu 5.11; 12.19    <sup>‡</sup> 1:55 Li ze Igbae 17.7    <sup>§</sup> 1:55 Li  
ze 1 iSam 2.1-10

58 Idogbapfẹ ali ẹgbọ eyọli e suọ abi Ẹshinegba ọọ somhi elemhi ọli. E nu ọli ghele.

59 Ogbẹle-elele o ramhi ni a rọ ya shele ọni ọmọ a, ee nono ni e lu ọli iZakaraya ni o khi eva oyi ita li.\*

60 Inyọli ọọ wẹ, “Iiye! Eva oyọli khi iJoni.”

61 Eni ẹgbọ ẹ ọli, “Ogbokhoghuo ọa la unuekpẹ oye ni ọ kpẹ le eva onana ghue.”

62 Ighọ e ri abọ nu ita ọni ọmọ ngme rọ mhila li abi a ya ke lu ọni ọmọ.

63 Oọ wẹ, e rue emini a keke emhi ẹ shi ali ugba na lue. Ọ keke khi, “Eva oyọli khi iJoni.” O ri abọ sha wẹ nya.

64 Utoghuokpe, unu oyọli o khueghie-a, ọọ ngme, ọọ kuẹghie Ẹshinegba.

65 Ulishi oo mu idogbapfẹ eghọ nya. Oni ungemhi ẹgbọ nya e ke ngme asha kpa eke iJudia.

66 O ri abọ sha ogbokpa ni ọ suọ oni ungemhi. Ee mhila, “Ọmọ nabi sẹ ọna ọ ya khi?” Irari khi obọ oyi Ẹshinegba o nu ọli la.

### *Uwolo ikueghie ni iZakaraya ọ to*

67 Ayemhe-no-pfuase ọ tiemhile shi iZakaraya ita ọni ọmọ ọ. Ọọ ngme ungemhi aguele, ọọ liẹ,

68 “Ikueghie o khi na  
Ẹshinegba Onomhue oyi iZireni,  
itobọ khi ọ she  
bhale ya pfa  
ẹgbọ iZireni eyọli shi eke.

69 Ọ rọte unuekpẹ  
oyi iDefidi, ọmọ oyọli,  
mu adenomọ Omiepfuese  
vule na anye.

---

\* 1:59 Li zẹ iLev 12.3

70 Abi ọ li rọte  
unu emekeḡuele  
ni e pfuase eyọli  
ena eḡeḡe shobo,

71 khi lọli ya tsumhi awa  
obo oyi ebe awa  
ali eni e biselemhi awa.

72 Ali khi lọli ya somhelemhi itita awa,  
ni sato ishobo oyọli ni ọ shi na wẹ,

73 ikhi isheli ni ọ romhi  
shi emini ọ gueye ita awa Aburaamu,  
74 khi lọli ya rue awa  
obo oyi ebe awa le,

ini awa khi ri  
ulishi ga luẹ

75 elemhi ipfuase ali ingeli enete,  
agboagbo kpa.

76 Yeye omimhe,  
a ya luẹ omekeḡuele oyi  
Eshineḡba no Yagha ne Nya;†  
irari khi u ya ralo  
ya be ode-a khe Onomhue.

77 Ni u ro gueye eḡbo eyọli khi  
rote igbe-olamhe-kua na wẹ,  
e te ya mhọli imiepfuese.

78 Irari khi Eshineḡba oyawa  
ọọ mhọli ilelemhi,  
ọ ya ze ni ovo  
imiepfuese oyọli  
o te idane ngale shi awa ọ.

79 Ali ni o rote idane ge  
nga eni e la alo ebili egbe

---

† 1:76 Li ze iMala 3.1

ali eni e la okhena eghuli.‡  
Ni o ri awa te ode opfomhe.”

<sup>80</sup> Igho oni omọ o lii fu, o lese ingme. O la ifui odagbe ifufu ramhi eghẹghẹ ni o ro lasele tse abo ungmehi oyi Eshinegba ye egbọ iZireni.

## 2

### *Ubiamhi oyi iJesu* (iMat 1.18-25)

<sup>1</sup> Eghẹghẹ agho, Oghie Ogositosi iSiza o shi ushi a ka leli egbọ ni e la ishishi ni igometi iRomu e mhesẹ shi nya.

<sup>2</sup> Ona o ya khi ileli egbọ oni odode ni a kpe me eghẹghẹ ni iKuirinusi o ro khi igovuno shi eke iSiria.

<sup>3</sup> Ogbogbo o je apfe oyoli ya keke eva shi eke.

<sup>4</sup> IJosefu o te eoli iNazareti ona eke iGalili li je iBetilemu ona eke iJudia apfe oyi itali ni a bia oghie ni a lu iDefidi shi, oni iJosefu o khi unuekpe oyi iDefidi.

<sup>5</sup> O rue iMeli ni o o gue ughue mhue obo je oobo li ya keke eva shi eke. Oni iMeli o she me.

<sup>6</sup> Abi e ro la oobo, oku oo to iMeli.

<sup>7</sup> O bia omọ omose ni o khi omodioli. O ri ide genọ li yeshi ukpeko ni a ri eminale e shi na elamhako le. Ogba ni a so elamhako shi o bia li shi, itobo khi ea me asha kushi ashini egbọ e ku a shi.

### *Igeni e gueye erisumha-kia khi a bia iJesu*

<sup>8</sup> Eni e ri elamhako e kia eghuo, e la oni ukiekie oni eoli ri elo e khu elamhako eyewe eliyose.

---

‡ 1:79 Li ze Aza 9.2

<sup>9</sup> Igho aḡeni oyi Ẹshinẹgba o bhale deba wẹ agho, ufumhi oyi Ẹshinẹgba o gẹ nyanyanya gase wẹ, ulishi o mu wẹ egbegbo.

<sup>10</sup> Oni aḡeni oḡo wẹ, “A khi zẹ ni ulishi o mu ẹ, irari khi usomhi onete ni o ri oghẹlẹ oniḡmhi ya ghi oḡbọkpa mhi rọ bhale ghi ẹ.

<sup>11</sup> Irari khi ogbe ni amo ena, a she bia oḡmiepfuese shi ẹoli oyi iDefidi na ẹ. IKirisiti Onoḡmhuẹ lọ.

<sup>12</sup> Emini o ya rokhasẹ ẹ khi, a ya mẹ khi a ri ide gẹno oḡoḡẹ shi ukpẹko ni a ri eminale ẹ shi na elamhako le.”

<sup>13</sup> Udemhija, iḡeni ebubu e lasele, e bhale ya ku ma oni aḡeni, ee to uwolo kuẹghie Ẹshinẹgba. E lie,

<sup>14</sup> “Ufumhi o khi oyi Ẹshinẹgba ni o la obini o yagha nẹ. Opfomhẹ o la ekẹ agbo na ni o mhue isomhelemhi na.”

<sup>15</sup> Abi eni iḡeni e rọ pfi eni e ri isumha ẹ kia shi agho nga idane se, e gueye egbewẹ, “Awa je ekẹ iBẹtileḡmu ya ri ẹloe mẹ onana ni Ẹshinẹgba o bhale ya gueye awa.”

<sup>16</sup> Igho e nyanya rote agho vu ya je oobo. E bhale ya ẹ iJosefu ali iMeli ali oni oḡo khi a roli yeshi ukpẹko ni a ri eminale ẹ shi na elamhako le.

<sup>17</sup> Abi eni e ri elamhako ẹ kia e rọ mẹ oḡi se, ee gueye egbo kpa emini oni aḡeni o gueye wẹ idiegbe oyi oni oḡo.

<sup>18</sup> Egbo nya ni e suo emini eni e ri elamhako ẹ kia egbo e ngme, o ri abo sha wẹ.

<sup>19</sup> Ama iMeli o ri ingme enana nya shi udu, o sa o, o to ẹloe ekẹ.

<sup>20</sup> Eni e ri elamhako ẹ kia ee je apfe, e to uwolo kuẹghie Ẹshinẹgba irari unḡmemhi ni e suo ni e gbo

ri ẹloe me, abi a li gue ọli yewe te, igho e li ri ẹloe me ọli.

### *A lu Ijesu eva*

<sup>21</sup> Ẹle eleli o ramhi ni a ro ya shele ọli a, a lu ọli eva iJesu, ni o khi eva ni aḡeni oyi Ẹshineḡba o lu ọli neni a me umemhi oyọli.\*

### *A ri Ijesu lo Owa ugamhi*

<sup>22</sup> Abi eḡheḡhe iropfuase oyi iJosefu ali iMeli o ro ramhi abi Ushi oyi iMosisi o ngme, iJosefu ali iMeli e rue oni omọ bhale iJerusalemu deba Ẹshineḡba.

<sup>23</sup> Abi o li la ushi oyi Ẹshineḡba khi, “Omọ odode ni o khueghie okpotso elemhi a, o khada khi omose ne, a ri oni omọ ke nga Ẹshineḡba obọ.†

<sup>24</sup> A rue ipfeli inekhukhu aava ro riẹle iluasobo na li abi Ishi eyi iMosisi o ngme.‡

<sup>25</sup> Omose oghuo o la o ni a lu iSamọ ni o la eke iJerusalemu, Ayemhe-nọ-pfuase o la li egbe. O khi ogbo ni o gue ngeli ni o migha khe Omiepfuese ni o ya mie eḡbo iZireni pfuese.

<sup>26</sup> Ayemhe-nọ-pfuase o she kpe gueye ọli khi o ya ghu-a neni o ro ya me iKirisiti ni Ẹshineḡba o shobo khi loyi ya ro bhale.

<sup>27</sup> Ayemhe-nọ-pfuase o kpha li so, o rue ọli lo elemhi apfe na owa oyi Ẹshineḡba abi ita iJesu ali inyọli e ro rue iJesu bhale ni a ro riẹle na li abi Ishi eyi iMosisi o ngme.

<sup>28</sup> ISamọ o mu oni omọ shi abọ, o kueghie Ẹshineḡba, o o,

<sup>29</sup> “Ita ni o fune,

---

\* **2:21** Li ze iLev 12.3; iLuk 1.31 † **2:23** Li ze Okiali 13.2,12 ‡ **2:24** Li ze iLev 12.6-8

abi u li shobọ na mhe,  
 ze ni u roli tse na mhe  
 ni mhi ghu shi opfomhe.

<sup>30</sup> Irari khi alo eyemhe,  
 e she me Omiepfuese  
 ni u ghie bhale.

<sup>31</sup> Ni u she ro ghi agbo nya.

<sup>32</sup> Akpa ni o ri  
 oghuemhe oyi Eshinegba  
 a khasẹ ẹgbọ iJeta na alo ebili,<sup>§</sup>  
 ni o ri ufumhi ẹ na  
 iZireni ẹgbọ eye.”

<sup>33</sup> Abọ e sha ita ali inyọ oni omọ abi e ro suọ khi  
 a ngme eni ingmemhi ena shi oni omọ egbe.

<sup>34</sup> ISamọ o sọ iromhi na we, oọ iMeli, “Eri ibhale  
 oyi omọ onana ó ya ri ebubu ẹgbọ de, o ri ebubu  
 vule ekẹ iZireni, o gbo khi irokhase ni ẹgbọ e ya ke  
 ngme emini ẹa ti shi egbe.

<sup>35</sup> Ni a ro bhale ya ẹ khi osheli oyi isamhi eyi  
 ebubu ẹgbọ e khueghie-a, yeye oye u ya me oya abi  
 oni a sọ ogbhoro udu.”

<sup>36</sup> Okpotso oghuo ni o khi omekeguele ni a lu Ana,  
 omi iFanueli na unuekpe oyi Asha, o li la akaghọ.  
 Ikpe ishilua o nu odoli la ughue ni oni odoli o ro  
 ghua.

<sup>37</sup> Oni okpotso ona o a gbo ye ughue ramhi ni o ro  
 gbe ikpe egbhue ali ene. O a gbo tigbe rote Owa  
 oyi Eshinegba vu. Oo pfi azumhi ele oguota ali ele  
 iyose.

<sup>38</sup> Abi o ro lole deba iJosefu ali iMeli oni egheghe,  
 o kuẹghie Eshinegba, O gue ingme oyi oni omọ ye

---

§ 2:32 Li ze Aza 42.6; 49.6; 52.10

egbo kpa ni e la agho ni e migha khe ipfasheke oyi iJerusalemu.

<sup>39</sup> Abi iJosefu ali iMeli e ro riela abi Ishi eyi iMosisi o ngme se, ee je apfe oyewe obini iNazareti na eke iGalili.\*

<sup>40</sup> Oni omoo oo fu, o mhuwe ekpabo, o mholi ilisingme khi ilisingme, ekpabo oyi Eshinegba o la li egbe.

### *Ijesu o bhale Owa ugamhi abi ozele*

<sup>41</sup> Ukpe kpa ita iJesu ali inyoli e ro je iJerusalemu ya li ukpe iPasova.†

<sup>42</sup> Abi iJesu o ke ro gbe ikpe igbeva, e ye shi ukpe iPasova oyewe abi e kie kpe e li.

<sup>43</sup> Oni ukpe o pfo li se, itali ali inyoli ee je apfe, ama iJesu o kie la iJerusalemu, itali ali inyoli ea lese khi o kie la ukhokho.

<sup>44</sup> E dabi khi o nu wewe kia. E she kia eleghuo gbada ea me oli, e nono oli ifuabo apfewe ali emole we ni e ga kia.

<sup>45</sup> Abi e ro me khi wewe ea me oli, e nyene egbe ukhokho je iJerusalemu ya nono oli.

<sup>46</sup> Ele nuzi-esese, e tigbe me oli khi o la owa ugamhi nu esese Ishi eyi iMosisi shito, o ku esoa a shi emini e sese, o mhila we omhila.

<sup>47</sup> Ilisingme oyoli ali abi o li i gbaghie ogbo-a, o ri abo sha ogbokpa ni o suo li.

<sup>48</sup> Abi itali ali inyoli e ro me oli, abo e sha we. Inyoli oo li, "Omoo elo o ze ni u ro li anye na? Ode o she nuwe ni anye te e nono e."

---

\* **2:39** Li ze iMat 2.23 † **2:41** Li ze Okiali 12.1-27; iDeut 16.1-8

<sup>49</sup> IJesu o mhila li, “Elo o ze ni a ro nono mhe? Aa lese khi mhi mema ya la owa oyi itamhe?”

<sup>50</sup> Ama o a ye we abi o li so we o.

<sup>51</sup> Igho o li deba we je iNazareti, o ri ungmehi oyi itali ali inyoli gbe akanya. Ama inyoli o gono ingme ena nya shi udu.

<sup>52</sup> Igho iJesu oo womhelo elemhi egbhali ali idiegbe, egbo ali Eshinegba e nono ingme oyoli.‡

### 3

*Itsabo oyi Ijoni Oni oo batazi egbo  
(iMat 3.1-12; iMak 1.1-8; iJon 1.19-28)*

<sup>1</sup> Abi o ro gbe ikpe igbeshe ni oghie iSiza ni a lu iTiberusi o ro khi oghie, oni egheghe iPotiusi iPaleti o ro li khi igovuno shi eke iGalili ali eke iJudia. Egheghe agho Erodu o ro o mheshe shi eke iGalili. Inyoghwo oli, ikhi iFilipu o mheshe e shi eke Iturea ali eke iTirakonitisi. Oghie iLisiansi, o mheshe shi eke Abilini.

<sup>2</sup> Egheghe ni Anasi ali iKefasi e ro khi eni e kpeda nya na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba, Oni egheghe ungmehi oyi Eshinegba o ro bhale deba iJoni omi iZakaraya, elemhi ifu odagbe ifufu.

<sup>3</sup> O ro tse abo eke iJodani nya kiakia. O lie, “A mu nyene rote olamhe eye lasele ni a batazi ni a ro gbe olamhe eye e kua na e.

<sup>4</sup> Abi a li keke oli shi ebe Azaya omekeguele, ni o re,  
“A ya suo khi  
ogbo o la ifu  
odagbe ifufu e tsese.

‡ 2:52 Li ze 1 iSam 2.26; Ekpi 3.4

Ọọ liẹ,  
 riẹlẹ ode shi eke  
     khe Onomhue,  
 ‘Be ode ni o sheshe  
     na Onomhue’  
 5 A ka tsua eke suli  
     igbilimhi eke nya,  
 a gbomọ ute ogbogbo tiemhie eke,  
     e mele ugbereke-a.  
 A ka ri ode na gẹn-gẹn  
     mele eni sheshe-a,  
 ena fuonyo-fuonyo,  
     a ku we gbe leghe.

6 Ogbokpa o ya me  
     Imiepfuese oyi Eshinegba.”\*

7 Ebubu egbo e fie bhale deba ijoni ni o batazi we,  
 ijoni o re we, “Ee enye ifue, oghuo o tse agua ye e a  
 na, khi egheghe ofu oyi Eshinegba o o bhale?†

8 A ke ngeli angeli imu-nyene, a khi ke lie, ‘Aburaamu o khi ita anye.’ Irari khi abi o li mhi li gue oli  
 e ye e khi, Eshinegba o dobe ya rote eche ena wolo  
 eniye lasele na Aburaamu.‡

9 A she rue uze shi eke ni a ro ya rote imhili era  
 te eni era gbe, oora kpa ni o da mo udumhi onete  
 ne, eri a ya toli gbe, a tose oia.”§

10 Eni egbo e mhila ijoni, “Se anye ke li ya kia  
 mena?”

11 Ijoni oo we, “Oni o mhue iwulu eva o ka rue  
 oghuo o na o gbo ni o mhue. Oni o mhue eminale  
 o ka kemhi na oni o mhue.”

---

\* 3:6 Li ze Aza 40.3-5 † 3:7 Li ze iMat 12.34; 23.33 ‡ 3:8 Li ze  
 iJon 8.33 § 3:9 Li ze iMat 7.19

12 Emionoga eghuo e li bhale deba li ni a batazi we. Eẹ ọli, “Oṣeṣe, se anye li ya kia?”\*

13 Oọ we, “A khi ke miono oga doṣe ingme ni eẹ a ke miono.”

14 Ekhoṣi-okhue eghuo e mhila li, “Se anye li ya kia?” Oọ we, “A khi ri itoto rue ikpagho ni ẹa khi e ye ẹ, a khi ke gbo gue ingme ni ẹa la oḡbo egbe shi ọli egbe. A ze ni ifata eye ẹ e bu ẹ.”

15 Egbe e mu eni eḡbo, e ri udu oyewe khokho ini iḡoni o khi oni Omiepfuese ni áá ngme.

16 Ama iḡoni oọ we, “Ame mhi ro batazi ẹ, ama oḡbo oḡ bhale ni o toto doṣe mhe, ekuẹ ni o so shi owe, mhi aa fu te ni mhia taghie ọli-a. O ya ri Ayemhe-no-pfuase ali erali batazi ẹ.

17 O mu ukpokpo ni a to akhuli ni o ze epfia so oyoli mhue obo. Loli o ro la ashini a la kpishi ado a ke pfi ado-a. Oo ti egbegbi ado ni e la o o gbili, o so we ẹ shi ikpulu tsua ya shi owa eminale. Ama o ya ri erali ni ẹa ya a pfu ghue tose efuwe-a.” 18 Ode ebubu iḡoni o te tse abo ungmehi oyi Eshinegba ye we, oo lie we e mu ingeli eyewe pfi.

19 Iḡoni o gue emhi ebubu ye oghie Erodu ni oo rieṣe ni ẹa ti, ali o gbo gueye ọli khi ọa gue kia ni o rue Erodiasi ni o khi ughue iFilipu inyoghuo ọli shi.

20 Itobo ona, Erodu o rieṣe ingmobe ni o rue nga o, o ya mu iḡoni shi owa ighumha.†

### *Ibatizi oyi iJesu*

*(iMat 3.13-17; iMak 1.9-11)*

21 Abi iḡoni o ro batazi eni eḡbo o se, o li batazi iJesu. Abi iJesu o li so iromhi, idane o khueghie-a.

\* 3:12 Li ze iLuk 7.29 † 3:20 Li ze iMat 14.3-4; iMak 6.17-18

22 Ayemhẹ-nọ-pfuase ọ li abi anekhukhu rọte idane tiemhile shi ọli egbe. Uruli o rọte idane ngme, ọọ, “Omimhẹ u khi. Mhi i nono ingme oye gba, irari khi u ma ri egbe ẹ mu mhẹ.”‡

*Unuekpẹ oyi iJesu*  
(iMat 1.1-17)

23 Ikpe uye ali igbe iJesu ọ gbe ni ọ rọ gbe ikanya eyọli eke le. Ọ khi omi ọmọse ni a lu iJosefu abi ẹgbọ e kie li khọkhọ li shi, iJosefu ni ọ khi omi Eli.

24 Omi iMatati ni ọ khi omi iLevi, ni ọ khi omi iMelki, ni ọ khi omi iJana, omi iJosefu.

25 Ni ọ khi Omi iMatatiasi, omi Emosi, omi iNaumu, omi Esili, omi iNagai,

26 Omi iMaati omi iMatatiasi, omi iSemeini, omi iJosechi, omi iJoda,

27 Omi iJoana, omi iResa, omi iZerubabeli, omi iShaliteli, omi iNeri.

28 Omi iMelki, omi Adi, omi iKosamu, omi Emadamu, omi Eri,

29 omi iJoshua, omi Eliaza, omi iJorimu, omi iMatati, omi iLevi,

30 omi iSamọ, omi iJuda, omi iJosefu,

---

‡ 3:22 Li ze Igbae 22.2; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 3.17; iMak 1.11; iLuk 9.35

omi iJonamu, omi Eliakimu.

<sup>31</sup> Omi iMelea, omi iMena  
omi iMatata, omi iNatani,  
omi iDefidi,

<sup>32</sup> omi iJese,  
omi Obedi, omi iBoazi,  
omi iSamọ, omi iNashoni,

<sup>33</sup> omi Aminadabu,  
omi Adimi, omi Ani,  
omi Ezironi, omi iPerenzi,  
omi iJuda,

<sup>34</sup> Omi iGiekọpu,  
omi Aziki, omi Aburaamu,  
omi iTera, omi iNaọ.

<sup>35</sup> Omi iSerugu, omi iReu,  
omi iPelegi, omi Eba,  
omi iShela,

<sup>36</sup> omi iKenani,  
omi Afazadi, omi iShemu,  
omi iNoa, omi iLameki,

<sup>37</sup> Omi iMetusela, omi Enoki,  
omi iJaređi, omi iMaalaleli,  
omi iKena,

<sup>38</sup> omi Enoshi,  
omi iSeti, omi Adamu,  
Omi Eshinegba.

## 4

*Imufe oyi iJesu*  
(iMat 4.1-11; iMak 1.12-13)

<sup>1</sup> IJesu o rote oke iJodani jele, Ayemhe-no-pfuase o volu egbe. Oni Ayemhe o rue oli je odagbe ifufu,

2 Ọkphaghie ọ la oobo mu ọli fe elemhi ogbele egbhueva. Oa le emhikhoghuo ogbele ingme ni a ngme ena. Ikpukhokho ọ okiamhi oo gbe ọli.

3 Ọkphaghie ọọ li, “Ini u lese khi Omi Eshinegba u khi, we ọ oni eche ona o mele ibuledi-a.”

4 Ama iJesu ọọ li, “A she keke ọli shi Ebe-no-pfuase khi ọa khi eminale tse o ri agbo a na ogbọ.”\*

5 Igho okphaghie ọ rue ọli nga ashini o yagha egbegbo, ọ ri egchie na agbo nya kase ọli.

6 Ọọ li, “Mhi ya ri itoto ali epfue ni e la agbo nya ne, irari khi a she rewe na mhe, oni ọ ghole mhe mhi ya rue we na.

7 Irarigho, lese nyese ukhomhi na mhe tse, eye ena nya e ke ya khi.”

8 IJesu ọ ro ọli, “A she keke ọli shi ebe no pfuese. Ke ga Onomhue Eshinegba oye, lolighuo kpe u ya ke ga.”†

9 Oni okphaghie ọ ke rue ọli bhale iJerusalemu, ọ roli migha ashini o yagha ne ukhomhi owa ugamhi oyi Eshinegba, ọọ li, “Ini Omi Eshinegba u khi, te akana ji tiemhi.”

10 Irari khi a she keke ọli shi Ebe-no-pfuase khi, “Eshinegba ọ ya ghie igeni eyoli, e ka kpe abo rue.”‡

11 E ya ri abo tsua e idane, ini u khi khi owe shi eche.”§

12 IJesu ọ ọli, “A she keke ọli shi Ebe-no-pfuase, ‘Khi mu Onomhue Eshinegba oye fe bino.’ ”\*

13 Oni okphaghie ọ mu iJesu fe se, o ze ọli obo ne, ọ ke migha khe eghege olese.

\* 4:4 Li ze iDeut 8.3 † 4:8 Li ze iDeut 6.13 ‡ 4:10 Li ze Iwolo 91.11 § 4:11 Li ze Iwolo 91.12 \* 4:12 Li ze iDeut 6.16

*Ijesu ọ rọte iGalili gba akanya oyọli eke le  
(iMat 4.12-17; iMak 1.14-15)*

<sup>14</sup> Ijesu ọ nyenę egbe bhale iGalili, ekpabọ eyi Ayemhe-nọ-pfuase e rọli gbe ikanya. A suọ eko ingme oyọli asha khi asha.

<sup>15</sup> Ọ la owa ugamhi oyewę sęsę. Wewę nya e kuęghie oli.

*Egbọ iNazareti e kie ijesu  
(iMat 13.53-58; iMak 6.1-6)*

<sup>16</sup> Ọ je eke iNazareti obini ọ la fu vule, ighọ ogbele iyemhe, ọ lo owa ugamhi abi ọ kie kpẹ ẹ li. Ighọ ọ vule migha a zẹ ebe.

<sup>17</sup> A rue ebe oyi Ọmekęguele Azaya mholi ọli obọ. Ọ naghie ọli-a, Ọ mę ashini a keke ọli shi khi.

<sup>18</sup> “Ayemhe oyi Eshinęba  
ọ la mhe ọ,

irari khi ọ she zẹ mhe

ni mhi ke gue usomhi onete

oyi Eshinęba ye

eni ẹa mhue.

Ọ ghie mhe mhi

guele khi mhi

ya rue eni a mu

shi owa ighumha lasele,

ni mhi khueghie ezalo alo-a,

mhi pfuese eni a na osoli.

<sup>19</sup> Ni mhi rọ gue le khi

isomhelemhi oyi Eshinęba

o she ramhi.”†

<sup>20</sup> Ọ zẹ se, o khili oni ebe, ọ rue ọli na ọni ọ ri ẹloe a khu oni ugamhi, Ọ shito, ighọ ọgbokpa ni ọ la oni owa ugamhi ọ wolọ alo shi ọli egbe.

---

† 4:19 Li zẹ Aza 61.1-2

21 Igho ọli gueye we, “Amo, emini mhi ze lena o bhale ya tse shi e eso.”

22 Ogbokpa o ngme onete oyoli. Abi e ro bhale ya e ingmemhi onyaloa ni e rote ọli unu u lasese, e mhila, “Ona ọa she khi omi iJosefu?”

23 IJesu ọọ we mhi lese khi a ya ri ekpita lie mhe, “Obo, ri egbe e ze. ‘A ya gbo lie mhe la akana gbe ikanya onyaloa ni u gbe obini iKapanomu.’ ”

24 “Abi o li mhi li gue ọli e ye e khi, aa mu ekpe e na omekeguele ọli oyoli.‡

25 Mhi gueye e khi esamhi-olimhi ebubu e la eke iZireni eghẹghẹ oyi Elaja, ni amẹ o ro mu ikpe ese ali ukhukhui ni ukpokpomhi okiamhi o ro pfi oni eke nya. §

26 Abi o tseku khi igho, aa ghie Elaja ghi ongewe okhoghuo, se ni osamhi-olimhi na iZarifati ni o la eke iSidoni.\*

27 Ebubu egbo ni efafe e mu e gbo la eke iZireni eghẹghẹ oyi Elasha Omekeguele, ni o ro khia khi aa me ongewe okhoghuo ni a ro ze, se ni iNamani ongi iSiria.”†

28 Igho elemhi e li bi eni e la elemhi oni owa ugamhi nya abi e ro suo ungmehi ona.

29 Igho e vule khu ọli oni ọli ya fie. E rue ọli bhale eseso ute oyi oni ọli, ni wewe e ba pfi ọli ya tiemhi.

30 Ama o rote we ifuabo ya lase, o vu.

*IJesu o khu omose oghuo ayemhe okphaghie egbe-a (iMak 1.21-28)*

31 Igho iJesu o tiemhi ọli iKapanomu ni o la iGalili ele iyemhea, o sese eni egbo.

‡ 4:24 Li ze iJon 4.44    § 4:25 Li ze 1 Ighie 17.1    \* 4:26 Li ze 1 Ighie 17.8-16    † 4:27 Li ze 2 Ighie 5.1-14

32 Emini ọ sẹsẹ wẹ e ri abọ sha wẹ, irari khi ekpabọ e la ungmehi oyọli.‡

33 Ọmọsẹ ọghuo ọ la oni elemhi owa ugamhi ni ọ mhuẹ ayẹmhe ọkphaghiẹ. Ọ tsẹsẹ leghe.

34 “Ghi ẹ! Elo wa nono anye egbe, iJesu na iNazarẹti? Eri u bhale ya pfuse anye-a? Mhi lẹsẹ ọni u khi, yẹyẹ u khi ọni ọ pfuase ọyi Eshinegba.”

35 Ighọ iJesu ọ tsẹsẹ ku ọli, “Khukhu unu, rọte ọli egbe lasẹle.” Ighọ oni ayẹmhe ọkphaghiẹ o mu ọni ọmọsẹ pfi eke kpọ ukpeloe oyi eni ẹgbọ nya, ọ lasẹ ọli egbe le, ama ọa kuale ọli utse.

36 Oni ingme o ri abọ sha eni ẹgbọ, e mhila egbe, “Obo áá mẹ osẹsẹ onana? Itobọ khi afu ali ekpabọ ọ rọọ mhẹsẹ na iyẹmhe ọkphaghiẹ, eni iyẹmhe e suọ esọ na li, e na ya lasẹ!”

37 Ighọ eva oyọli o gbhiaku ashakpa.

*Ijesu ọ ri ebubu ẹgbọ ze  
(iMat 8.14-17; iMak 1.29-34)*

38 Ijesu ọ te oni owa ugamhi fiẹ, ọ je owa oyi iSamọ, ọ bhale ya ẹ khi iba ne funẹ ee to ọgọ iSamọ ọni ọkpotso. E gueyẹ iJesu ọ kpaghiẹ ọni ọkpotso obọ.

39 Ighọ iJesu ọ nyẹsẹ egbe ti mama li, ọ khu eni iba, ighọ eni iba e lasẹ ọli egbe le. Aghọaghọ ọni ọkpotso ọ vule, ọọ fẹli wẹ epfẹsẹ.

40 Abi ogbomhi o ke rọ mu eke, a tsua ebubu ẹgbọ ni e mhọli ighuamhi ọdọda bhale ghi iJesu, ọ ri obọ nga wẹ ukhomhi, ọ rẹwẹ ze nya.

41 Iyẹmhe ebe e gbo li rọte ebubu ẹgbọ egbe ya lasẹ, eni iyẹmhe e tsẹsẹ, e liẹ, “Omi Eshinegba u khi

‡ 4:32 Li zẹ iMat 7.28-29

oo!” Ama iJesu ọ dese wẹ, ọa zẹ ni e ngme, irari khi e leşẹ ọli khi Ọmiepfuese ọ khi.

*Ijesu ọ tşẹ abọ elemhi owa ugamhi  
(iMak 1.35-39)*

<sup>42</sup> Ogbe o gbe-a, iJesu ọ te oni ẹoli je ashini o da-ya, eni ẹgbọ ee nono ọli. Abi e rọ mẹ ọli, ẹa ke zẹ ọli vu.

<sup>43</sup> Ama ọ gueye wẹ, “Mhi mema ya gue ungmemhi onete oyi Eghiele oyi Ẹshinẹgba ye ẹoli eni e kpọle, itobọ khi emini o zẹ ni Ẹshinẹgba ọ rọ ghie mhe bhale na.”

<sup>44</sup> Ighọ ọ kiele tse abọ kia eni owa ugamhi ni e la eke ijudia gase.

## 5

*Ijesu ọ lu eniye odukhokho eni odode  
(iMat 4.18-22; iMak 1.16-20)*

<sup>1</sup> Ogbeleghuo khi iJesu ọ nu ẹgbọ migha ukiẹkiẹ okẹ ni o khishi na iGenesarẹti, eni ẹgbọ e le gase ọli ri esọ ọ shi ungmemhi oyi Ẹshinẹgba\*

<sup>2</sup> Ọ mẹ okọ-okẹ eva epfepfe oni okẹ, ni ẹgbọ eni ẹ gbe ifẹle e zẹ obọ shi aghọ. Eni ẹgbọ ee yeghe iga ni e rọ gbe ifẹle-a.

<sup>3</sup> IJesu ọ lo elemhi oghuo ni o khi oyi iSamọ, ọọ iSamọ ọ gua li ti lase oni egele oni okẹ deņe. Ighọ ọ shito oni okọ-okẹ oniemi, ọọ seşẹ wẹ.

<sup>4</sup> Abi ọ rọ seşẹ wẹ se, ọọ iSamọ, “Pfi aga lo ashini o limhi ni ọ mu ifẹle.”

<sup>5</sup> ISamọ ọọ li, “Ọga, a-ooyose anye te ẹ roshẹka ini anye mu ifẹle, anye a mu emhikhoghuo. Ama itobọ khi u ngme ghọ, mhi ya pfi aga lo.”†

\* **5:1** Li zẹ iMat 13.1-2; iMak 3.9-10; 4.1 † **5:5** Li zẹ iJn 21.3

<sup>6</sup> Abi e rọ pfi aga lo oni oke, e mu ifele ni e bububu, ni o ri aga eyewe kphuru-a.‡

<sup>7</sup> Igho e ri obo lu apfewe ni e ga rọ gbe ifele, ee e bhale ya kpaghie wewe obo. E muno eni ifele kulo oko-okẹ eni e kpole. Eni oko-okẹ e vọ ifele ya ramhi unu, ni eni ifele e rọ khose eni oko-okẹ ramhi ni e rọ tiemhi udi oke.

<sup>8</sup> Abi iSamọ iPita o rọ me ona, o de ya yeshi awe eyi iJesu, oo li, “Kpekpe ke vu ni u ze mhe obo, irari khi ona olamhe mhi khi.”

<sup>9</sup> Abo e sha li ali egbo ni e nu oli la agho, itobo ifele ebubu ni e mu.

<sup>10</sup> Igho abo e li sha iJemhisi ali iJonni imi iZebedi, ni e khi enuzava eyi iPita. Igho iJesu oo iSamọ, “Khi ke na ulishi. Rote amo vu, egbo u ke e ke muno.”

<sup>11</sup> Igho e tialo oko-okẹ oniemi eyewe ngale egele.

*Ijesu o ri omose ni efafe e mu toto  
(iMat 8.1-4; iMak 1.40-45)*

<sup>12</sup> Abi iJesu o rọ la eoli oghuo, omose oghuo ni efafe e mu o bhale deba li. Abi oni omose o rọ me iJesu, o de ya yeshi oli odalo, o lema li, oo li, “Onomhue, ini o ghole e, u dobe ya remhe ze.”

<sup>13</sup> IJesu o nise obo-a rọ ti oni omose, oo li, “O ghole mhe, khi oni o ze.” Aghoagho eni efafe e lase oli egbe le.

<sup>14</sup> Igho iJesu o tse agua ye oli, oo li, “Khi gueye ogbokhoghuo, eri-tse ka ri egbe e khase okpodalougamhi ni u riefe iluasobo ikhue-pfuase ni iMosisi o mhesa na e, ehgehẹ agho ni o khi otsele na we.”§

---

‡ 5:6 Li ze iJon 21.6 § 5:14 Li ze iLev 14.1-32

15 Igho ingme oyoli oo gbhiaku shi o. Ebubu eḡbo e bhale deba li ni e ro me asha suḡ ungmehi oyoli ali ni o gbo rewe ze elemhi iwali ighuamhi ododa.

16 Ama eri iJesu oḡ bi egbe-a je ashini o da-ya, o ya so iromhi.

*IJesu o ro omose ni o ghu abo ali awe-a toto  
(iMat 9.1-8; iMak 2.1-12)*

17 Eleghuo abi iJesu o li sese, eḡbo iFarisi ali eni ee sese Ishi eyi iMosisi ni e te eoli iGalili ali eke iJudia ali iJerusalemu bhale, e shito agho. Igho Eshinegba o li ri ekpabo na li ro ri eni ee ghua toto.

18 Eḡbo ni e tsua omose oghuo ni o ghu abo ali awe a bhale, e nono abi e li ya roli lo oni owa bhale odalo oyi iJesu.

19 Abi e ke ro me khi wewe ea me asha, itobo khi eḡbo e bu dose, e nga ukhomhi oni owa, e ri ili ge oli abi o yeshi iya egho, e rote ekpha roli tiemhile shi iteva eḡbo, e ro li shi odalo oyi iJesu.

20 Abi iJesu o ro me abi irudunga oyewe oo fu, oḡ oni omose, "Omuḡ, a she gbe olamhe eye kua ne."

21 Eni eḡbo iFarisi ee sa udu oyewe, e lie, "Oghuo oni oḡbo ona o khi ni oḡ pfi unu-a, oghuo o dobe e gbe olamhe kua, see ni Eshinegba lolighuo?"

22 IJesu o lese emini e sa, o mhila we, "Elo o ze ni a ro sa isamhi enana a shi udu oyee."

23 Onoghuo o ya kele oḡbo ngme ne? 'A she gbe olamhe kua ne,' ali, 'Vule ke kia,'

24 Emini o ze ni a ro me na khi ni a ro lese lo khi Omi Oḡbo o mholi afu shi elemhi agbo ni a ro gbe olamhe kua." Oḡ oni omose ni o ghu abo ali awe-a egho, "Mhie u vule, rue iya oye, ni u ke je apfe."

<sup>25</sup> Utoghuo kpe ọ vule migha odalo oyewẹ, ọ rue iya ni ọ rọ yeshi mhue obọ, ọ je apfe, ọọ kuẹghie Eshinegba.

<sup>26</sup> Abọ e sha eni ẹgbọ nya, ee kuẹghie Eshinegba. Abọ e sha wẹ, ulishi o mu wẹ, ee lie, “Awa me ọshabọ amo.”

*Ijesu ọ lu iLiva ọ deba lue  
(iMat 9.9-13; iMak 2.13-17)*

<sup>27</sup> Onana o dọse se, ọ fie lase, ọ me omionoga ni a lu iLiva khi ọ shito elemhi okholo oyọli ni ọ la mie oga, ijesu ọọ li, “Deba mhe.”

<sup>28</sup> Ighọ iLiva ọ vule, ọ ze emini ọọ riẹle obọ, ọ deba li.

<sup>29</sup> Ighọ iLiva ọ nye ekhe, ọ lu ukpokpomhi ukue na ijesu shi apfe oyọli. Emionoga ebubu ali ẹgbọ elese ni e bu e li bhale shi oni ukue, e nu wẹ le emhi.

<sup>30</sup> Ama ẹgbọ iFarisi ali eni e sese ishi ee wọlo khasẹ eniye odukhokho eyi ijesu, ee lie, “Elo o ze ni ọ rọ nu emionoga ali ena olamhe ẹẹ le eminale?”\*

<sup>31</sup> Ijesu ọ sọ wẹ ọ, ọọ wẹ, “Oni ọọ to, ọọ ye apfe ọbo.

<sup>32</sup> Mhi aa bhale ni mhi rọ ya lu ẹgbọ ni e pfuase ne, ama ena olamhe mhi bhale ya lu, ni e rọ mhue imiepfuese.”

*A mhila ijesu ogbo ingme azumhi  
(iMat 9.14-17; iMak 2.18-22)*

<sup>33</sup> Ẹgbọ eghuo e mhila ijesu, “Elo o ze khi eniye odukhokho eyi iḶoni ali eniye odukhokho eyi iFarisi ẹ pfi azumhi, ni eye e rọ le ni e rọ da?”

---

\* **5:30** Li ze iLuk 15.1-2

<sup>34</sup> IJesu ọ sọ wẹ ọ, “A liẹ mẹ ghọ khi a ri epfese ni e nu ọdọ ọmueshi ọnọgbọ shitọ ọ pfi azumhi, ini ọni ọdọ ọmueshi ọ nu wẹ la aghọ?”

<sup>35</sup> Ama khi ẹghẹghẹ ọọ bhale ni a rọ ya rue ọdọ ọmueshi iteva oyewẹ le, ẹghẹghẹ aghọ, e ya pfi azumhi.”

<sup>36</sup> Ọ zẹ okhẹ irọkhọkhọ onana khase wẹ, ọọ, “Ogbọkhoghuo ọa ya khi ode onogbọ ya gbẹla ma ode onodiọ, ini ọ lighọ, eri ọ mema ya khi oni ode onogbọ-a shi afue. Ini a gbẹla ode onogbọ ma onodiọ, ẹa ya li abeghuo.

<sup>37</sup> Wẹkhi eri ọgbọ ọ ya ku onyọ onogbọ shi akpaba oyi ẹkue-ẹlamhi onodiọ, ini ọgbọ ọ li ghọ, eri oni akpaba o ya nyanọ-a, oni onyọ o ku kua, oni akpaba o li opfu-a. [Akpaba ẹkue ẹlamhi ẹgbọ iJu e ku onyọ ọ shi.]

<sup>38</sup> Onyọ onogbọ a ku ẹ shi akpaba onogbọ.

<sup>39</sup> Aa mẹ ọgbọ ni ọ ya da onyọ onodiọ se, ni ọ tigbe ya mhila onyọ onogbọ, irari khi ọ ya liẹ khi onodiọ o ti ne.”

## 6

### *Ingme ogbẹlẹ iyemhẹa oyi ẹgbọ iJu (iMat 12.1-8; iMak 2.23-28)*

<sup>1</sup> Ogbẹlẹ iyemhẹa, iJesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e rọte ifu ishemhi iakpa dọse, e bẹ eni iakpa mhue abọ, e kphali ikpamhi wẹ le.\*

<sup>2</sup> Ẹgbọ iFarisi eghuo, e mhila wẹ, “Elo o zẹ ni a rọ gbe ushi ona ogbẹlẹ iyemhẹa-a?”

<sup>3</sup> IJesu ọ sọ wẹ ọ, ọọ wẹ, “Aa kpe zẹ emini iDefidi ọ riẹlẹ abi okiamhi o rọ gbe ọli ali apfọli?”

---

\* **6:1** Li zẹ iDeut 23.25

4 Abi ọ li lo Owa oyi Ẹshinẹgba ya rue ibulẹdi ni a rọ ọ ga Ẹshinẹgba le, ni ọ gbo rọ na apfọli le. Eri a ghue oni ibulẹdi ogho, se ni ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba tse ẹẹ le ọli.”†‡

5 Lọli iJesu ọ rọ ọọ wẹ, “Ọnọmhuẹ oyi ogbele iyemheẹa Omi Ogbọ ọ khi.”

*Ọmose ni ọ ghu obọ-a  
(iMat 12.9-14; iMak 3.1-6)*

6 Igho ẹlelese ni o khi ogbele iyemheẹa, iJesu ọ la elemhi owa ugamhi sese ẹgbọ. Ọmose oghuo ọ la agho ni obọ ita oyọli o ghua.

7 Eni ẹgbọ iFarisi ali esese Ishi eyi iMosisi e nono emini wewe e rọ ya mu umha-guẹkia shi iJesu obọ. Igho e li to ọli ọkpẹ ini ọ ya ri ogbọ ze ogbele iyemheẹa oyi ẹgbọ iju.

8 IJesu ọ lese isamhi eyewe ọọ oni ọmose ni ọ ghu obọ oghuo-a egho, “Vule migha ana, ni ogbokpa ọ lolo ke me.” Igho oni ọmose ọ vule migha wẹ iteva.

9 IJesu ọọ, “Mhiẹ i, onoghuo ushi oyi awa o lama shi ogbọ ọ riele ogbele iyemheẹa? Ni a rọ riele onete abi ni a rọ riele onobe, ni a rọ tsumhi agbọ oyi ogbọ, abi ni a rọ pfuse ọli-a?”

10 Ọ bino wẹ gase nya, ọọ oni ọmose ọ nise obọ-a. Ọ ligho. Oni obọ o nise a.

11 Ama elemhi e bi wẹ egbegbo, e gba ugbamhi abi e ya li iJesu.

*Ijesu ọ ze ighiusomhi na keẹ ogbava  
(iMat 10.1-4; iMak 3.13-19)*

† 6:4 Li ze iLev 24.9    ‡ 6:4 Li ze 1 iSam 21.1-6

12 Ogbẹlẹghuo, iJesu ọ nga ute ya sọ iromhi. Ọ la aghọ ẹliyosẹ ẹlẹghọ nya ọọ sọ iromhi lema Ẹshinẹgba

13 Abi ogbe o rọ gbe-a, ọ luno eniyẹ odukhokho eyọli, ọ zẹ ogbava elemhi wẹ, ọ lu wẹ ighiusomhi na kẹẹ

14 ISamọ, ni ọ lu iPita ali inyọghuo Aduru, iJemhisi, iJoni, iFilipu ali iBatolomiu.

15 IMatiu ali iTomosi, iJemhisi omi Afeusi, ali iSamọ, ni e lu iZiloti.

16 IJudasi omi iJemhisi, ali iJudasi Isikaroti ni ọ ri iJesu dẹ.

*Ijesu ọ sẹsẹ, ọ gbo ri ẹgbọ ze  
(iMat 4.23-25)*

17 Abi iJesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e rọ rọte oni ute tiemhile, ọ migha ugberẹkẹ, eniyẹ odukhokho eyọli ebubu e la aghọ. Ebubu ẹgbọ e la aghọ ni e rọte ukiẹkiẹ eke iJudia nya ali ẹoli iJerusalemu ali ẹoli iSidoni ali ẹoli iTai ni e ngeli epfepfe okẹ oniẹmhi bhale.

18 Ẹri e bhale ya suọ ingmemhi eyọli ali ni ọ gbo rẹ wẹ ze elemhi ighuamhi ọdọda. Eni ayẹmhe ebe e nase e li bhale, ọ rẹwẹ ze.

19 Eni ẹgbọ nya e rọshẹka ri obọ ti ọli, irari khi itoto e te ọli egbe lasele, o rẹ wẹ nya ze.

*Oghẹlẹ ali oya  
(iMat 5.1-12)*

20 Ijesu ọ bino eniyẹ odukhokho eyọli, ọọ wẹ,  
“Ikhiyosẹ o khi na  
ẹẹ ni aa pfue,

irari khi ẹẹ a mholi  
Eghiele oyi Ẹshinẹgba.

21 Ikhivọse o khi na  
eni okiamhi ọ gbe memena  
irari khi a ya me le khue.

Ikhivọse o khi na ẹẹ  
ni a vie memena,  
irari khi a ya gia.

22 Ikhivọse o khi na ẹ,  
ini ẹgbọ ẹ biselemhi ẹ,  
ni e rọ kie ẹ, ni e rọ tsue ẹ,  
ni e rọ kie ẹ khi ẹgbọ ebe a khi,  
itobọ oyi Omi Ọgbọ. §

23 “A ke ghele ini a da me ghọ. A gbe ishimhi irari  
khi a ri eleli ni o fune shi iloghie ẹ khe ẹ. Irari khi  
ighọ eni e bia we e li nase emekeguele eyi Eshinegba  
egheghe oyewe.\*

24 “Ama, o ma khọlo ẹ egbe,  
ikhi ẹẹ ni a mhue ẹpfue memena,  
irari khi a she mie  
eleli oyee se.

25 O ma khọlo ẹ egbe,  
ikhi ẹẹ ni a she le khue memena,  
irari khi okiamhi o ya gbe ẹ.

O ma khọlo ẹ egbe,  
ikhi, ẹẹ ni a gia memena,  
irari khi a ya vie ẹ vie oya.

26 O ma khọlo ẹ egbe,  
ikhi ẹẹ ni ẹgbọ ẹẹ ngme onete oyee,  
irari khi ighọ eni e bia we  
e li ngme onete oyi  
emekeguele eyi ẹgbhọli.

§ 6:22 Li ze 1 i*Pit* 4.14; i*Jon* 9.22; 16.2  
Ika 7.52

\* 6:23 Li ze 2 Okhe 36.16;

*Awa mholi inono na obe awa*  
(iMat 5.38-48; 7.12a)

27 “Mhi gueye ẹ, ẹẹ ni a suọ mhe, a nono ingme oyi obe ẹẹ. A ke riẹle onete na ẹgbọ ni ẹẹ biselemhi ẹ.

28 A ke sọ iromhi na ẹgbọ ni ẹẹ tsue ẹ, a sọ iromhi ke na ẹgbọ ni ẹa gue ẹ ngeli deba ẹ.

29 Ini ọgbọ ọ lase ukiẹkiẹ esọ oghuo, nyene oni o kpọle gbo na li lase. Ini ọgbọ ọ ri itoto mhiẹ awulu, gbo zẹ ni ọ rue oni u sọ kpọkẹ ma ọ.

30 Ke ri emini ọgbọkpa ọ mhila ẹ na li, ini ọgbọ ọ rue ẹ emhi, zẹ ọli obọ na li, khi gbo mhila li lue.

31 Ngeli ke deba ọgbọ abi u liẹ nono ni a li ngeli deba ẹ.†

32 “Ini o khia khi ẹgbọ ni e nono ingme oye u leşe a nono ingme oyewe, ighe ikhivose ni o la ọ ne? Irari khi ena olamhe e lili ẹ nono ingme oyi ẹgbọ ni e nono ingme oyewe to ọ.

33 Ini o khia khi eni e riẹle onete ne u leşe li ẹ riẹle na, ighe ikhivose ni o ke la ọ ne? Egbegbi ena olamhe e lili ẹ ligho.

34 Ini o khia khi eni e ngmomhi ẹ ne u leşe li ngmomhi ẹ na, ighe ikhivose ni o la ọ ne? Irari khi ena olamhe e li ngmomhi ẹ na egbewe.

35 Ama zẹ ni u nono ingme obe ẹ, ke riẹle onete na we. Ke ngmomhi na we, khi ngmomhi na we ni u ke ri ẹloe shi eke khi e ya fali ẹ ota to ọ. Eghẹghe agho ikhivose oye o ya gbẹdi, u khi omi Eshinẹgba no Yagha ne Nya. Irari khi lole ọọ somhi elemhi eni ẹa leşe obode ali ena okholo.

36 Khi ọna ilelemhi, ezeze abi Ita ẹ ọ li khi ọna ilelemhi.

---

† 6:31 Li zẹ iMat 7.12

*Igue egboese ẹzo*  
(iMat 7.1-5)

<sup>37</sup> “Khi gue ogbo ẹzo ini a khi li gue yeye ẹzo, khi ri unu pfuẹche ogbo-a, ini a khi li ri unu pfuẹche-a. Gbekua na onuzava oye, ni Eshinegba o li gbe kua ne.

<sup>38</sup> Rona khi a ya ro ne. Ukiekie onete, oni a lolo mimi, ni a jighise ni o tsua kua, a ya ro somhie opfa. Irari khi ukiekie ni u ro mhese na egbo, Eshinegba o li ro ya mhese ne.”

<sup>39</sup> O gbo ze okhe irokhokho ona khase we, oo we, “Ozalo o fe dobe ya ri ozalo nabi lue ke kia? Eri wewe aava e ya de pfilo uchoke.‡

<sup>40</sup> Omọ ni o la owena o a ya fu dose oni oo sese oli, Eri-tse ini omọ ni oo ye owena o ye owena oyoli se, o ya li abi oni o sese oli.§

<sup>41</sup> “Elo o ze ni u ro me uku ni o la inyoghue eloe ni u waa ro meke me ufolo oara ni o pfida eloe oye?

<sup>42</sup> Se u lie lie inyoghue, ‘Inyoghue o ze ni mhi rue e uku eloe a,’ ni yeye oye waa ro me ufolo oara ni o pfi da eloe oye? Yeye ogbo orugamhi ku alo, kpe tode rue ufolo oara ni o la eloe oye-a ni u tigbe meke gboo rue uku ni o la inyoghue eloe a.

*Oara ali ikpamhi eyoli*  
(iMat 7.16-20; 12.33-35)

<sup>43</sup> “Oara ni o a ti o dobe ya mo ukpamhi onete, u ke ya lie khi eri oara onete o ya mo ukpamhi ni o a ti.

<sup>44</sup> Ikpamhi ni oara oo mo, a ro o lese oara ni o khi. Aa rote okphekphe e pfan o khua-eni.\*

‡ 6:39 Li ze iMat 15.14 § 6:40 Li ze iMat 10.24-25; iJon 13.16; 15.20

\* 6:44 Li ze iMat 12.33

<sup>45</sup> Eri ọgbọ onete ọ rọte emini o ti ni ọ rọshi udu ẹ rue emini e ti lasele, Ama ọgbọ ọbe, ọ rọte udu obe oyọli rue emhi obe ni ọ rọshi udu ẹ lasele. Irari khi isamhi ebubu ni e la ọgbọ udu, ọ te ẹ ngme ungmehi lasele.†

*Ọgbọ ọtsegbhe ali oyeghe  
(iMat 7.24-27)*

<sup>46</sup> “Elo o ze ni a ro lu mhe, ‘Onomhue, Onomhue,’ ni aa ro ri emini mhia ngme gbe akanya?”

<sup>47</sup> Mhi ya rokhasẹ ẹ abi ọgbọ ni ọ bhale deba mhe, ni ọ ri esọ ẹ shi mhe eke, ni ọ gbo ri ingmemhi eyemhe a gbe ikanya ọ li.

<sup>48</sup> Eri ọ li abi ọgbọ ni ọ to owa, ọ tonọ eke-a limhi, ni ọ ri owa gbe ukhomhi eche. Abi ukpokpomhi amẹ o ro rue, ochikpho o ri itoto ghi oni owa abo, ama ọa dobe nighise ọli, irari khi eri a toli egbegbo.

<sup>49</sup> Ama ọgbọ ni ọọ suọ ungmehi oyemhe ni ọa ro li gbe akanya, eri ọ li abi ọgbọ ni ọ to owa nga ekhashe. Abi amẹ o ro rue, ochikpho o ri itoto tsua oni owa, oni owa o de, o khi oyese oniemi.”

## 7

*Irudunga oyi okhọli-okhue oyi iRomu  
(iMat 8.5-13)*

<sup>1</sup> Abi iJesu ọ ro ngme enana nya shi esọ eyi eni ẹgbọ se, ọ lo elemhi ẹoli iKapanomu.

<sup>2</sup> Oobo a mẹ omose ni ọọ ga okhọli-okhue oniemi, ni ingme oyọli o lolo mu ọga oyọli egbe. Oni omose ọọ ghu ughuamhi ni o roli ramhi eghuli.

---

† 6:45 Li ze iMat 12.34

<sup>3</sup> Abi ɔni ɔkholi-okhue ɔnɔfunɛ ɔ rɔ suɔ eko iJesu, ɔ ghie egbhali eyi ɛgbɔ iJu ghi ɔli, ɔ bhale ya ri ɔni ɔɔ ga ɔyɛluɛ ze.

<sup>4</sup> Abi e rɔ bhale deba iJesu, e lema li egbegbɔ, ɛɛ iJesu, “ɔni ɔmɔse ɔna, ɔ khi ɔni u kha kpaghiɛ obɔ.

<sup>5</sup> Irari khi ɔ ma nono ingme oyi ɛgbɔ eyi anye gba, ɔ gbo tɔ owa ugamhi na anye.”

<sup>6</sup> Ighɔ iJesu ɔ deba wɛ vu. ɔ she kia a ramhi owa oyi ɔni ɔkholi-okhue ni ɔ rɔ ghie emɔle ɔli e liɛ iJesu, “Khi ke nase egbe ɛ, mhia somhi ramhi ni u wa lo owa oyɛmhɛ le.

<sup>7</sup> Lɔli o zɛ ni mhi rɔ bino khi mhiaa ti ramhi ni mhi a bhale deba ɛ. Lɛsɛ ngme oni ungmehi khi ɔni ɔɔ ga mhɛ ɔ ya ze.

<sup>8</sup> Irari khi mɛmhɛ oyɛmhɛ, ɔna omhɛsɛ mhi li khi, ni ekholi-okhue e li kpɔkɛ na. Mhia mhɛsɛ na ɔna, ‘Vu,’ ɔ vu. Mhi mhɛsɛ na ɔghɔ, ‘Bhale,’ ɔ bhale. Mhi gueyɛ oghumha oyɛmhɛ, ‘Riɛɛ ɔna,’ ɔ riɛɛ ɔli.”

<sup>9</sup> Abi iJesu ɔ rɔ suɔ oni ungmehi ona, abɔ e sha li. ɔ nyenɛ alo ukhokho bino ebubu ɛgbɔ ni e deba li, ɔɔ wɛ, “Mhi gueyɛ ɛ khi mhia kie kpɛ mɛ irudunga ni o na fu ghue, mhia kpe mɛ ɔli eke iZirɛni ne.”

<sup>10</sup> Ighɔ eni a kpɛ ghie, e nyenɛ egbe je apfɛ oyi ɔni ɔkholi-okhue nɔ funɛ, e bhale ya ɛ khi ɔni ɔɔ ga li ɔ she ze.

### *Ijesu ɔ rɔte eghuli guise omi ɔsamhi-olimhi le*

<sup>11</sup> Oo li denɛ, iJesu ɔ te aghɔ vu, ɔ je ɛoli ni a lu iNei, eniyɛ odukhokho eyɔli ali ebubu ɛgbɔ elese e deba li.

12 Abi ọ li ti ramhi ode unuekpe ni a te ẹ lo oni ẹoli le, ọ me khi a tsua ọgbọ ni ọ ghu-a a lasele. Lọlighuo kpe inyọli ọ me bia. Ọni ọkpotso ọ gbo khi ọsamhi-olimhi. Ebubu ẹgbọ e rọte oni ẹoli ve deba li.

13 Abi Ọnọmhue ọ rọ me ọni ọkpotso, ọ mhue ilẹlemhi na li. Elemhi ọ e ala li, ọọ li, “Khi ke vie.”

14 Ighọ ọ vu ya ri obọ ti oni akpati olimhi, ẹgbọ ni e tsua li e mu migha, iJesu ọ, “Ọni ọzeo mhiye ye vule.”

15 Ighọ ọni ọmose ni ọ ghu-a eghọ ọ vule shito, ọọ ngme. IJesu ọ mu ọli obọ na inyọli.

16 Ulishi o mu eni ẹgbọ nya, e kueghie Eshinegba, e lie, “Ọmekeguele ọniemhi ọ she bhale iteva oyi awa. Eshinegba ọ she bhale ya kpaghie ẹgbọ eyọli obọ.”

17 Ingme oyi iJesu o gbhiaku eke iJudia nya ali ẹoli ni e la gasẹ ọli.

*Ijoni Ọni ọọ batazi ọ ghie usomhi ghi iJesu  
(iMat 11.2-19)*

18 Abi eniye odukhokho eyi iJoni e rọ gue eni ingme enana nya ye iJoni, ọ lu aava elemhi we.

19 Ọ ghie we e ka mhila iJesu, “Yeye u khi ọni ọ ya bhale abi anye ri ẹloe shi eke ke khe ọlese?”

20 Abi e rọ bhale deba iJesu, ẹ ọli, “Ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ọ ghie anye ghi ẹ, anye ka mhila ẹ, ‘Yeye u khi ọni ọ ya bhale abi anye ri ẹloe shi eke ke khe ọgbọese?’ ”

21 Eghẹghẹ aghọ te iJesu ọ ri ebubu ẹgbọ ni e mhue ighuamhi ali iyemhe ọkphaghie ze. Ọ khueghie ebubu ezalo alo-a.

22 Ọ rọ gueye eniye odukhokho eyi iJoni, “A nyenẹ egbe ukhokho ya gueye iJoni emini a me, ni

a gbo ri esọ suọ. Ezalo ẹẹ mẹ eke, eni e guoghọ awe-a, ẹẹ kia, eni efafe e mu e ze, elesọ e suọ esọ. Eni e ghu-a e guale. A kiele ẹ tse abọ usomhi onete oyi iloghie yẹ ẹgbọ ni ẹa mhue.\*

<sup>23</sup> Oghẹlẹ o khi ni ọgbọ ni ọa da de ode-a itobọ khi ọa mhue akhokhomhẹ shi mhẹ o.”

<sup>24</sup> Abi eniyẹ odukhokho eyi iJoni e rọ vu se, iJesu ọ gue ingme oyi iJoni yẹ eni ẹgbọ, ọọ wẹ, “Abi a rọ fẹ fiẹ je ọdagbe ifufu ya bino ọli, ọgbọ ọnabi ọnoghwo a dabi khi a ya mẹ? Ọgbọ ọyeghẹ ni ọ li abi ebuli ifulo ni akpekpeli o kha pfi je ana, o pfi ọli ẹ je oobọ a dabi khi a ya mẹ oobọ?”

<sup>25</sup> Ini ọa khi ọgbọ ọghoghọ a dabi khi a ya mẹ oobọ, ọnabi isẹ a ke nono je oobọ shọ? Ọmose ni ọ sọ itsua ni e somhi otse? Ẹgbọ ni ẹ sọ itsua ni e somhi otse, apfẹ oyi oghie ẹ la.

<sup>26</sup> Ọgbọ nabisẹ a dabi khi a je oobọ ya mẹ? Ọmekeguele? Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi ọni ọ dọsẹ ọmekeguele lọ.

<sup>27</sup> Ọnana a keke ingme oyọli kpẹ shi eke, ni ẹẹ,  
“Ghe khe, mhi ya ghie

aghiusomhi ọyemhẹ ralo nẹ,

ni ọ ya khueghie ode-a

shi eke khe.†

<sup>28</sup> “Mhi gueyẹ ẹ khi aa mẹ ọgbọ ni a bia bhale eke ągbọ ona ni ọ fu dọsẹ iJoni, eri-tse khi ọni ọ ga she nẹ nya shi Eghiele oyi Ẹshinegba ọ fu dọsẹ ọli.”

<sup>29</sup> Ẹgbọ nya, li shi emionoga, abi e rọ suọ ingmemhi eyi iJesu, e mie shi ọ khi ode oyi Ẹshinegba o gbe akanya, irari khi iJoni ọ she batazi wẹ.

\* **7:22** Li zẹ *Aza* 35.5-6; 61.1 † **7:27** Li zẹ *iMala* 3.1

30 Egbọ iFarisi ali eni e leşẹ emhi ingme ushi e kie ugbamhi ni Eshinẹgba ọ gba na wẹ, irari khi ẹa lama ni iJoni ọ batazi wẹ.‡

31 Agho iJesu ọ re, elo mhi fe ri egbo ena agbhotu ona ya khokho, se e fe ga li ena?

32 Eri e li abi eniye ni e shito oki ni e nu egbe e ngme ni e lie,

“ ‘Anye pfi ofele na e,  
ama aa lama gbe ishimhi,  
anye vie vie olimhi khase e,  
ama aa lama nu anye vie.’

33 Itobo khi abi iJoni Oni oo batazi egbo ọ ro bhale, ọa li le emhi wekhi eri ọ da onyo, eri e khi, ‘Ayemhe okphaghe ọ mhue.’

34 Omi ogbo ọ bhale, oo le, oo da, a ke lie khi, ‘Ogbo unu-emhi ali ogbo odonyo ọ khi, ali khi oni ọ nu emionoga ali egbo ena olamhe e mu omole ọ khi.’

35 Eri egbhali oyi Eshinẹgba o rote obo oyi egbo ni e miesuo ri egboli khase.”

*Okpotso ona olamhe ọ ku ituale ni oo pfi shi iJesu awe*

36 Ogbo iFarisi oghuo oo iJesu ọ bhale ka ko feli lue ni ọ nu lue le eminale. Igho ọ je owa oyi oni iFarisi, ọ shito, ọ le emhi.

37 Igho okpotso oghuo, ongi oni eoli ni ọ la agbo olamhe, ọ suo khi iJesu ọ la oni owa oyi ogbo iFarisi ogho. Ọ de akanama ituale ni o ghale.

38 Ọ bhale, ọ de ya wugha iJesu idi awe. Ọo vie ku amevie shi ọli awe. Ọ ri itsu ni e la li ukhomhi

‡ 7:30 Li ze iMat 21.32; iLuk 3.12

shishi ọli wẹwẹ-a, ọ pfipfi ọli awẹ. Ọ gbo ku ituale ni ọọ pfie shi ọli awẹ. §

39 Abi ọni iFarisi ni ọ lu iJesu bhale apfẹ oyọli ya mu oli epfese, ọ rọ mẹ onana, ọ la ekẹ elemhi udu liẹ, ini ọmekẹguele ọyi Eshinegba ọmose ọna ọ kha khi lọ, ọ kha leşẹ uwali ọkpotoso ni ọna ọ khi ni ọ ri egbe a ti ọli ena, khi ọna olamhẹ ọ khi.

40 IJesu ọọ, “ISamọ mhi mhue emini mhi ya gue ye.”

ISamọ ọọ li, “Gueye mhe, Ọşese.”

41 IJesu ọọ li, “Ọmose ọghuo ọ la ni ẹgbọ aava e lo ọli ota, ọghuo ọ, ọ lo ọli ẹkpa eva ali ukhukhui, ọni ọ kpọle ọ lo ọli ipomhi uye ali ishe.

42 Abi ẹa ke rọ dobẹ fali ọli ẹwẹ, ọ gbe eni ota kua na wẹ. Mena gueye mhe ọni ọ ya nono ingme oyi ọli ne elemhi wẹwẹ ava-ava?”

43 ISamọ ọọ li, khi ọni ọ lo ikpaghọ eni e bu ne lọ. IJesu ọọ li, “U gue sọ.”

44 IJesu ọ nyene alo ghue ọni ọkpotoso, ọọ iSamọ “Wa mẹ ọni ọkpotoso ọna, abi mhi rọ bhale owa oye wa diẹ amẹ na mhe rọ kpe awẹ-a, eri ọni ọkpotoso ọnana ọ ri amevie eyọli kpe mhe awẹ-a, ọ ri itsu ni e la li ukhomhi shishi wẹ-a.

45 Waa pfipfi mhe unu egbe, rọte ẹghẹghẹ ni mhi te lo ana le, ọni ọkpotoso ọna ọ te pfipfi mhe unu awẹ ramhi memena.

46 Waa ku oili shi mhe ukhomhi, ọni ọkpotoso ọna, ọ she ku ituale ni ọ pfie shi mhe awẹ.

47 Itobọ ighọ mhi gue ẹ ye ẹ khi a she gbe olamhẹ eyọli ni e bububu kua na li, irari khi ọni ọ nono

---

§ 7:38 Li zẹ iMat 26.7; iMak 14.3; iJon 12.3

emini e bu ọ khi. Ọni a gbe ukukuọ kua na, ukukuọ ọ nono.”

<sup>48</sup> Ọ gueye ọni ọkpotso, “A she gbe olamhe eye kua ne.”

<sup>49</sup> Egbọ ni e nu ọli shito e mhila egbewe “Ọghuo ọnana ọọ dabi khi ọli khi ni ọọ gbe olamhe kua na ọgbọ.”

<sup>50</sup> IJesu ọ gueye ọni ọkpotso “Irudunga oye o she mie e pfuese, ri opfomhe ke je.”

## 8

### *Ikpotso ni e kpaghie iJesu obọ*

<sup>1</sup> Ona o dose, iJesu ọ kia rọte ọli je ọli. Ọọ gue usomhi onete oyi Eghiele oyi Eshinegba le. Eniye odukhokho ogbava eyọli e nu ọli kia.

<sup>2</sup> Ikpotso eghuo ni e kpe mhue ayemhe ọkphaghie ali iwali ighuamhi ni ọ rọ ze, e li la agho: IMeli ọngi iMagidaleni ni ayemhe ishilua e rọte egbe lasele;

<sup>3</sup> IJoana ni ọ khi ughue iChuza ni ọ gbe akanya na oghie Erọdu; ISuzana ali ikpotso elese ghọ, e ga la akaghọ. Enana e rọte ẹkuẹ oyewe e kpaghie iJesu ali eniye odukhokho eyi ọli obọ.\*

### *Okhe irokhokho oyi oghiale (iMat 13.1-9; iMak 4.1-9)*

<sup>4</sup> Abi ebubu egbo e rọ rọte ọli ọdoda bhale ya lona kugbe, ni e rọ le gasẹ iJesu, iJesu ọ ze okhe irokhokho khasẹ we, ọọ we,

<sup>5</sup> “Oghiale ọ ya ri ikpamhi emhi kọ. Abi ọ rọ ku eni ikpamhi emhi kia kọ, eghuo ọ e ku shi epfepfe

\* **8:3** Li ze iMat 27.55-56; iMak 15.40-41; iLuk 23.49

ode. Eghuo ọ egbọ e ri awẹ muno wẹ. Ipfeli e bhale ya sanọ wẹ le.

<sup>6</sup> Eghuo ọ e de ku nga eche, abi e rọ zẹ ngale, e khakha. Itobọ khi ẹa mẹ asha lolo pfi imhili lo eke.

<sup>7</sup> Ikpamhi eghuo ọ e de shi ifu igba, eni igba e tono wẹ.

<sup>8</sup> Ighọ eghuo ọ e ku shi eke onete, e fu, e mọ ikpamhi agbhagbhamhi egbhueshe. Abi ọ rọ ngme ona se, ọọ li, Ọni ọ mhọli esọ ọ rọ suọ.”

*Emini o zẹ ni ọ rọ zẹ oni okhe irọkhọkhọ  
(iMat 13.10-23; iMak 4.10-20)*

<sup>9</sup> Eniyẹ odukhokho eyọli e mhila li emini a ri oni okhe irọkhọkhọ ngme.

<sup>10</sup> Oọ wẹ, “A she khueghie osheli ni o la Eghiele oyi Eshinegba-a khasẹ ẹ. Ama aa rọli khasẹ egbọ ni e kpọle. Lọli o zẹ ni mhi rọ ri okhe irọkhọkhọ nu wẹ ẹ ngme.

“Irari khi ini e ririẹ ẹ fe,  
ẹa ya mẹ eke,

ẹẹ suọ, ọa lo wẹ esọ.’†

*Emini okhe irọkhọkhọ oyi oghiale oghọ o ngme  
(iMat 13.18-23; iMak 4.13-20)*

<sup>11</sup> “Emini a ri oni okhe irọkhọkhọ ngme na. Oni ukpamhi emhi oghọ, ungmehi oyi Eshinegba lọ.

<sup>12</sup> Eni e de kua epfefẹ ode eghọ, e khi egbọ ni e kha suọ ungmehi oyi Eshinegba, okphaghiẹ ọ bhale ya sanọ wẹ oni ungmehi udu-a, ini e khi miesuọ, ni e ba mhue imiepfuese.

<sup>13</sup> Eni e zẹ nga okpegbhe e to ẹoli egbọ ni e miesuọ, ni e khia khi abi imufe o rọ bhale ẹa ke dobe migha, e de ode-a.

---

† **8:10** Li zẹ Aza 6.9-10

14 Ikpamhi ni e zẹ shi ifu igba, wẹwẹ e khi ẹgbọ ni e suọ oni ungmehi ama ẹa doḅe migha shi ọ, isamhi eyi emhi agbọ ali anasemhẹ ali ẹpfue ni o la agbọ ali ọghuemhẹ ni o la ọ, ọa zẹ ni e mhue iwomhelo shi irudunga.

15 Ikpamhi ni e zẹ shi eke onete ni e mo ikpamhi, wẹwẹ e khi egbegbi ẹgbọ ali udu onete ni e kha suọ oni ungmehi, e mu ọli shi, e kha ri egbe mie o ri emini a ro ko ọ zẹ lasele.

*Ákpá ni a ro ru nga ukhomhi emhi  
(iMak 4.21-25)*

16 “Aa me ọgbọ ni ọ ri ákpá ya ru, ni ọ ya rue ọli sheli elemhi ukoko, wẹkhi ufu ukpho. Eri ọ ri ochoghọ ya rue ọli nga asha na keghe ni eni ẹẹ lo le e ke me eke, ẹẹ me oni ákpá.‡

17 Irari khi aa me emiemini a ro sheli ni aa ya ro lasele gboo, wẹkhi eri a me emini a khukhu shi elemhi, ni aa ya khueghie-a gboo.§

18 Itobọ ighọ mhue ẹgbhẹ shi emini u wa suọ. Oni ọ mhue, a ya ro ma li ọ. Ama oni ọa mhue a ya gbo mie ọli ukuku ọli ni ọ sa khi loli mhue.”\*

*Inyoghwo iJesu ali inyi iJesu  
(iMat 12.46-50; iMak 3.31-35)*

19 Ighọ inyọli ali inyoghwo ọli e bhale deba li, ama ẹa me asha ramhi ọli egbe, irari ebubu ẹgbọ ni e le gase ọli.

20 Ọgbọ ọ ya gueye iJesu, ọọ li, “Inye ali inyoghue, e migha olase, ẹẹ nono ni wẹwẹ e me.”

---

‡ **8:16** Li zẹ iMat 5.15; iLuk 11.33    § **8:17** Li zẹ iMat 10.26; iLuk 12.2    \* **8:18** Li zẹ iMat 25.29; iLuk 19.26

21 Ijesu oọ wẹ, “Inyemhẹ ali inyoghuo-mhẹ wẹwẹ e khi egbo ena ni eẹ suọ ungmehi oyi Eshinegba, ni e gbo rọli e gbe akanya.”

*Ijesu o mu akpekpeli migha  
(iMat 8.23-27; iMak 4.35-41)*

22 Eleghuo iJesu oọ eniyẹ odukhokho eyọli, “A bhale ni awa da je ukiẹkiẹ obinokpọle oyi okẹ ni o khishi.” E lo okọ-okẹ e lẹ.

23 Abi e li lẹ, iJesu o leseṣa. Utoghuokpe ukpokpomhi akpekpeli o lo oni okọ-okẹ le ya ramhi khi oni okọ-okẹ o ku ya luẹ, wẹwẹ nya e la okhena.

24 Eniyẹ odukhokho eyọli e bhale ya guise ọli le. Eẹ ọli “Ọnọmhuẹ, Ọnọmhuẹ okẹ o ya ku awa luẹ.” O vule, o nu oni akpekpeli ali okẹ ni o zughuse ngme. Oni akpekpeli o mu migha. Okẹ ni o zughuse egho o dema, asha kpa oo tsuke.

25 O mhila eniyẹ odukhokho eyọli, “Ighe irudunga oyeṣe?” E ri ulishi ali oshabo mhila egbewẹ, “Oghuo ọnana o fe ga khi ena? Irari khi oọ mhese na akpekpeli ali okẹ, e suọ na li.”

*Ijesu o ri omose no mhue ayemhẹ okphaghie toto  
(iMat 8.28-34; iMak 5.1-20)*

26 E kia ramhi eke iGerasesesi ni o gbe okẹ ni o khishi na iGalili khi-a.

27 Abi Ijesu oọ da tiemhile eke, Omose ongi oni eoli, ni o mhọli ayemhẹ okphaghie ni o she tese ni ọa te ke so awulu, wẹkhi eri o ke la owa ghue, ama atalimhi o ke la, o bhale ya o.

28 Abi o ro me iJesu, o de yeshi ọli awe, o tseṣe leghe, o lie, “Elo u remhẹ ya li, iJesu Omi Eshinegba onofune, kpekpe khi nase mhe.”

29 Eri ọ ngme ona irari khi iJesu ọ she mhẹsẹ na oni ayẹmhẹ ọkphaghie ọghọ o rọte ọli egbe lasese. Iti-ingmi-ingme oni ayẹmhẹ o she mu ọli, ni o khia khi ini a riẹ mu ọli ri iwẹghẹ shi ọli abọ ali awẹ, ọ pfanọ eni iwẹghẹ-a, oni ayẹmhẹ ọkphaghie o tsua li je ọdagbe ifufu.

30 IJesu ọ mhila li, “Sẹ a lu eva oye?” Oni ayẹmhẹ ọọ li, eva oyẹmhẹ khi, “ILigioni,” irari khi ayẹmhẹ ọkphaghie ebubu e she lo ọli egbe.

31 Eni ayẹmhẹ ọkphaghie e lema iJesu ọ khi khu wẹwẹ je ilimhi na ningọlo.

32 Igulu ebubu e la epfẹ ute le eminale. Ighọ eni ayẹmhẹ e lema li ọ kpekpe ọ zẹ ni wẹwẹ e ya lo eni igulu egbe. Ighọ ọ zẹ ni e ya lo eni igulu eghọ.

33 Eni ayẹmhẹ ọkphaghie eghọ e rọte egbe oyi oni ọmọse lasese, e ya lo elemhi eni igulu eghọ. Eni igulu e rọte oni epfẹ ute na ya kulo okẹ ni o khishi eghọ, okẹ o gbe wẹ.

34 Abi eni e ri eni igulu ẹ kia e rọ mẹ emini a mẹ, e na je ifu apfẹ ya gueye ẹgbọ emini a mẹ.

35 Ẹgbọ e lẹ ya bino emini a mẹ. Abi e rọ bhale deba iJesu, e bhale ya ẹ khi oni ọmọse ni iyẹmhẹ ọkphaghie e te egbe lasese khi ọ shitọ ufuege oyi iJesu. Ọ ga pfomhẹ, ọ ku egbe-a shitọ, ulishi o mu wẹ.

36 Ẹgbọ ni e mẹ oni ingme e gueye ẹgbọ elese abi oni ọmọse ọ li kia ni ọ rọ ze.

37 Ighọ eni ẹgbọ iGerasenesi e gueye iJesu ọ lasese wẹ eke le, irari khi ulishi o mu wẹ. IJesu ọ lo ọko-okẹ ọ vu.

38 Oni ọmọse ni eni iyẹmhẹ ọkphaghie e rọte egbe lasese ọọ iJesu, “Kpekpe zẹ ni mhi deba ẹ vu.” Ama iJesu ọọ li, ọ ke vu.

39 Nyenę egbe je apfẹ ni u ya guele emini Eshinęgba ọ rięlę nẹ. Ighọ ọni ọmọse ọ vu ya gueyẹ ẹgbọ ni e la oni ẹoli oghọ nya, emini iJesu ọ rięlę na li.

*Omi iJarusi ali ọkpotoso ni ọ ri obọ ti iJesu awulu  
(iMat 9.18-26; iMak 5.21-43)*

40 Abi iJesu ọ rọ nyenę egbe je ukiekię okẹ ni o kpọle, ẹgbọ e tşę ọli ọ mu awẹ itobọ khi o she tşę ni e te migha a khe ọli.

41 Ighọ ọmọse ọghuo ni a lu iJarusi ni ọ khi ọgbọ ọni ọ mhęşę shi owa ugamhi oyi ẹgbọ iJu, ọ de ya wugha iJesu awẹ. Ọọ lema li ọ kpekpe ọ bhale apfẹ oyelue.

42 Irari khi ọmọ ọmueshi ọghuo kpe ni ọ mę bia ni ọ lęşę gbe ikpe igbẹva ọ ya ghua. Abi iJesu ọ li lę, ẹgbọ e le gasẹ ọli, e ma mu ọli ashakpa.

43 Ọkpotoso ọghuo ọ la ifuabọ wẹ ni ọ she ku ọlia egbe elemhi ikpe igbẹva. Ọ she ga pfuse emini ọ mhue-a nya na idokita, ama aa mę ọni ọ dobe dua ọli egbe.

44 Ighọ ọ rọte ifuabọ oyi eni ẹgbọ lase bẹna ya ri obọ ti esọ ode ni iJesu ọ sọ, ọlia ni e ku ọli egbe e pfa tee.

45 IJesu ọ mhila, “Ọghuo ọ ri obọ ti mhę?”

Ọgbọkpa ọ tia. IPita ọọ li, “Ọnọmhue, ebubu ẹgbọ e le gasẹ ni e ma mu ẹ.”

46 Ama iJesu ọ li, “Ọgbọ ọ ri obọ ti mhę, mhi lęşę khi itoto e she rọte mhę egbe ya lase, lọli mhi rọ lęşę.”

47 Ọni ọkpotoso ọ mę khi lọli a dobe ya vu ni a rọ ya mę lue, ọ ri ulishi fię lasele, ọ de ya wugha odalo oyi iJesu. Ukpeloe oyi eni ẹgbọkpa, ọ gueyẹ

iJesu emini o ze ni loli ro ri obo ti oli ali abi loli ze utoghuokpe.

<sup>48</sup> Igho iJesu o li, “Omimhe ke je khi irudunga oye o she re ze. Ri opfomhe ke je apfe oye.”

<sup>49</sup> IJesu o kie ligho ngme, ogbo o rote owa oyi iJarusi ni o khi oni o mheshe elemhi owa ugamhi bhale. Oo li, “Omie o she ghua-a. Khi ke bie nase qese.”

<sup>50</sup> Abi iJesu o ro suo ona, o gueye iJarusi, “Khi ze ni ulishi o mue. Lese miesuo tse khi o ya toto.”

<sup>51</sup> Abi o ke ro ramhi apfe oyi iJarusi, oa ze ni ogbokhoghuo o nu lue lo agho, see ni iPita ali iJoni ali iJemhisi ali inyoni omoo ali itali.

<sup>52</sup> Ogbokpa e she kie kpe vie evie oyi oni omoo. IJesu oo we, “A khi ke vie irari khi oni omoo oa ghua, eri o lese.”

<sup>53</sup> Wewe nya ee gia iJesu, irari khi e lese khi oni omoo o she ghua.

<sup>54</sup> Ama iJesu o mu oli obo o lu oli leghe, “Omimhe, vule.”

<sup>55</sup> Ayemhe oyoli o nyene egbe bhale deba li. O vule migha utoghuokpe. Igho iJesu oo we, “A ri eminale na oni omoo le.”

<sup>56</sup> Abo e sha ita ali inyoli. IJesu o gueye we e khi gueye ogbokhoghuo emini a me.

## 9

### *Ijesu o ghie eniye odukhokho ogbava fe (iMat 10.5-15; iMak 6.7-13)*

<sup>1</sup> IJesu o lu eniye odukhokho ogbava eyoli kugbe, o ri itoto ali afu na we ni e ro ke khu egbo iyemhe ni ea ti egbe lasele, ali ni e gbo ri egbo ni e mhue ighuamhi ododa toto.

<sup>2</sup> O ghie wẹ fiẹ e ke ya tse abọ ungmehi oyi Eghiele oyi Eshinegba kiakia ali ni e gbo ke ri egbo ze.

<sup>3</sup> Oṣ wẹ, “A khi tsua emhikhoghwo abi a liẹ le ena, a khi tsua ukpokpo wẹkhi akpaba wẹkhi eminale wẹkhi ikpaghọ wẹkhi iku itsua eva ni a sọ.

<sup>4</sup> Owa ni a da lo ne, a la aghọ ramhi ni a rọ ya te oni ẹoli vu.

<sup>5</sup> Ini egbo ẹa da mie ẹ ne, a kpishi itutu ni e la ẹ awe-a shi oni eke ini a rọte oni ẹoli ẹ vu, ni o khi ọtsẹle ni a ya pfi mu wẹ.”\*

<sup>6</sup> Ighọ eni eniye odukhokho e vu, rọte ẹoli je ẹoli. E ri usomhi onete oyi Eshinegba tse abọ kiakia. E ri egbo ọ toto ashakpa.

*Oghie Erọdu ọṣ khọkhọ ọni iJesu ọ khi  
(iMat 14.1-12; iMak 6.14-29)*

<sup>7</sup> Ighọ Erọdu ni ọ khi oghie shi eke iGalili ọ suọ ikanya ọnyaloa ni iJesu ọṣ gbe. Abọ e sha li itobọ khi egbo eghuo e liẹ khi iJoni Ọni ọṣ batazi egbo lọ ni ọ rọte eghuli guale.

<sup>8</sup> Eghuo ẹ khi Elaja ọ khi ni ọ bhale, eghuo elese e liẹ khi ọghuo ọmekẹguele enediọ ọ khi ni ọ nyene egbe bhale agbo.†

<sup>9</sup> Ama, Erọdu ọṣ, “Mhẹmhẹ mhi khi iJoni ukhomhi ọ. Oghuo ọnana ọ khi ni mhia suọ eko?” Oṣ dua abi ọ li ya mẹ ọli.

*Ijesu ọ ri eminale na egbo agbẹle ishe (5,000) le  
(iMat 14.13-21; iMak 6.30-44; ijọn 6.1-14)*

---

\* **9:5** Li zẹ iLuk 10.4-11; Ika 13.51    † **9:8** Li zẹ iMat 16.14; iMak 8.28; iLuk 9.19

10 Abi eni ighiusomhi na keḗ e rọ jele, e gueyeḗ iJesu abi e li kia. Ighọ ọ rue wẹ vu je epfe ẹoli na lu iBetisaida,

11 Ama eni ebubu ẹgbọ e suọ obini ọ je, e deba li. Ọ mie wẹ, ọ gue ungmehi Eghiele oyi Eshinegba ye wẹ, ọ ri eni e mhue ighuamhi toto.

12 O te aghọ li deḗ abi ogbomhi o ke rọ mu eke, eniye odukhokho ogbava e bhale deba li, ẹẹ ọli. “Gueyeḗ eni ẹgbọ e vu je ẹoli ni e ti mama ana ni e ya nono ashini e ya ku shi ali eminale ni e ya le, irari khi ifui ọdagbe ifufu awa la.”

13 Ọ sọ wẹ ọ, ọọ wẹ, “A ri eminale na wẹ le.”

E ọli, “Ibulẹdi eva ali ifeḗ aava e leḗ la ana, se ni awa vu ya de eminale ghi wẹ.”

14 Irari khi emose agbeḗ asha ishe e la aghọ.

Ama ọọ eni eniye odukhokho, “A re wẹ shito ikui-iku ẹgbọ egbhuẹva ali igbigbe.”

15 Eni eniye odukhokho e li ghọ, ọgbokpa ọ shito.

16 IJesu ọ rue eni ibulẹdi ishe ali ifeḗ aava eghọ, ọ bino idane, ọ kphemhi shi eni eminale, ọ kholo wẹ a. Ọ rue wẹ na eniye odukhokho eyọli ni e kemhi wẹ na eni ẹgbọ.

17 Ighọ wẹwẹ nya e le, e khue. Eni eniye odukhokho e wolọ eni e le kpọle shi ighughu igbeva.

*IPita ọ guele oni iJesu ọ khi  
(iMat 16.13-19; iMak 8.27-29)*

18 Eḗghuo khi iJesu ọ la ashini o da-ya ẹ sọ iromhi, eniye odukhokho eyọli e nu ọli la aghọ, ọ mhila wẹ, “Ọghuo ẹgbọ e fe ẹ liẹ khi mhi khi?”

19 E oli, “Egbo eghuo e khi iJonì Onì oḡ batazi eḡbo u khi, elese e liẹ Elaja, elese ghò e khi omekeḡuele oṇodiḡ u khi ni u nyene egbe bhale agbo.”‡

20 O rọ mhila wẹ “Oghuo eḡ e khi mhi khi?”

IPita oḡ li, “Yeyẹ u khi Omiepfuese oṇayi Eshineḡba.”§

*Ijesu o gue ingme osoli, ali eghuli, ali iguale oyọli le*

*(iMat 16.20-28; iMak 8.30--9.1)*

21 Ijesu o tse agua yẹ wẹ e khi gueyẹ oḡboḡghuo.

22 Igho, Oḡ wẹ, “Omi Oḡbo o mema ya mẹ osue emhi ebubu. Eni egbhali ali ighie eyi ekpodalougamhi ali esese Ishi eyi iMosisi, e kie oḡ. E mema ya gbe oḡi-a, ama eḡenuzi-esẹ, o ya guale.”

23 Igho o gueyẹ wẹ nya, “Ini oḡboḡghuo o nono ni loḡi khi oṇo odukhokho oyemhẹ, o mema ya kie eḡboḡi, o rue apfida oyọli oḡbeḡ kpa, oḡ deba mhẹ.\*

24 Itobo khi oṇi o da nono ni loḡi tsumhi agbo oyọli ne, o ya wase oḡi-a, ama oṇi o da wase agbo oyi oḡi-a ne shi itobo oyemhẹ, o ya tsumhi oḡi.†

25 Ighe eleli ni oḡbo o ya mẹ ini o mhue agbo ona nya ni o rọ wase ayemhẹ oyọli-a?

26 Ini oḡbo o da na omama mhẹ ali ungmehi oyemhẹ ne, Mhemhẹ Omi Oḡbo mhi li ya na omama oyi oni oḡbo, ini mhi bhale elemhi ufumhi oyemhẹ, ali ufumhi oyi Ita ali oyi igeni ni e pfuase

---

‡ 9:19 Li zẹ iMat 14.1-2; iMak 6.14-15; iLuk 9.7-8 § 9:20 Li zẹ iJon 6.68-69 \* 9:23 Li zẹ iMat 10.38; iLuk 14.27 † 9:24 Li zẹ iMat 10.39; iLuk 17.33; iJon 12.25

27 Mhi gue ọli ẹ yẹ ẹ abi o li, khi, ẹgbọ eghuo e la ana ni ẹa ya ghu ne, neni e rọ ya mẹ oni Eghiele oyi Ẹshinegba.”

*Ijesu ọ mu imamachi*  
(iMat 17.1-8; iMak 9.2-8)

28 Abi ogbele nuzi eleli o rọ gba abi iJesu ọ te ngme eni ingme, ọ rue iPita ali iJoni ali iJemhisi nga ute ya lema.

29 Abi ọ li sọ iromhi egho, alo eyọli e mu nyene, itsua ni ọ sọ e gẹ nyanyanya abi akpá.

30 Igho Emose aava, iMosisi ali Elaja,

31 e li lasele e gẹ nyanyanya, e nu iJesu u ngme, e gheta eghuli ni iJesu ọ ya ghu obini iJerusalemu.

32 Olese o mema re iPita ali apfoli. Abi e rọ guale ni olese o rọ kala we alo-a, e me ufumhi oyi iJesu ali emose aava ni e nu ọli migha.

33 Abi eni emose aava e li vu, iPita ọọ iJesu, “Oga, oo ga gue ti khi anye la akana. Ze ni anye tonọ okhologo ese, oghuo oye, oghuo oyi iMosisi, onokpole oyi Elaja.” Eri ọ li ngme tse, ọa lese emini ọ ngme.

34 Ọ kie ligho ngme, otughunu o bhale ya khukhu we-a. Ulishi o mu we abi e rọ lo elemhi oni otughunu.

35 Igho uruli o rọte oni otughunu ngme, ọọ, “Ominhe na ni mhi ze, a ri esọ shi emini ọ ngme.”‡§

36 Abi oni uruli o rọ ngme se, e me khi iJesu luẹghuo ọ ke migha. Eni eniye odukhokho e ri

---

‡ 9:35 Li ze Aza 42.1; iMat 3.17; 12.18; iMak 1.11; iLuk 3.22 § 9:35 Li ze 2 iPit 1.17-18

ingme ona shi udu, ẹa gueye ọgbọkọghuo emini e me ẹghẹghẹ agho.

*Ijesu o ri ozeo ni ughuamhi o mu ze  
(iMat 17.14-18; iMak 9.14-27)*

<sup>37</sup> Ogbeakolo abi e rote ukhomhi ute tiemhile, ebubu ẹgbọ e bhale deba li.

<sup>38</sup> Igho omose ọghuo o rote elemhi eni ebubu ẹgbọ tsese leghe, o li “Osese, kpekpe bino omimhe, lo li o khi omọ ọghuo kpe ni mhi me bia.

<sup>39</sup> Ayemhe obe o tsua mu o li, eri o o mu o li pfi eke, o o kpi awe-a, o ro li e chi ofulu unu. Oa ga nono ni lo li rue o li obo-a kpa. Eri o o nono ni lo li pfuse o li ayemhe-a.

<sup>40</sup> Mhi she lema eniye odukhokho eye e khu o li oni ayemhe egbe-a, ẹa dobe.”

<sup>41</sup> Ijesu o o we, “Ee ẹgbọ ni aa mhue irudunga wekhi ilese. Ee ingme mhi dobe ya ri egbe mie umhalese oye e ramhi? Ee ingme mhi ke nu e ya la akana?” O o oni omose, “Rue omie bhale ana ghi mhe.”

<sup>42</sup> Abi oni omọ o li bhale, oni ayemhe okphaghi e o mu o li pfi eke jighise, o o chi ofulu unu. Igho ijesu o dese oni ayemhe okphaghi e, o ri oni omọ ze. O rue o li na itali.

<sup>43</sup> Abọ e sha eni ẹgbọ nya shi ekpabo oyi Eshinegba ni e fune.

*Ijesu o gbo gue ingme eghuli oyoli le shi eke  
(iMat 17.22-23; iMak 9.30-32)*

Abọ e kie ligho sha eni ẹgbọ shi emini ijesu o ri ele, ijesu o o eniye odukhokho eyoli,

<sup>44</sup> “A ri esọ shi eke shi ingme ni mhi ya gueye e ena. A ya ri Omi Ogbọ na ẹgbọ de.”

45 Eri-tse khi eni eniye odukhokho ɛa leɛe abi oni ungmehi o ngme. Irari khi eri a roli sheli we ini e khi leɛe emini a roli ngme. Ama ulishi oo mu we shi abi e lie mhila li.

*Oghuo o fune*

*(iMat 18.1-5; iMak 9.33-37)*

46 Ekhako o bhale iteva oyi eniye odukhokho eyoli shi oni o ya fune elemhi we.\*

47 IJesu o leɛe emini ee sa udu oyewe, o rue ukuku omole lasele migha we iteva.

48 Oo we, "Onini o da ri eva oyemhe mie omole ona ne, mhemhe o mie. Onini o da mie mhe ne, oni o ghie mhe o mie. Irari khi onini o da ri egboli tiemhie-ekere ne elemhi e, loli o khi oni o fune nya."†

*Oni o da khi obe awa ne oyi awa o khi*

*(iMak 9.38-40)*

49 IJoni oo, "Oga, anye me omole ni o ri eva oye e khu ayemhe okphaghiere lase, anye nono ni anye gueye oli o khi ke ligho irari khi o ya debe abi anye lie debe."

50 IJesu oo we, "A khi ke ligho, irari khi ogbo ni o da khi obe awa ne, onayi awa o khi."

*Egbo iSameria ɛa lama mie iJesu*

51 Abi eghenge o ro ramhi ni a ro ya rue iJesu je iloghie, o mholi oli shi udu khi loli ya je iJerusalemu.

52 O ghie ighiusomhi ralo, ni e lo elemhi eoli nikeke na elemhi iSameria ni e ya mu egbe emhikpa shi eke khe oli.

---

\* 9:46 Li ze iLuk 22.24 † 9:48 Li ze iMat 10.40; iLuk 10.16; iJon 13.20

53 Ama eni ẹgbọ iSameria ẹa lama mie ọli irari khi e lẹsẹ khi iJerusalemu ọọ je.

54 Abi eniyẹ odukhokho eyọli ikhi iJemhisi ali iJoni e rọ mẹ ghọ, ẹ ọli, “Ọnọmhuẹ, waa ke zẹ ni anye lu erali rọte idane tiemhie rọ toşẹ wẹ a nya?”‡

55 Ijesu ọ nyenẹ alo ukhokho, ọ dese wẹ, ọọ wẹ, aa lẹsẹ ayemhẹ ni a mhue. Ọa khi eri omi ọgbọ ọ bhale ya yese ẹgbọ agbọ-a, ama eri ọ bhale ya tsumhi wẹ.

56 Ighọ iJesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e vu je ẹoli olese.

*Emini ideba-iJesu-kia o ya mie ọgbọ ọ rue  
(iMat 8.19-22)*

57 Abi e li lẹẹ eghọ, ọmọşe ọghuo ọọ iJesu, “Ọga mhi ya ke debe je obiobini wa je kpa.”

58 Ijesu ọọ li, “Inyakọ e mhue eşẹ, ipfeli e mhue eko, ama Omi Ọgbọ ọa mhue ashini ọ dọ ukhomhi ẹ gbe.”

59 Ijesu ọ gueye ọmọşe ọlese, “Deba mhẹ.” Ọni ọgbọ ọọ li, “Ọga, kpẹ zẹ ni mhi ya ri itamhẹ tọ.”

60 Ijesu ọọ li, “Zobe ni eni e ghu-a e ri eni e ghu-a tọ. Yẹyẹ fiẹ ke ya gue ungmehi Eghiele oyi Eşhinegba le.”

61 Ọlese ọọ li, “Ọga mhi ya debe, kpẹ zẹ ni mhi ya tşẹ apfemhẹ, okhila.”§

62 Ijesu ọọ li, “Ọgbọ ni ọ da ri obọ nga ẹgba ni ọọ she ẹ gua eşẹ, ni ọ da bino ukhokho ne, ọa tẹ ni ọ lo Eghiele oyi Eşhinegba.”

---

‡ 9:54 Li zẹ 2 Ighie 1.9-16    § 9:61 Li zẹ 1 Ighie 19.20

# 10

## *Ijesu o ghie egbo egbhuesẹ etuogbava fie*

<sup>1</sup> Ona o dọse se, Onomhue o ze egbo egbhuesẹ etuogbava, o mu we ava-ava, o e ralo na lue ni e kia je ikpe ni odo nono ni loli kia ramhi.

<sup>2</sup> Oo we, “Ikhiẹse oniemi o la o, eri-tse eni e khiẹse we ẹa bu. Itobo igho, a so lema ita oni o mhue okhiẹse, ni o ghie eni e khiẹse bhale ishemhi oyoli.\*

<sup>3</sup> A ke le! Eri mhia ghie e abine isumha ne la ifuabo idumhi.†

<sup>4</sup> A khi tsua ekuẹ ukpaghọ we khi akpulu we khi ekuẹ, a khi tse egbo ode.

<sup>5</sup> “Ini a lo owa okhoghuo, a kpe to de lie ‘Opfomhe o ka la oni owa ona.’

<sup>6</sup> Ini ogbo opfomhe o la agho, opfomhe oye e o deba li, ini aa me, opfomhe oye e o nyene egbe deba e.

<sup>7</sup> Apfe okhoghuo ni a da lo ne, a la agho le, a la agho da emiemi e da ro ya na e. Irari khi o ti ni ogbakanya o mie ifata. A khi ke kia te owa da je owa.‡

<sup>8</sup> “Ini a da lo eoli le ni e ro da mie e ne, a le emini e roshi eke na e.

<sup>9</sup> A ri eni ee ghua ni e la agho ze, a gueye we, ‘Eghiele oyi Eshinẹgba o she ti mama e.’

<sup>10</sup> Eoli ni a bhale kpa ni ẹa da mie e, a je ifu apfe ya lie,

<sup>11</sup> ‘Itutu oyi eke oye ni e la anye awe, anye she kpishi we shi eke na e, ni e ya pfi otsele mu e. Ama

---

\* **10:2** Li ze iMat 9.37-38 † **10:3** Li ze iMat 10.16 ‡ **10:7** Li ze 1 iKori 9.14; 1 iTimo 5.18

ẹẹ ọyẹ ẹ, a lẹsẹ khi Eghiele oyi Ẹshinẹgba o she ti mama ẹ. §\*

<sup>12</sup> Mhi gueyẹ ẹ khi ogbeḽe iso-ẹzo khi o ya somhi iSodumu egbe doṣe oni ẹoli ogho. †

*Eoli ni ẹa miesuo*  
(iMat 11.20-24)

<sup>13</sup> “O ma kholo ẹ egbe, ikhi ẹẹ ẹgbọ iKorazi! O ma kholo ẹ egbe, ẹẹ ẹgbọ iBetisaida! Irari khi ini ikanya onyaloa ni a la elemhi ẹ gbe khi a la ekẹ iTai ali iSidoni li gbe wẹ lo, e kha mu nyene ẹgbọgbọ. E so ide evie, e shitọ ukhomhi emue. ‡

<sup>14</sup> Eri-tse khi Ẹshinẹgba o ya mhue isomhelemhi na ẹgbọ iTire ali ẹgbọ iSodumu doṣe ẹ ogbeḽe iguezo.

<sup>15</sup> Ẹẹ ẹgbọ iKapanomu, eri a dabi khi a ya ti ẹ nga idane? liye! Eri a ya ti ẹ tiemhi ilimhi irierie. §

<sup>16</sup> “Oo wẹ, oni o da ri eso shi ẹ o ne, mhemhe o ri eso shi o. Oni o da kie ẹ, mhemhe o kie. Oni o da kie mhe ne, oni o ghie mhe o kie.”\*

*Ijele oyi ẹgbọ egbhueṣe etuogbava*

<sup>17</sup> Igho eni ẹgbọ egbhueṣe etuogbava egho e ri oghelẹ jele. Ẹẹ oli, “Onomhue, eri egbegbi iyemhe okphaghiẹ e ri irari eva oye nyese ukhomhi na anye.”

<sup>18</sup> Ijesu oo wẹ, “Mhi me khi okphaghiẹ o roṣe idane de pfile abi erali akphala.

---

§ **10:11** Li zẹ Ika 13.51 \* **10:11** Li zẹ iMat 10.7-14; iMak 6.8-11; iLuk 9.3-5 † **10:12** Li zẹ Igbae 19.24-28; iMat 11.24; 10.15 ‡ **10:13** Li zẹ Aza 23.1-18; Ezik 26.1-28.26; iJoẹ 3.4-8; Emo 1.9-10; iZaka 9.2-4 § **10:15** Li zẹ Aza 14.13-15 \* **10:16** Li zẹ iMat 10.40; iMak 9.37; iLuk 9.48; iJon 13.20

19 A ghe khe! Mhi she ri afu na e, ni a ro lighi enye ali ikpi dose, ali ni a gbo mu itoto ali ekpabo alo ebili nyaa o le. Emhikhoghwo ea ya li e.†

20 A khi ghele khi okphaghiye o ri irari eva oyemhe nyese ukhomhi na e, ama a ke ghele khi a keke eva oye e shi iloghie.”

### *Ijesu o ghele*

*(iMat 11.25-27; 13.16-17)*

21 Eghenge agho, oghela o te elemhi Ayemhe-nopfuase vo ijesu egbe, oo li, “Mhi tse uwegbe, Ita ni o mhue eke ali ukhuli. Irari khi u she ri emhi ena sheli egbo ni e fia alo-a ali eni e mema wena ebe. Ama u rewe khase ikuku eniye. Igho lo Ita, irari khi abi o li ghole e shi ghole.”

22 “Itamhe o she ri emhikpa shi mhe obo. Aa me ogbo ni o lese oni omoo khi, se ni Ita. Aa me ogbo ni o lese oni Ita o khi, se ni omoo. Eni e ghole oni omoo o ri Ita a khase.”‡

23 Igho o nyene alo ghue eniye odukhokho eyoli, o bena nu we ngme, oo we, “Ikhivose o khi na ikpalo ni e me emini ee a me.

24 Mhi gueye e khi emekeguele ali ighie ebubu e nono ni wewe e me emini ee a me ali ni e suo emini a suo ena, ama ea dobe.”

### *Ekpita oyi ongi iSamarita onete*

25 Igho osese Ishi eyi iMosisi oghuo o vule ya mu ijesu fe bino. O mhila li, “Elo mhi fe ya li ni mhi ro ya mhue agbo na agboagbo?”

26 Ijesu o li, “Elo a keke shi ebe Ishi eyi iMosisi? Se u lie ze emini a keke shi o?”

† 10:19 Li ze iwolo 91.13    ‡ 10:22 Li ze iJon 3.35; 10.15

27 O iJesu, “Rote ekelemhi udu oye nya ali ayemhe oye nya ali ekpabo eye nya ali isamhi eye nya nono ingme oyi Eshinegba. U gbo nono ingme oyi onuzava oyi e abi u nono ingme egbe e.”§

28 IJesu oo li, “U ga guę gbaghie-a. Lina ke ngeli khi u ya mhue agbo ona agboagbo.”\*†

29 Eri oni osese Ishi eyi iMosisi ona o nono ni loli rokhase khi loli lese enana nya. O mhila iJesu, “Oghuo o fe khi onuzava oyemhe?”

30 IJesu o lina so oli o, “Omose oghuo o ke rote eoli iJerusalemu tiemhi eoli iJeriko. Igho o de ya pfilo ighiato abo. E gbe oli bano-a, e kese ukuku ayemhe shi oli o, e mie oli emini o mhue nya.

31 A bhale ya e khi okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba o rote oni ode e dose. Abi o ro me oni omose ni ighiato e gbe egho, o da je ukiekie ode ni o kpole ya dose vu.

32 Igho oni o la Owa oyi Eshinegba gbe akanya oghuo, eni a lu iLivaiti, o ramhi agho, o me oli, o li rote ukiekie ode ni o kpole ya dose.

33 Omose ongi iSameria oghuo ni o le asha, o ramhi ashini oni omose o la. O me oli, elemhi oli e lala li.

34 O le deba li, o ku oili ali onyo shi oli ikpe ni o kualii utse. O ri ide geno li ewe. O tsua li nga akphere oyoli, o tsua li bhale owa ni a ku e shi, oo gueye we e ri eloe khu oli.‡

35 Ogbeakolo o ri ifata ogbele eva na oni o mhue oni ashini a ku e shi. O oli, ‘Kpekpe ri eloe khu

---

§ 10:27 Li ze iLev 19.18; iDeut 6.5 \* 10:28 Li ze iLev 18.5 † 10:28 Li ze iMat 22.35-40; iMak 12.28-34 ‡ 10:34 Li ze 2 Okhe 28.15

omose ona. Ingme ni o ke ya gbe nya, ini mhia jele mhi ya fali e we.

<sup>36</sup> “Oghuo o elemhi egbo aase ena u sa khi o khi onuzava oyi oni omose ona ni ighiatọ e gbe?”

<sup>37</sup> Oni osese ushi oo li, “Oni o mhuẹ ilelemhi na li.” Igho iJesu oo li, “Li ligho ke ngeli.”

### *IJesu o je apfe oyi iMata ali iMeli*

<sup>38</sup> Abi iJesu ali eniye odukhokho eyoli e li le, e bhale eoli oyi okpotso ni a lu iMata. Oni iMata o mie oli shi owa.

<sup>39</sup> Oni iMata o mhuẹ inyoghuo okpotso ni a lu iMeli ni o shitọ kpesẹ iJesu ri esọ shi emini o sese. §

<sup>40</sup> Abi a li ya mu iJesu epfese, o zu iMata alo, o a me asha ri esọ shi emini iJesu o sese. Igho o bhale deba iJesu, oo li, “Wa me khi inyoghuo-mhe o zobe ikanya nya na mhemhe-ghuo a gbe? We o bhale ya kpaghie mhe obo.”

<sup>41</sup> Onomhuẹ oo li, “iMata, iMata, u ma kphakpha egbe ke nase egbe e shi itobo emhi ebubu.

<sup>42</sup> Ama emhi oghuo o mema mu egbe. iMeli o she ze oni o tine ni o lao, ogho o a ya mie oli lue.”

## 11

### *IJesu o sese abi a lie so iromhi* (iMat 6.9-13; 7.7-11)

<sup>1</sup> Ogbeleghuo, iJesu o la asheghuo o so iromhi, Abi o ro so se, omọ odukhokho oyoli oghuo, oo li, “Onomhuẹ, sese anye abi a lie so iromhi abi iJoni o li sese eniye odukhokho eyoli.”

<sup>2</sup> iJesu oo we, “U kha so iromhi, ke lie: “Ita anye ni o la iloghie,

---

§ 10:39 Li ze iJon 11.1

anye ri ufumhi  
 na eva oye no pfaase,  
 Ze ni eghiele oye o bhale.  
 Ze ni a rięle  
 oghuemhe oye eke agbo  
 abi o li shi obini iloghie.

<sup>3</sup> Ri eminale ona ogbe-namo  
 na anye le.

<sup>4</sup> Gbe olamhe kua na anye,  
 abi anye li e gbe kua na  
 egbọ ni e lamhe shi anye o.

Khi ze ni anye de pfilo imufe,  
 ama tsumhi anye  
 obọ oyi okphaghie.’ ”

<sup>5</sup> IJesu oọ we, “Ini o khia khi onge e o mhue omole  
 ni o ro le deba omole oli itsotso ogbie, ni o re oli,  
 ‘Omue kpekpe ngmomhi irui ibuledi ese na mhe,

<sup>6</sup> Irari khi omole mhe ni o la asha o bhale ya  
 kushi na mhe, ama mhia mhue emini mhi ya ro  
 fele oli epfese.’

<sup>7</sup> “Ini oni omole o, o rote elemhi owa lie oli, ‘Khi  
 ke nase mhe ghue irari khi mhi she pfi okpe ode,  
 mhemhe ali imimhe anye she yeshi, mhia ke ya  
 dobe vule ya rue emhi okhoghuo ne.’

<sup>8</sup> Mhi gueye e khi ini omole oli o tseku ri itobo  
 khi wewe e khi omole vule ya rue emini oọ mhila li  
 na li, ama itobo khi o mema kie le e mhila li tse, o  
 mema ya vule ya rue emiemini o nono na li.

<sup>9</sup> “Mhi gue e ye e: Mhila khi a ya ro ne, nono khi  
 u ya me, kpheli obọ ode khi a ya khueghie-a ne.

<sup>10</sup> Irari khi oni o mhila lole a ro o na, oni o nono  
 lole oọ me, oni o kpheli obọ ode lole a khueghie-a a  
 na.

11 “Èẹ ni a khi ita, ọghuo elemhi ẹ omiọli ọ ya mhila li afele ni ọ ya rue ẹnye na li, ocho ni ọ kha rọ ri afele na li?”

12 O ke khia khi ini ọ mhila li ẹkẹli, ni u ya rue okpi na li?

13 Ini ẹẹ ni a khi ẹgbọ ebe a lẹsẹ abi a liẹ ri egbegbi emhi somhi imiẹ opfa, sẹ Ita ẹ ni ọ la iloghie ọa ke li ya ri Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ na eni e mhila li?”

*Ijesu ali Okphaghie*

*(iMat 12.22-30; iMak 3.20-27)*

14 Èlẹ ọghuo khi ijesu ọ khu ayemhẹ ọkphaghie ungmenu fiẹ, ọ khu oni ayemhẹ fiẹ lase, oni ungmenu ọọ ngme. Oni ingme o ri abọ sha ẹgbọ ni e la aghọ.

15 Ama ẹgbọ eghuo ẹ, “Ekpabọ ebe oyi iBezẹbọ ni ọ khi oghie ọyi iyemhẹ ebe, ọ rọ a khu iyemhẹ ebe fiẹ lase.”\*

16 Eghuo ọ, e mu ọli fẹ bino, ẹ ọli ọ riẹlẹ ọnyaloa ni o ri wẹwẹ ya mie shi ọli ọ khi Ẹshinegba ọ mie shi ọli ọ.†

17 Ama ijesu ọ she lẹsẹ usamhi oyẹwẹ, ọ, “Eghiele ni o da kemhi egbọli o ya de, ọmhue-apfẹ ni o da kemhi egbọli o ya de.

18 Ini Okphaghie ọ kemhi egbọli, sẹ eghiele oyọli o li ya migha? Eri mhi a ngme ona itobọ khi ẹ khi ekpabọ oyi iBezẹbọ mhi rọ ọ khu iyemhẹ ọkphaghie kua.

19 Mena ini mhi ri ekpabọ eyi iBezẹbọ ọ khu iyemhẹ ọkphaghie kua, ekpabọ onoghuo eniyẹ eyi ẹẹ e rọ a khu wẹ kua? Eniyẹ eyi ẹẹ e ya gue ẹ ẹzọ itobọ ungmehi ni a ngme ena.

\* 11:15 Li zẹ iMat 9.34; 10.25 † 11:16 Li zẹ iMat 12.38; 16.1; iMak 8.11

20 Ama ini o khia khi ekpabọ oyi Ẹshinẹgba mhi rọ ẹ khu iyemhẹ ọkphaghie kua, ogho o rokhase khi Eghiele oyi Ẹshinẹgba o she bhale ẹ iteva.

21 “Omose ni o mhuẹ ekpabọ o kha ri itsua okhọli gbanọ egbe egbegbo ni o rọọ khe owa oyọli ekhe, itsua eyọli e ya mhuẹ akhukhu.

22 Ama omose ni o toto dose ọli o kha tsua okhọli mu ọli ni o rọ ne ọli abo, eri ọọ miono ọli itsua okhuẹ nya ni o regbenga. O tsua ọli ẹpfue ni o mhuẹ shi oni owa vu ya kemhi.

23 “Oni ọa da ku ma mhe o ne, obe mhe o khi. Ogbọ ni ọa da mu ma mhe o ti egbo gbili ne, eri ọọ vese egbo kua.‡

*Abi ayemhe o lie kia  
(iMat 12.43-45)*

24 “Ini ayemhe ọkphaghie o rọte ogbo egbe ya fie, eri o kpe a kia je ifu odagbe ifufu ni amẹ ẹa la ya nono ashini o kpe je ya yemhe-a, ama ini ọa me asha, o egbelue, ‘Mhi gbo lo a je owa ni mhi kpe te vu.’

25 Ini o bhale o ni o rọ bhale ya ẹ khi, a ga fuomhi oni owa muene, emhikpa o ga guẹ la ayọli kuete.

26 Igho, o vu ya wolọ iyemhe oshilua elese ni e khọlo dose ọli, e bhale ya la oni omose egbe, ikpukhokho oyi oni omose o ke khọlo dose abi o kpe li.”

27 Abi iJesu o li ngme oni ungmehi ona, ọkpotoso oghuo o rọte oni elemhi ebubu egbo tsesẹ leghe ọọ, “Oni a khi vose na ọkpotoso ni o bia ẹ, ni o kuẹle, o khi.”

---

‡ 11:23 Li zẹ iMak 9.40

28 Ijesu oṣo li, “Egbọ ni e suṣo ungmehi oyi Eshinẹgba ni e ro ọli gbe akanya, wẹwẹ e mema mhue ikhivose ne.”

*Olele oyi ijona*  
(iMat 12.38-42)

29 Abi eni egbo e ke li bua shi o, ijesu oṣo, “Egbọ ebe, egbo agbhotu onana e khi. E mhila olele onyaloa, ama aa ya me onyaloa okhoghuo, se ni olele oyi ijona omekeguele. §

30 Abi ijona o khi olele na egbo iNineve, igho Omi ogbo o gbo li ya khi olele na egbo ena agbhotu ona.\*

31 Oghie-okpotso oyi eke isheba o ya shito ukpekhomhi ezọ ya gue agbhotu ona ezọ, o pfa ezọ mu we, irari khi o ke rote eke odonue bhale ya ri esọ suṣo ungmehi egbhali oyi oghie iSolomoni, ama ogbo ni o fu dose iSolomoni o la akana. †

32 Egbọ iNineve e ya mu ezọ vule shi agbhotu ona o, e pfa ezọ mu we irari khi e mu pfi abi ijona o ro ya ri ungmehi oyi Eshinẹgba tse abo ye we, memena ogbo ni o fu dose ijona o la akana. ‡

*Egbegbi akpa*  
(iMat 5.15; 6.22,23)

33 “Aa me ogbo ni o ya ri akpa ru ni o ya ri oli sheli, eri o ri ochogho ya rue oli nga ashini o yagha, ni a bhale ya e khi egbo ni ee lole e me eke. §

34 Ikpamhalo eye e khi akpa oyi idiegbe oye. Ini ikpamhalo eye ee me eke egbegbo, idiegbe oye nya

§ 11:29 Li ze iMat 16.4; iMak 8.12 \* 11:30 Li ze ijona 3.4

† 11:31 Li ze 1 Ighie 10.1-10; 2 Okhe 9.1-12 ‡ 11:32 Li ze ijona

3.5 § 11:33 Li ze iMat 5.15; iMak 4.21; iLuk 8.16

o khili ákpá. Ama ini u tase alo-a, idiegbe oye nya o khili alo ebili.

<sup>35</sup> Itobo ona khi ze ni ákpá oye o khi alo ebili.

<sup>36</sup> Ini idiegbe oye e khili ákpá ni obili oya ro la ashikhoghuo o, eri o ya ke ge nyanyanya abine khi ákpá o nga ogbo egbe.”

### *Epfua esesa*

*(iMat 23.1-36; iMak 12.38-40)*

<sup>37</sup> Abi iJesu o ro ngme se, iFarisi oghuo o lu oti o bhale ya nu lue le eminale. O lo deba li ya shito shi oni eminale.

<sup>38</sup> Ama abo e sha oni iFarisi abi o ro me khi iJesu oya kpe abo a neni o le emhi.

<sup>39</sup> Igho Onomhue oo li, “Wa me mena khi ee egbo iFarisi khi eri a kpe ukhokho uko ali itasa eye-a, ama elemhi oye o vo emhi ituegbe ali okholo.

<sup>40</sup> Ee egbo eyeghe! Oya khi Eshinegba ni o riyele ukhokho o o gbolo e riyele elemhi o?

<sup>41</sup> Ama a rue emini e la elemhi uko ali utasa na egbo ni ya mhu, eghenge agho emhikpa e ya pfuase na e.

<sup>42</sup> “O ma a kholo ee egbo iFarisi egbe gba, itobo khi a gue ze aze-oghue-igbe ebe akhokho, ali ebe alagho ali ebe lese ni a rote ogba e khiese, emini ya lolo mu eloe. Ama igue-so-ozo ali inono onayi Eshinegba, a ri obo gbe we shi. Ena e khi emini a kha mema ke riyele, ma eni a riyele egbo.\*

<sup>43</sup> “O ma a kholo ee egbo iFarisi egbe gba, irari khi ukpekhomhi ni o yagha a nono elemhi owa ugamhi ali otse ekpe elemhi oki.

---

\* **11:42** Li ze *iLey 27.30*

44 “O ma a kholo ẹ egbe irari khi eri a li abi uji oyi ẹgbọ ni ọgbọ ọa shi ọlẹlẹ shi ni ẹgbọ e lighi ẹ dọsẹ, ni ẹa lẹsẹ.”

45 Ọsẹsẹ ushi ọghuo ọ sọli ọ, ọọ, “Ọsẹsẹ, ini u wa ngme enana, eri u li ri anye ma ọ mẹ bie.”

46 IJesu ọ sọli ọ, ọọ, “O ma a kholo ẹẹ ni a sẹsẹ Ishi eyi iMosisi egbe, irari khi eri a sọ itsua ni ẹgbọ ẹa dọbẹ ya tsua na wẹ tsua, ama ẹẹ aa lama ya tsua ugegemo.”

47 “O ma a kholo ẹ egbe irari khi ẹẹ a manọ iji na emekeguele ni itita ẹ e gbolo-a.

48 Eri a pfi ọtsẹlẹ shi ọ, a gbo mu ma emini ititae e riẹlẹ irari khi wẹwẹ e gbolo emekeguele eyi Ẹshinẹgba a, ẹẹ a manọ iji na wẹ.

49 Itobọ ona, rọte ilẹsingme oyi Ẹshinẹgba, ọ rọ liẹ, ‘Mhi ya ghie emekeguele ali ighiusomhi na kẹẹ ghi wẹ, e ya gbolo eghuo ọ-a, e mu okhọli vule shi elese ọ.’

50 Itobọ ighọ Ẹshinẹgba ọ ya mu ota sọ ẹgbọ ena agbhotu ona, shi ọlia eyi emekeguele nya, rọte ẹghẹghẹ ni agbọ ona o te gba ekẹ le.

51 Rọte ọlia eyi Ebeli ya ramhi ọlia eyi iZakaraya ni a gbe-a shi iteva Owa oyi Ẹshinẹgba ali atẹtẹ. Ighọ lọ! Mhi gueye ẹ khi a ya na ẹ osue to ọ.†

52 “O ma kholo ẹẹ ni a lẹsẹ Ishi eyi iMosisi pfo egbe, irari khi a she rue okpẹ ni a rọ ẹ khueghie ode ilẹsingme sheli. Ẹẹ na, aa lama lo, ẹgbọ ni ẹ nono ni wẹwẹ e lo, aa zẹ ni e mẹ asha dọsẹ lo.”

53 Abi iJesu ọ rọ rọte aghọ vu, ẹgbọ iFarisi ali esẹsẹ Ishi eyi iMosisi e mu okhọli vule shi ọli ọ egbegbọ. E ri omhila ọdọda a khi ọli ode.

† 11:51 Li zẹ *Igbae* 4.8; 2 *Okhẹ* 24.20-21

54 Ini e ba me a sha mu ungmehi mholi oli obo.

## 12

*Ijesu o tse agua shi iri-ugamhi-kualo  
(iMat 10.26-27)*

<sup>1</sup> Egehge ana ebubu egbo agbele agbele e legba, ni o ramhi ni e ro lighi egbewe, ijesu o nu eniye odukhokho eyoli ngme, oo we. “A mu egbe e shi iri-ugamhi ku alo oyi egbo iFarisi ni o li abi ifuma ni a ro ma ibuledi e nye.”\*

<sup>2</sup> Irari khi aa me emini a ro sheli ni o ya lasele, wekhi eri a me emini a khukhu ni o ya khueghie-a.

<sup>3</sup> Ungmehi ni u ngme eliyose a ya suo oli ele oguota. Emini u nyese ogbo eso gueye elemhi owa aza, a ya suo oli eko ukhomhi owa.†

*O ni a ya na ulishi  
(iMat 10.28-31)*

<sup>4</sup> Emole mhe, abi o la mhi li gue oli e ye e, a khi na ulishi egbo ni o khia khi idiegbe e lese dobe ya gbe-a, ini e gbe idiegbe-a, ea ke mhu e emhi olese ni e ke dobe ya li.

<sup>5</sup> Ama mhi ya gueye e oni a ya na ulishi. A na ulishi Eshinegba ni o mhu itoto ni o kha gbe ogboa se, o gbo pfi oli lo ilimhi iriere. Abi o li mhi li gue oli e ye e, a na ulishi oyoli.

<sup>6</sup> Oa khi ikobo eva a ri ipfeli isuesue oshe e de? Ama abi o rie khi igho, Eshinegba oa yele ongewe okhoghuo a. <sup>7</sup> Egbegbo lo khi, Eshinegba o she leli itsu ni e la e ukhomhi nya. Itobo igho a khi ze ni

\* **12:1** Li ze iMat 16.6; iMak 8.15 † **12:3** Li ze iMak 4.22; iLuk 8.17

ulishi o mu ẹ, irari khi a mu ẹloe dọsẹ ipfeli isuesue ebubu.

*Eni e migha na iJesu ali eni e kie ọli*  
(iMat 10.32,33; 12.32; 10.19,20)

<sup>8</sup> Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi, ọni ọ da lama gue ingme oyemhe ye egbo ne, Omi ogbo ọ li ya gue ingme oyoli ye igeni eyi Eshinegba.

<sup>9</sup> Ama ọni ọ da kie mhe ukpeloe egbo, mhi ya li kie ọli ukpeloe igeni eyi Eshinegba.

<sup>10</sup> Ogbo ni ọ da ze emuebe na Omi ogbo ne, a ya gbekua na li. Ama ogbo ni ọ da pfi unu-a deba Ayemhe-nọ-pfuase, ogbo a ya gbekua na li.‡

<sup>11</sup> Ini a rue ẹ bhale owa ugamhi oyi egbo iJu ali egbo eni ẹe mhese ali enighie, a khi ze ni a yele abi a ya ngme, ali abi a li ya pfa egbe ẹ shi eke.

<sup>12</sup> Irari khi Ayemhe-nọ-pfuase ọ ya sese ẹ abi a ya ngme oni egheghe. §

*Okhe irokhokho oyi oyeghe*

<sup>13</sup> Ogbo oghuo elemhi eni ebubu egbo ọ lu iJesu, ọọ li, “Osese kpekpe gueye inyoghuo-mhe ni ọ kemhi ugu na mhe.”

<sup>14</sup> IJesu ọ so ọli ọ, ọọ, “Oghuo ọ zemhe shi ọni ọ re ẹ a gue ezọ ali ọni ọọ kemhi ugu na egbo?”

<sup>15</sup> Igho ọ gueye we nya, “A mu egbe ẹ shi emhi ituegbe, irari khi agbo oyi ogbo ọa migha nga ukhomhi epfue ni ọ mhue.”

<sup>16</sup> Ọ ze okhe irokhokho ona khase we, ọọ we, “Eke oyi omose ni ọ pfue oghuo, o lolo ti emhi na li.

<sup>17</sup> Ọni omose ọ shito sa, Ọọ, ‘Se mhi li ya kia egbo? Mhi a me asha ke ri emhi ya shi aka oyemhe.’

‡ 12:10 Li ze iMat 12.32; iMak 3.29 § 12:12 Li ze iMat 10.19-20; iMak 13.11; iLuk 21.14-15

18 “Igho ọọ, ‘Emini mhi ya rieḷe na. Mhi ya guoḡho aka oyemhe-a, mhi ya to aka onofune olese ni mhi ro so iakpa ali itsua elese shi.

19 Eghẹghẹ agho mhiẹ egbemhe, Omuẹ u zẹ ukhomhi onete gba e! Irari khi u mhuẹ ẹpfue ni e bububu, ni e ya tsua-ẹ ramhi ikpe ebubu. Ka yemhe-a, ke le, ke da. Wa li agbo abi o ghole ẹ.’ ”

20 “Ama Eshinegba ọọ li, ‘Yeẹ ọyẹghẹ! U ya ghu-a amiọse; mena oghuo ọ ke ya mholi eni ugu ni u she ti ma na egbe ẹ?’

21 “Igho o ya li oḡbokpa egbe ni ọ da ti ẹpfue ma na egboli, ni ọa mhuẹ ẹpfue oyi emini o mu Eshinegba ẹloe.”

### *A khi ke sa usamhi agbo*

*(iMat 6.25-34)*

22 Igho iJesu ọ gueye eniye odukhokho eyoli, ọọ we, “Irarigho, a khi zẹ ni usamhi emini a ya le ali usamhi emini a ya da, o nase ẹ, wekhi usamhi idiegbe oye emini u wa so.

23 Agbo oye o mu egbe doṣe eminale, idiegbe oye o gbo mu egbe doṣe ode ni a so ẹ shi ọ.

24 A bino ipfeli na ukhomhi idane, ẹa ro ko wekhi eri ẹ khiesẹ, ẹa mhuẹ ashini e tsua eminale a shi wekhi eri e mhuẹ aka, ama eri Eshinegba ọ ro na we a le. A mu ẹloe doṣe we!

25 Ongeẹ onoghuo ọ ya doṣe ri irari inyama-egbe oyoli khi ogbeḷe oghuo ma agbo oyoli?

26 Aborokhia khi u wa ya doṣe rieḷe ukuku emhi onana, elo o zẹ ni u ro a nase egbe ẹ shi emini e kpole?

27 “Sa ọ bino abi ebuli idodo e li ẹ fu. Ẹa ya gbe akanya wekhi eri ẹ do ide. Ama mhi gue a ye ẹ khi

egbegbi iSolomoni ni ọ tseku ligho mhue itsua ni e somhi otse, ọa khue akhue nabi ebuli okhoghuo o khue.\*

<sup>28</sup> Ee ni a mhue ukuku irudunga, ini o khia khi igho Eshinegba o ri ide ku ebuli egbe, ni e kha laọ amo, ako a tose we-a, se u ke lie sa khi ọa ya li ri egbegbi itsua so e?

<sup>29</sup> “Irarigho, a khi ke sa emini a ya le ali emini a ya so; a khi ze ni o nase e udu.

<sup>30</sup> Irari khi egbo ena agbo ona nya, wewe e na khu emhi enana, ama Ita e ni o la iloghie o lese khi e to e.

<sup>31</sup> Ochoghọ emiemini u wa rieleye nya, ze ni Eghiele oyi Eshinegba o khi onodode, emhi elese ni u wa nono nya, o ya rewe ma o ne.

*Epfue na obini iloghie*  
(iMat 6.19-21)

<sup>32</sup> “A khi ze ni ulishi o mu e, ee ikuku isumha, irari khi oghuemhe oyi Ita e o khi ni o ro ri oni eghiele na e.

<sup>33</sup> A ri emhikpa ni a mhue de, a kemhi eni ikpagho na eni ea mhue. A ze ni a mhue ekue ukpagho ni ọa ya khakha, ali ni a gbo mhue epfue shi iloghie ni ọa ya pfo wekhi oghiatọ o me asha a ti bhale o, wekhi ifu e me asha a towe,

<sup>34</sup> Irari khi ashini epfue oye o la, agho udu oye oo la.

*A mu egbe shi ekhe khe ibhale oyi Onomhue*

<sup>35</sup> “A mu egbe shi ugamhi, a ze ni ikpa eye e e ke ge.†

---

\* 12:27 Li ze 1 Ighie 10.4-7; 2 Okhe 9.3-6 † 12:35 Li ze iMat 25.1-13

36 Abi eni ẹ ga ọgbọ e migha khẹ ijele oyi ọni ọ mhuẹ wẹ ni ọ ye ukue ni a rọ a rue ọkpotoso, ini ọọ bhale ni ọ rọ kpheli obọ ode, e nyanya khueghie ode a na li aghoaghọ.‡

37 O ma ti eni ẹ ga ọgbọ eghọ egbe ini ọni ọ mhuẹ wẹ ọ bhale ya ẹ khi e mu egbe migha khẹ lue. Abi o la mhi gue a yẹ ẹ khi, ọ ya mu egbe akanya, ọ lu wẹ, ọ nu wẹ shito, ọ ri eminale na wẹ le.

38 Oghẹlẹ o ya khi na eni eni ẹẹ ga eghọ ini ọni ọ mhuẹ wẹ ọ bhale ya ẹ khi e mu egbe shi eke ini o tseku khi itsotso ogbie, o ke khi ini ogbe o ya gbe ọ rọ bhale.

39 A lẹsẹ ona khi ini ọni ọ mhuẹ apfẹ ọ lẹsẹ ẹghẹghẹ ni oghiatọ ọ rọ ọ bhale ọli owa ya do lọ, ọa kha zẹ ni ọ lo ọli owa ya do.

40 Ẹẹ oyẹẹ a ke mu egbe, irari khi Omi ọgbọ ọ dobe ya bhale ẹghẹghẹ ni aa sa shi.”§

*Ọni ọ guẹ ẹẹ ga ali ọni ọa guẹ ẹẹ ga  
(iMat 24.45-51)*

41 IPita ọ mhila li, ọọ, “Ọnọmhuẹ anye u kpe ekpita ona yẹ abi ọgbọkpa?”

42 Ọnọmhuẹ ọọ li, “Ọghuo ọ fẹ khi ọni ọrẹloekhu, ni ọ mhọli ilẹsingme, ni ọọ gbe akanya te ode igesikia, ni ọga oyọli ọ ri apfẹ nga obọ, ni ọ gueyẹ ọli ọ ri eminale na eni ẹ ga li ke le shi ẹghẹghẹ?

43 Ikhivose ọ khi na ọni ọ ga ọgbọ ọghọ, ini ọga oyọli ọ bhale ya ẹ ọli shi igue-riẹlẹ.

44 Mhi gue a yẹ ẹ khi eri ọ ya ri emini ọ mhuẹ nya nga ọli obọ.

---

‡ 12:36 Li zẹ iMak 13.34-36 § 12:40 Li zẹ iMat 24.43-44

45 Ama ini ọni ọọ ga ọgbọ ọghọ ọ la udu oyọli liẹ, ‘Ọga ọyemhẹ ọ she tẹsẹ ẹ dọsẹ,’ ni ọ rọ gbe eni ẹẹ ga eni ikpotso ali eni emọse ni a rọ shi ọli obo, ọọ le, ọọ da, onyọ ọọ gbe ọli.

46 Eri ọni ọga oyọli ọ ya bhale ẹlẹ ni ọa sa shi ni ọa ri ẹloe shi eke ẹ khe ọli, ikhi egheghe ni ọa sa shi. Ọni ọga oyọli ọ gbe ọli, ọ kuale ọli utse, ọ ghie ọli abọ pfilo deba ẹgbọ umha-suesọ.

47 “Ama ọni ọọ ga ọgbọ ọghọ, ni ọ lẹsẹ ọghuemhẹ oyi ọga oyọli, ni ọa mu egbe ni ọ rọ rieḽe ọghuemhẹ oyọli, a ya gbe ọli itali, a nali osoli egbegbo.

48 Ama ọni ọ ga ọgbọ ni ọa lẹsẹ ọghuemhẹ oyi ọga oyọli ni ọọ rieḽe emini o ye ni a gbe ọli shi, a ya gbe ọli ukukuọ. Irari khi ọni a ri emini e bu na, emini e bu a ya mhila li. Ọni a ri emini e lolo bu nga obo, emini e lolo bu a ya mhila li.

*Ijesu ọa ri opfomhẹ bhale ama okemhi*  
(iMat 10.34-36)

49 “Erali mhi bhale ya pfi shi eke agbo ona. Abi a khe khi e she a lala.

50 Mhi mhue ibatizi ni mhi ya mie shi egbe. Egbe ẹa ke sheshe mhẹ ne ini mhia li mie ọli se.\*

51 Eri a dabi khi opfomhẹ mhi rọ bhale eke agbo? Iye! Okemhi mhi rọ bhale.

52 Rọte memena vu, ẹgbọ oshe ni e la omhue-apfe oghuo e ya kemhi egbe. Aase ọ e mu okhọli vule shi aava ọ, aava ọ e mu okhọli vule shi aase ọ.

53 Ita ali omiọli ọnomose e ya mu okhue vule shi egbe we ọ. Inyọ ali omiọli ọnokpotso e mu okhue vule shi egbe we ọ. Inyọdọ ali ọsami ọli, e ya mu okhue vule shi egbe we ọ.”†

\* 12:50 Li ze iMak 10.38 † 12:53 Li ze iMika 7.6

*Ileşe emini egheghe o ngme  
(iMat 16.2,3)*

<sup>54</sup> IJesu o gueye eni egbo nya, oo, “Ini a da me khi otughunu o gbe shi obini ovọ o te e tiemhi eko ne, aghoaghọ a liẹ khi amẹ o ya ruẹ, amẹ o ruẹ esheshighọ.

<sup>55</sup> Ini akpekpeli o rote ukiẹkiẹ ogobọ ini a sọ alo ghue obini ovọ o te e lo eko e li ne, e khi ogbe o ya nye amo, esheshighọ o lighọ.

<sup>56</sup> Eẹ erugamhi-ku-alo, a lẹsẹ abi a liẹ bino abi eke ali ukhui o ngme, a guele abi ogbe o ya li. Elo o zẹ khi aa lẹsẹ abi egheghe o ngme memena?

*Yeye ali obe e a ro nu egbe rieḷe  
(iMat 5.25-26)*

<sup>57</sup> “Elo o zẹ khi a gueye egbe e emini o te ode ni a ke rieḷe ọli?”

<sup>58</sup> Abi yeye ali oni o lue ezọ a liẹ ke lẹ ikotu, roshẹka ni a ro rieḷe neni a ramhi ikotu. Ini ọa khi ighọ, eri ọ ya ti e bhale ufuege oyi osọ-ezọ, oni osọ-ezọ o muẹ ghi oni o omhese, oni o mhese eghọ muẹ ya pfilo owa ighumha.

<sup>59</sup> Mhi gueye e khi u wa ya tigbe lase aghọ le, ini u wa li fali oko ni a ya fiẹ pfo nya.”

## 13

*Ini eẹ aa li mupfi eri a li ya pfua*

<sup>1</sup> Egheghe aghọ, egbo eghuo ni e la aghọ e gueye iJesu abi oghie iPaleti o ku ọlia eyi egbo iGalili eghuo ni o gbolo-a ma ọlia eyi elamhako ni a ro luase obo.

<sup>2</sup> Ijesu ọọ wẹ, “Eri a dabi khi olamhẹ eyi eni ẹgbọ iGalili eghọ e dọsẹ olamhẹ eyi ẹgbọ iGalili ni e kpọle, ni o zẹ khi e ghọ na wẹ osue?”

<sup>3</sup> Iiye! Aa khi ighọ, ini ẹẹ aa li mupfi, ighọ ẹẹ a ya li pfua.

<sup>4</sup> Abi khi eri a dabi khi ẹgbọ ogbalale ni owa atonga ni o la eke iSiloamu o de mu gbolo-a eghọ, khi olamhẹ eyewẹ e khọlọ dọsẹ eyi ẹgbọ ni e kpọle ni e la iJerusalemu?

<sup>5</sup> Iiye! Mhi gue ẹ yẹ ẹ khi ini ẹẹ aa li mu pfi, ighọ a li ya pfua.”

<sup>6</sup> Aghọ iJesu ọ la zẹ okhẹ irọkhọkhọ oyi ọara ọkhua-eni ni ọa ya mọ. Ọọ wẹ, “Ọmọsẹ ọghuo ọ kọ ọkhua-eni shi ogba upfonu. Ọ je ọ ya bino ini lọli mẹ udumhi ọ pfa, ama ọa mẹ emhikhọghuo ọ.

<sup>7</sup> Ọ gueyẹ ọmọsẹ ni ọ ri ẹloe a khu oni ogba upfonu, ọọ li, ‘Oonokpe-esẹ na ni mhi te ẹ kiasẹ oni ọara ona ini mhi mẹ udumhi ọ, mhia mẹ okhọghuo. Ka khi ọli-a, elọ o zẹ ni o rọ le eke shi afue?’

<sup>8</sup> “Ọni ọmọsẹ ọ lema ọni ọ mhue oni ogba ipfonu, ọọ li, ‘Ọga kpekpẹ zẹ ọli obọ ukpe ona bino ni mhi gua gasẹ udi ọli, ni mhi ku ifatalaza shi ọ bino.

<sup>9</sup> O kha mọ idumhi ishukpe, o ti, ama ini ọa ke mọ, u khi ọli-a.’ ”

*Ijesu ọ ri ọkpotoso ni ọ guoghọ-a ze ẹlẹ iyemhẹa.*

<sup>10</sup> Ẹlẹ iyemhẹa, iJesu ọ la owa ugamhi u sẹsẹ ẹgbọ.

<sup>11</sup> Ọkpotoso ọghuo ọ la aghọ ni o khia khi o gbe ikpe igbelele ni ayemhẹ ọkphaghie o te mu ọli gọnọ-a. Eri ọ ke nyẹsẹ, ọa ke dobe ẹ vule migha.

<sup>12</sup> Abi iJesu ọ rọ mẹ ọli, ọ lu ọli lasele, ọọ li, “Kpotoso, ughuamhi oyẹ o she pfo.”

13 O ri abo nga oli egbe, aghoaghọ oni okpotso o vule migha, o kuęghię Eshinęba.

14 Elemhi e bi oni o mhesę shi oni owa ugamhi khi iJesu o ri oni okpotso ze eę iyemheę. Oni omose oo eębo ni e le gba, “Ogbęle esesa e la efo uka ni awa ro o gbe ikanya, a ke bhale eni ogbęle esesa egho ni a la o re e ke ze, ama a khi ke bhale eę iyemheę.”\*

15 Onomhue o so li o, oo, “Eę eębo eri ugamhi ku alo, ọa khi eri a taghię ichi ali ikphere eye-a shi ashini a gęno wę shi, a rue wę je okę ya da amę eę iyemheę?”

16 Elo o ke ze ni okpotso ona ni o li khi omiomi Aburaamu ni okphaghię o she gęno ikpe igbęlele, ni aa ro li ya taghię oli-a eę iyemheę?

17 Abi iJesu o ro ngme ona se, omama o mu eębo ni e mu okhọli vule shi oli o, ama ikanya onyaloa nya ni o gbe o ri egbe e mu eni eębo.

*Okhe irokhokho oyi ukpamhi ọara iMositadi  
(iMat 13.31-32; iMak 4.30-32)*

18 IJesu o mhila wę, oo, “Sę Eghiele oyi Eshinęba o fe li? Elo mhi fe ya ri oli khokho?”

19 Eri o li abi ukpamhi ọara iMositadi ni oębo o rue ya ko ogba. Oo fu, o mele ukpokpomhi ọara ni ipfeli e ku eko shi iguabo eyoli a.”

*Okhe irokhokho oyi ifuma  
(iMat 13.33)*

20 O gbo ro mhila wę, “Elo mhi fe ya ri Eghiele oyi Eshinęba khokho?”

21 Eri o li abi ifuma ni okpotso o ro ma italabi ifulawa ese wushe ni o fuma shio.”

\* 13:14 Li ze Okiali 20.9-10; iDeut 5.13-14

*Ode na pfi*  
(iMat 7.13,14,21-23)

<sup>22</sup> Eghẹghẹ agho, iJesu o kiakia eoli khi eoli, o sese egbọ abi o li je iJerusalemu.

<sup>23</sup> Ogbọ oghuo o mhila li, oo, “Onomhue, ikuku egbọ tse Eshinegba o ya mie pfuese?”

IJesu oo we,

<sup>24</sup> “A rosheka ni a rote unu-ode na pfi lo. Mhi gue a ye e khi ebubu egbọ e ya rosheka ni wewe e lo, ama, ea ya dobe.

<sup>25</sup> Itobo khi ini oni o mhue owa o da vule ya pfi okpe ode ne, eri a mema migha olase ke kpheli ode shi afue, a lema, a lie, ‘Oga kpekpe khueghie ode a na anye.’

“Ama o so we o, oo, ‘Mhi aa lese e wekhi eri mhi lese obini a te bhale.’

<sup>26</sup> “Eghẹghẹ agho, a ya lie, ‘Anye nu e le, anye nu e da, u gbo la ifu apfe eyi anye e sese.’

<sup>27</sup> “Ama o ya gbo lie, ‘Mhia lese obini a te bhale. Ee nya a vu mhe ana lasele, ee egbọ okholo.’†

<sup>28</sup> Agho egbọ e la ke vie, ee gbe ako ako, ini a me Aburaamu ali Aziki ali iGiekopu ali emekeguele obini Eghiele oyi Eshinegba ama a khu e ya lase.

<sup>29</sup> Eghẹghẹ agho egbọ e ya rote obini ovo o te e ngale ali obini ovo o te e lo eko, ali ukiekie obita ali ukiekie ogobo ini a so alo ghue obini ovo o te e lo eko bhale, e ya shito shi ukue na Eghiele oyi Eshinegba.‡

† 13:27 Li ze *Iwolo* 6.8 ‡ 13:29 Li ze *iMat* 8.11-12; 22.13; 25.30

<sup>30</sup> A bino khi a ya me ẹgbọ eghuo ni e kpe kpe ukhokho e ya kpe odalo, ẹgbọ ni e kpe kpe odalo e ya ke kpe ukhokho.”§

*Ingme oyi iJerusalemu o to iJesu egbe  
(iMat 23.37-39)*

<sup>31</sup> Ẹghẹghẹ aghọ ẹgbọ iFarisi eghuo e bhale deba iJesu, ẹ ọli, “Vu ana lasele irari khi oghie Erọdu o nono ni ọli gbe-a.”

<sup>32</sup> IJesu ọọ wẹ, “A ka gueye oni anyako ọghọ, ‘Khi mhi ya khu ayemhe ọkphaghiẹ ẹgbọ egbe lasele ali mhi gbo ri ẹgbọ ya ze amo ali ako, ama akọpfua mhi ya gbe akanya oyemhe pfo.’

<sup>33</sup> Abibi o riẹ li, mhi mema ya ti okiali ke je odalo, amo ali ako ali akọpfua, irari khi ọmekeguele ọkhoghuo ọa khi oni ọ me asha a ghu shi ẹoli oboese se ni iJerusalemu.

<sup>34</sup> “Eekhue-oo! IJerusalemu, iJerusalemu. Ẹ ẹ ni a gbolo emekeguele-a, ni a gbolo ẹ tonon eni a ghie ghi ẹ eche, iti-ingme o ghọle mhe ni mhi kono imie kugbe, abi ọkhokho ọ lie kono imi ọli shi ifu ipfua, ama ọa ghọle ẹ!

<sup>35</sup> A bino khi apfe oye ẹ khi ikpukpu igbe e ke khi. Khi ọgbọ ọa ke la ọ, mhi gue a ye ẹ khi aa ke ya me mhe, se ini oni ẹghẹghẹ o ramhi ni a ke ro a lie, ‘Eshinegba ọ khi vose na oni ọ ri eva oyi Onomhue bhale.’ ”\*

## 14

*Ijesu ọ gbo ri ọgbọ ze ẹle iyemhe*

---

§ 13:30 Li ze iMat 19.30; 20.16; iMak 10.31 \* 13:35 Li ze Iwolo 118.26; ijere 22.5

<sup>1</sup> Ogbeleghuo eḷe iyemheḷa, iJesu o je apfe oyi okhemhue iFarisi oghuo ya le eminale, egbo e ri eloe mema shi oli egbe ni e me emini o ya li.

<sup>2</sup> Itobo khi omose oghuo o la agho ni o fumhi abo ali awe.

<sup>3</sup> IJesu o mhila eni iFarisi ali eni e sese Ishi eyi iMosisi, “O fe ti elemhi Ishi eyi iMosisi ni ogbo o ro ri ogbo ze eḷe iyemheḷa, abi khi oḷa ti?”

<sup>4</sup> Ama eḷa pfa shi oli eke. Igho o pfi obo rue oni omose, o roli ze, o rue oli obo-a, oli o ke je.

<sup>5</sup> O mhila we, oo we, “Ongeḷe onoghuo o ya mholi omo, o ke khi ena ni o ya de pfilo ilija ni oḷa ya nyanya mu oli o lasele, ini o riekhie eḷe iyemheḷa?”\*

<sup>6</sup> Eḷa me so shi oli o.

### *IJesu o sese osese iregbe-tiemhi eke*

<sup>7</sup> IJesu o me abi egbo eni a lu bhale oni ukue, e li ya shito ashini o mhue ekpe shi oni ukue, o ze okhe irokhokho khase we, oo we,

<sup>8</sup> “Ini ogbo o lu e bhale ukue ni a la rue omueshi khi kpe tode ya shito ashini o mhue ekpe, itobo khi, otse a she li kpe lu ogbo ni o mu eloe dose li shi oni ukue.

<sup>9</sup> Ini a me gho, oni o lu e shi ukue, o ya bhale deba e, oo, ‘Kpekpe vule ni omose ona o shito.’ Eghenge agho u ri omama ya shito ukpekhomhi onikeke.

<sup>10</sup> Ama ini a lu e shi ukue, kpe ya rue ukpekhomhi onikeke shito na ro bhale ya e khi oni o lue shi oni ukue o bhale deba e, oo ‘Omuḷe, vule je ukpekhomhi ni o yagha.’ Eghenge agho u mhue ekpe shi ukpeloe oyi ogbokpa ni o ga la oni ukue.†

\* **14:5** Li ze iMat 12.11 † **14:10** Li ze Ekpi 25.6-7

11 Irari khi ọni ọ da ti egbọli nga, a ya ti ọli tiemhi, ama ọni ọ da ti egbọli tiemhi, a ya ti ọli nga.”‡

12 Igho iJesu ọ gueye ọni ọ lu ọli shi oni ukue, “Ini u ya nye ekhe feli egbo, khi lese lu emole e, ali inyoghuo e, ali egbo eye ali eni e pfue tse, irari khi e li dobe e ghie lu e shi ekhe ni e nye elelese, ni o li abine khi e she fali e ota to ọ.

13 Ama ini u mhọli ukue, luno egbo eni ẹa mhọli ali egbo eni ẹa mhọli awe ẹ kia ali eni e guoghọ awe-a ali ezalo.

14 Eghẹghẹ agho u mhọli ikhivose. Itobo khi ẹa ya dobe fali e oru to ọ. U ya me eleli ogbele ite-eghuliguale oyi egbo ni e pfuase.”

*Okhe irokhokho oyi ukue Oniemhi*

*(iMat 22.1-10)*

15 Abi omose oghuo ni e ga shito shi eni ekhe, ọ ro suo abi iJesu ọ ngme, ọọ li, “Oghẹle o ya khi na ogbo ni ọ ya la ukue na Eghiele oyi Eshinegba le emhi.”

16 IJesu ọ so ọli ọ, ọọ li, “Omose oghuo ọ mu egbe ni ọ ro ya mhuẹ ukue oniemhi. Ọ lu ebubu egbo shi oni ukue.

17 Eghẹghẹ oni ukue o ramhi, ọ ghie ọni ọọ ga li ghi egbo ni ọ lu shi oni ukue, ọ ọli ọ ka gueye we, ọ lie, ‘A bhale khi mhi she mu egbe se.’

18 “Ama ogbogbo ọ guele emini o ze khi loyi a ya me asha bhale. Oni odode ọọ li, ‘Mhi lese de eke ishemhi, mhi ya le ya bino ọli. Kpekpe khi wola.’

19 “Olese ọọ li, ‘Mhi lese de ena agbhagbhamhi ishe ni a ge toma aava aava kugbe, ni a ro gua ishemhi. Mhi ya le ya rewe gbe akanya bino. Kpekpe khi wola.’

‡ 14:11 Li ze iMat 23.12; iLuk 18.14

20 “Igho ọlese ọọ, ‘Mhi leşe rue ọkpotso mhi aa ya me asha bhale.’

21 “Igho ọni ọọ ga ni a ghie egho, ọ nyene egbe ukhokho ya gueye ọga ọyọli, abi eni egbọ e ngme nya. Igho elemhi e li bi ọni ọdapfe. Ọọ ọni ọ ga li, ‘Nyanya fiẹ je olase, ka kia ode ni e je ifu apfe nya, wolo egbọ eni ẹa mhue. Eni e ghu abọ ali awe-a ali ezalo ali eni ẹa dobe a kia bhale.’

22 “Igho ọni ọọ ga ọgbọ ọ bhale, ọọ ‘Ọga mhi she ye usomhi ni u ghie mhe, ama owa ọa kie vọ egbọ ne.’

23 “Igho ọni ọga ọ gueye ọni ọọ ga ọgbọ ọgho, ọọ, ‘Je ode ali ifu apfe ya lu we lole ni owa oyemhe o vọ.’

24 Mhi gueye ẹ khi ọgbokhoghwo ọa la egbọ ni mhi ri ebe ghi ni ọ ya ri unu mu eminale ni mhi nye.’ ”

*Emini o ya gbe ẹ, ni u rọ khi ọmọ odukhokho  
(iMat 10.37,38)*

25 Ebubu egbọ e deba iJesu le iJerusalemu, iJesu ọ nyene alo gueye we, ọọ we,

26 “Ini ọgbọ ọkhoghwo ọ da nono ni lọli bhale deba mhe ni ọa rọ da kie itali ali inyọli ali ughue ọli ali imiọli, ali inyoghwo ọli, ali agbọ ọyọli ne, ọa ya dobe khili ọmọ odukhokho oyemhe. §

27 Ọgbọ ni ọa da tsua apfida oyọli ke deba mhe ne, ọa ya dobe khi ọmọ odukhokho oyemhe.\*

28 “Ọngeẹ ọnoghwo ọ ya tọ owa atonga ni ọa ya kpe tode shito ta ingme ni o ya gbe ọli, ni ọ me ini lọli ya mhue ikpagho to li pfo?

---

§ 14:26 Li ze iMat 10.37 \* 14:27 Li ze iMat 10.38; 16.24; iMak 8.34; iLuk 9.23

29 Ini ọa khi igho, ọ kha ri ọli gbe ni ọa ke ro dobe to li pfo, eri egbokpa ni e da me oni owa e ri oni omose ya ke li egia.

30 E lie, 'Omose ọna ọọ to owa ama ọa ke dobe to li pfo.'

31 "Oghie onoghwo ọọ nono ni loli ri okhue ghie oghie ọlese ni ọa kpe tode ya shito sa bino ini loli ya dobe ri egbo agbele igbe 10,000 ya nu oni oghie ogho ni ọ mhue egbo agbele uye 20,000 kholi?

32 Ini ọ me khi loli aa ya te ọli ọ, eri ọ ya nyanya ghie egbo ghi oni oghie abi ọa li ramhi ọli egbe ne, ọọ li ze ni wewe e ro riye.

33 "Igho khi ogho ni ọa rue emhikpa ni ọ mhue obo-a, ọa ya dobe khi omọ odukhokho oyemhe.

### *Ugbheli*

*(iMat 5.13; iMak 9.50)*

34 "Ugbheli o ma ti gba, ama ini ugbheli ọa ke mhue iviolọ oyoli, se a ka gbo dobe ya ri ọli ke gbo mhue iviolọ oyi ugbheli?

35 Eghẹghẹ agho aa ke ri ọli ya riye emhi okhoghuo, wekhi eri a ya ku ọli shi eke ni o ri eke woghọ, ama eri a ke ya ku ọli kua.

"Oni ọ mhue esọ ọ ro suọ."

## 15

### *Okhe irokhokho oyi osumha ni ọ wa-a*

*(iMat 18.12-14)*

1 Igho ebubu emionoga ali ena olamhe e bhale ti mama iJesu ni e ro suọ ingmemhi ni ọ ngme.

<sup>2</sup> Ama egbo iFarisi ali esese Ishi eyi iMosisi e, “Oni omose ona o kpe abo e mie egbo olamhe, o gbo nu we e le eminale.”\*

<sup>3</sup> Igho iJesu o ze okhe irokhokho khashe we, o,

<sup>4</sup> “Ini o khia khi onge e o mhue isumha egbhueshe, ni a ro bhale ya e khi oghuo o wa o a, se o ya li? Aa khi eri o ya ze oghuo o la egbhueshe eni e kpole obo shi ifu odagbe ifufu, o vu ya nono oghuo ni o wa egho, ramhi ni o ro ya me oli mu?

<sup>5</sup> Ini o me oli, egbe ee mu oli, o mu oli ta ike.

<sup>6</sup> Ini o ramhi apfe, o luno emole oli ali idogbapfe eyoli, oo we, ‘A bhale ya nu mhe ghele irari khi osumha oyemhe ni o wa, mhi she me oli mu.’

<sup>7</sup> Mhi gueye e khi ini ogbo olamhe o mu pfi, oghela o la iloghie dose ogbo oghuo o la egbhueshe ni e she pfuase ni ea ke nono imupfi.

### *Ukpaghoni o waa*

<sup>8</sup> “Ini o khia khi okpotso o mholi ikpekhuili igbe, ni o ro wase oghuo o-a, se o ya li? Oa khi eri o ya ri akpa ru, o fuomhi owa nguene, o kuegbe-a nono oli ramhi ni o ro ya me oli rue?

<sup>9</sup> Ini o me oli rue, o luno emole oli ali idogbapfe eyoli, oo we, ‘A bhale ya nu mhe ghele irari khi ukpekhuili oni o wa mhe-a, mhi she me oli rue.’

<sup>10</sup> Mhi gueye e khi igho igeni eyi Eshinegba e lie ghele ini ogbo olamhe oghuo o mu pfi.”

### *Omomi o wa-a*

<sup>11</sup> IJesu o gbo ze okhe irokhokho ona khashe we, oo we, “Omose oghuo o ya la o ni o mhue eniye emose aava.

---

\* 15:2 Li ze iLuk 5.29-30

12 Onikeke ni ọ laọ, ọọ itali, 'Itamhe, kemhi ugu ni o ya khi oyemhe na mhe.' Igho oni itali ọ kemhi oni ugu na we.

13 Oa tese ne, oni omọ ogho ọ tsua ugu eyoli. O vu je ẹoli odonue oboese, ọ ya pfuse ẹpfue egho kua.

14 O pfuse ẹpfue egho nya kua se, ukpokpomhi okiamhi o lo oni ushishi ogho nya le. Oyemhe o gbe ọli.

15 Igho ọ le deba omose ni ọ khi omọ eke agho. O ri egboi mele oni ọọ ga oni omose-a. O ghie ọli je ishemhi oyoli ni ọ ri eminale na igulu eyoli ke le.

16 O nono ini loli me asha ke le eminale ni eni igulu e le kpole. Ama ogbokhoghuo ọa bo eminale na li.

17 Abi egbhali eyoli e ro tiemhile, ọ mhila egboi, 'Oa khi eri ighumha eyi itamhe nya e me eminale a le, e keshe shi, ni mhi ro la ana ri egbe na okiamhi a gbe ya ghua!

18 Mhi nyene egbe ya je apfe deba itamhe, ni mhi ya lie ọli, Ita mhi she lamhe na Eshinegba ali yeye.

19 Mhia ke te oni abi a lu omie, rue mhe abi oghumha oghuo oye.'

20 Igho ọ vu ya je deba itali. Ama abi ọ li bhale ni ọ kie nuata shi apfe egho, itali ọ me ọli, ọ mhue ilelemhi na li. O na ya mu ọli, ọ pfi abo gege ọli uruli, ọ pfi ọli ẹlemhi egbe.

21 Oni omọ ọọ itali, 'Ite, mhi she lamhe shi Eshinegba ali yeye ọ, mhia ke te ni a lu omie, ke riele mhe abi eni ẹẹ ga ẹ otuoghuo.'

22 Ama itali ọ luno eni ẹẹ ga li, ọọ, 'Okuekhoogo! A nyanya a rue egbegbi itsua ni e somhi otse nya bhale so li. A rue ukhui shi ọli obo, ni a ri eku so li.

23 A mu ẹna ni ọ khọbọ bhale ni a gbe ọli-a ni awa mhuẹ ukue ke ghele gbii.

24 Irari khi eri omimhe ọna ọ kpe ghu-a ama ọ she guale. Eri ọ kpe wa ama a she me ọli rue.' Igho e lu ukue, e ghele gbii.

25 Eghẹghẹ agho omiọli ọnọgbhali ni ọ kpe la ifui ishemhi ọ rote ishemhi jele. Abi ọ ro ti mama apfe, ọ suo eko ebola ali ishimhi.

26 Oni omiọli ogho ọ lu oni ọọ ga oyi itali oghuo, ọ mhila li, ọ, 'Elo a me?'

27 Oni ọọ ga ọọ li, 'Inyoghuo e ọ jele, ni ite ọ ro gbe ẹna ni ọ gbẹdi oghuo-a. Irari khi ọ jele shi itoto ali oghẹle.'

28 Igho elemhi e bi oni inyoghuo ọli ọnọgbhali ogho, ọa ke lama lo owa le. Igho itali ọ le deba li, ọ lema li ọ lo le.

29 Ama ọọ itali, 'Bino oonokpe-ingme ni mhi te la ana a ge, ni mhia a tigbe da ushi oye okhoghuo ghue, ama agboagbo wa tigbe mu elamhi okhoghuo na mhe ghue, ni emole mhe e li nu mhe ghele.

30 Ama abi omie ọna ni ọ tsua itsua epfue eye ya pfueche kua na idegbe ọ ro jele, u ya gbe ẹna ni ọ gbẹdi-a na li.'

31 Itali ọọ li, 'Omimhe, eghẹghẹ kpa u te nu mhe la akana, emhikpa ni mhi mhuẹ eye e khi.

32 Ama o ti ni awa ghele, irari khi eri inyoghue ọna ọ kpe ghua, ama ọ she nyene egbe bhale agbo; eri ọ kpe wa ama a she me ọli rue.' ”

## 16

*Okhe irokhokho oyi orloekhu ọna ikpamhika*

<sup>1</sup> Ijesu ọ zẹ okhẹ irọkhọkhọ khase eniye odukhokho eyoli, ọọ wẹ, “Ọmose ọghuo ni ọ pfue ọ la ọ, ọ mhue ọrẹloekhu ẹpfue enayoli. A gueye oni ọmose khi oni ọrẹloekhu ọ pfuse lue ẹpfue-a.

<sup>2</sup> Igho ọ lu ọli, ọ mhila li, ‘Elo ona o khi ni mhi a suọ idiegbe oye? Rọkhase mhe ghue abi u li gbe akanya oye irari khi waa ke gbolo ya khi ọrẹloekhu oyemhe.’

<sup>3</sup> Igho oni ọrẹloekhu ọ sa ọ, ‘Se mhi li ya kia abi oga oyemhe ọ ro ya khu mhe akanya ena? Mhi aa mhue itoto ni mhi ro dobe ya gua ishemhi. Omama omhila kia-kia ọọ mu mhe.

<sup>4</sup> Mhi lese abi mhi ya li ini egbo e zemhe lo apfe oyewe le ini a khu mhe akanya.’

<sup>5</sup> “Igho ọ lu egbo ni e lo oga oyoli ota. Ọ mhila onodode, ‘Ingme u lo oga oyemhe?’

<sup>6</sup> “Oo li, ‘Igalọ oili olivu egbhuеше asha elele.’ Oni ọrẹloekhu ọọ li, ‘Mo ebe, shito khi we-a, ni u keke igalọ egbhuеше asha ene.’

<sup>7</sup> Ọ mhila onuzava, ‘Ingme yeye u lo?’

“Oo li, ‘Ikpulu ado agbele.’

“ ‘Oo li, mo ebe shito khi we-a ni u keke egbhuеше asha eleli.’

<sup>8</sup> “Oni oga ọgho ọ kuẹghie oni ọrẹloekhu ona ikpamhika ọgho, irari khi ọ riẹle ingme ikpamhika ni o li abi ileingme. Irari khi egbo ena agbo ona e lese abi e li ri ikpamhika nu egbe ẹ ngeli dose abi egbo ni e khi ena akpa ẹ li.

<sup>9</sup> Mhi gue ọli ẹ ye ẹ, a ri ẹpfue ni a mhue mu emole shi agbo ona ni a ro bhale ya ẹ khi ini e pfo, a ya ze ẹ lo iloghie.

<sup>10</sup> “Ogbo ni a da dobe ri egbe ẹ nga shi ukuku emhi ni a ro nga li obo ne, ọ ya ze regbenga shi

eminiemhi, ini a roli nga ọli obọ. Ọni ọa da zẹ ri egbe ẹ da shi ukuku emhi ne, ọa ya zẹ ri egbe da shi eminiemhi.

<sup>11</sup> Ini u wa zẹ ni a regbenga shi ẹpfue na agbọ ni a rọ shi ẹ obọ, sẹ a li ya ri egbegbi ẹpfue nge obọ?

<sup>12</sup> Ini o khia khi u wa zẹ ri egbe ẹ nga shi ẹpfue oyi oḡboḡese, oḡhuo ọ ya ri oye ne?

<sup>13</sup> “Aa me ọni ọọ ga oḡbọ ni ọ doḡe ya ke ga ega aava utoghuo. Eri ọ ya nono ingme oyi oḡhuo, ọa nono ingme oyi ọṅkpọle. Ọọ suọ esọ na oḡhuo doḡe ọṅkpọle. Wa doḡe ya ke ga Ẹshineḡba u gbolo ẹ ga ukpagho.”\*

*Oḡeḡ eyi iJesu eghuo*

*(iMat 11.12,13; 5.31,32; iMak 10.11,12)*

<sup>14</sup> Abi ẹḡbọ iFarisi ni e nono ingme ukpagho doḡe e rọ suọ ona, e do iJesu ọkọnyọ.

<sup>15</sup> IJesu ọọ we, “Eri a ngeli ukpeḡloe agbọ ni a rọ ke khase khi eni angeli oyewe o migha shi ipfuase a khi, ama Ẹshineḡba ọ lese usamhi udu oye. Emini ẹḡbọ ẹẹ bino khi oo mu ẹloe gba, eri ọọ kpase Ẹshineḡba.

<sup>16</sup> “Eri a ri Ushi oyi iMosisi ali emini emekeḡuele e keke gbe akanya ramhi eḡheḡhe oyi iḶoni Ọni ọọ batazi ẹḡbọ. Rote eḡheḡhe agho vu ya ramhi memena, eri a ri unḡmemhi oyi Eghiele oyi Ẹshineḡba a tse abọ, oḡbọkpa ọ roshẹka ini lolli doḡe lo ọ.†

<sup>17</sup> O ya keḡe ni eke ali ukhuli ni e kelea, ama ukpamhi unḡmemhi okhọghuo kpele ọa ya de Ishi eyi iMosisi pfi-a.‡

---

\* **16:13** Li zẹ iMat 6.24 † **16:16** Li zẹ iMat 11.12-13 ‡ **16:17** Li zẹ iMat 5.18

18 “Ọmọse ni ọ da khu ughue ọli pfi a ni ọ ya rue ọkpotoso ọlese ne, ọ she kia okia. Ọmọse ni ọ da rue ọkpotoso ni a khu ughue, ọ she li kia okia. §

*Ọmọse ni ọ pfue ali iLazarọsi*

19 “Ọmọse ọghuo ọ ya laọ ni ọ mema pfue. Ọọ sọ itsua enete ni e somhi otse ni e ghale, ọ li agbo nyafunyafu ogbele kpa.

20 Ọmọse ọghuo ọna umhame ni a lu iLazarọsi, ọ li ya la ọ. Igboko e ge ọli. A tsua li bhale ode unuekpe oyi oni ọmọse ni ọ ghọ pfue ọghọ egheghe kpa.

21 Eri oni iLazarọsi ọ shito oni ode unuekpe oyoli ini lohi me eminale ni e rote ọli ukhomhi itebu de kua rue le. Eri ewa e gbolo bhale ya lalo ọli eni igboko.

22 “Egheghe o bhale ni oni iLazarọsi ọ ro ghua. Igeni eyi Eshinegba e bhale ya tsua li je ashini Aburaamu ọ la. Ọmọse ni ọ ligho pfue eghe, ọ li ghua, a ri ọli to.

23 Ilimhi iriere ni ọ la me osue, ọ yase alo idane, ọ me Aburaamu khi ọ nuata shi lue egbe, iLazarọsi ọ shito mama li.

24 Igho ọ lu leghe, ‘Aburaamu ita! Kpekpe mhue ilelemhi na mhe. Ghie iLazarọsi ni ọ to obo ame to mhe elemhi, itobo khi mhi la ukpokpomhi osoli elemhi ere memena.’

25 “Ama Aburaamu ọọ li, ‘Ọmọ sato khi abi u ro la agbo, u she mie eminete eye, ama iLazarọsi ọ mie emini ẹa ti eyoli. Mena egbe e pfomhi ọli shi ana, yeye u la ukpokpomhi osoli.

26 Ini a ri obo rue ona ọ shi eke, rote ashini u la bhale ana ugbilimhi eke o pfa awa a. Irarigho, eni

---

§ 16:18 Li ze iMat 5.32; 1 iKori 7.10-11

ẹẹ nono ni wẹwẹ e rọte ana da je obini u la, ẹa ya doḃẹ wẹkhi eni e la obini u la e doḃẹ ya da bhale deba anye oola.’

<sup>27</sup> “Ọni ọmọse ọọ ọli, ‘kpẹkpẹ mhia lema ẹ, ghie iLazarọsi je apfẹ oyi itamhẹ,

<sup>28</sup> irari khi mhi mhue inyọghuo emọse oshe. Zobe ni ọ ya tse agua ye wẹ ini e khi bhale asha osoli ona.’

<sup>29</sup> “Aburaamu ọ sọ ọli ọ, ọọ li, ‘E mhue Ishi eyi iMosisi ali emekeguele, e ri esọ shi wẹ eke.’

<sup>30</sup> “Ọni ọmọse ọọ li, ‘Iye, Aburaamu ita, ini ọgbọ ọ rọte eghuli guale ya tse agua ye wẹ, e ya mu nyenẹ.’

<sup>31</sup> “Aburaamu ọọ li, ‘Ini ẹa ri esọ shi emini Ishi eyi iMosisi ali emekeguele e ngme, ẹa ya ri esọ shi eke ini ọgbọ ọ tseku rọte eghuli guale.’ ”

## 17

### *Olamhẹ ali igbekua*

(iMat 18.6,7,21,22; iMak 9.42)

<sup>1</sup> Ijesu ọọ eniye odukhokho eyọli, “Emini e ri ọgbọ ọ lamhẹ olamhẹ e mema ya bhale, ama o ma kholọ ọni ọgbọ ni o rọte obọ oyọli bhale egbe.

<sup>2</sup> O ti nẹ ini a mu ẹchẹ iko zu ọgbọ ọghọghọ uruli tsua pfilo okẹ oniẹmhi, doḃẹ ni ọ rọ ya zẹ ni ọtuọghuo ikuku eniye enana ke lamhẹ olamhẹ.

<sup>3</sup> A mhọli ẹgbhẹ shi emini a rieḃẹ.\*

“Ini inyọghuo ẹ ọ lamhẹ, gue ọli ye ọli. Ini ọ mu nyenẹ, gbekua na ọli.

<sup>4</sup> Ini ọ lamhẹ nẹ iti ishilua ogbeḃẹ, ni ọ rọ bhale ya lema ẹ eni iti ishilua eghọ, ni ọ rẹ, ‘Mhi mu nyenẹ.’ U mema ya gbekua na li.”

---

\* **17:3** Li zẹ iMat 18.15

### *Irudunga*

<sup>5</sup> Eni ighiusomhi na keę ogbava ni iJesu ọ zẹ, ẹẹ, “Ọnọmhuẹ, zese irudunga oyanye-a.”

<sup>6</sup> Ọnọmhuẹ ọọ wẹ, “Ini u mhuẹ irudunga ni o she abi ukpamhi imositadi, u ya liẹ ọara ọaghiẹ ona, ‘Ọọ eke-a, ni u ya gbọla shi elemhi okẹ oniẹmhi!’ O ya suọ nẹ.

### *Akanya oyi oni ọ ga ọgbọ*

<sup>7</sup> “Ini ọngeẹ ọ fẹ mhuẹ oni ọọ ga li ni ọ gua ishemhi ẹ nali, okekhi isumha ọ ri ẹloe ẹ khu nali. Eri ọ ya liẹ ọli, ‘Nyanya bhale ya le eminale ini ọ rọte ishemhi jele’?”

<sup>8</sup> Ọa khi eri ọ ri ochoghọ ya kpẹ liẹ ọli, ‘Ka nye emhi ogbomhi na mhẹ, u kpha li na mhẹ ni mhi le. Mhi kha le se, ni mhi rọ da se, u tigbe ya le oye?’

<sup>9</sup> Ọ ya tşẹ oni ọ ga ọgbọ ọghọ ọ mu ikanya irari khi ọ da ye usomhi ni ọ ghie ọli?

<sup>10</sup> Ighọ khi ẹẹ, ini a riẹẹ abi a ghie ẹ se, a ke liẹ, ‘Eni ẹ ga ọgbọ tşẹ anye khi, akanya khi akanya oyi anye, anye ẹ gbe.’ ”

### *Ijesu ọ ri emọse ishọmha ze*

<sup>11</sup> Abi iJesu ọ rọ je iJerusalemu, ọ rọte iteva ẹoli iSameria ali ẹoli iGalili ii dọşẹ.

<sup>12</sup> Abi ọ li lo ẹoli oghuo le, emọse ogbe ni efafe e mu e bhale deba li, e ta pfia migha.

<sup>13</sup> E tşẹş leghe, ee liẹ, “Ijesu Ọnọmhuẹ, mhuẹ ilẹlemhi na anye!”

<sup>14</sup> Abi iJesu ọ rọ mẹ wẹ, ọọ wẹ, “A ka ri egbe ẹ khase ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba.” Abi e li lẹ eghọ, eni efafe e kala wẹ egbe-a, e ze.†

---

† 17:14 Li zẹ iLev 14.1-32

15 Igho oghuo o elemhi we, abi o ro me khi loli ze, o nyene egbe ukhokho bhale, o kuoghi Eshinegba leghe.

16 O bhale ya de yeshi iJesu odalo, o tse oli uwegbe. Ongi iSameria oni omose o khi.

17 Igho iJesu o mhila we, "Oa khi egbo ogbe a ro ze? Igho otiale ni e kpole?"

18 Aa me ongewe okhoghuo ni o nyene egbe ukhokho bhale ya kuoghi Eshinegba, se ni ofese onana?"

19 IJesu o li, "Vule ke je, irudunga oye o she re ze."

*Ibhale oyi Eghiele oyi Eshinegba*  
(iMat 24.23-28,37-41)

20 IFarisi eghuo e mhila iJesu eghewe ni Eghiele oyi Eshinegba o ro ya bhale. IJesu o we, "Eghiele oyi Eshinegba oa ya bhale ni a ke me alo gbugbugbu.

21 Oa khi oni a lie, 'Ghe oli ana.' We khi, 'Ghe oli agho.' Irari khi Eghiele oyi Eshinegba o la iteva oye e."

22 Igho o eniye odukhokho eyoli, "Eghewe o bhale ni a ya nono ogbele oghuo oyi omi ogo, ama a ya me oli.

23 Ego e ya ke gweye e, 'Bino khi o la agho.' Ali khi, 'O la ana.' Ama a khi na deba we.

24 Irari khi ele ni Omi Ogo o ya bhale, eri o ya li abi erali akphala ni o nyamhise alo rote ukiokie ukhui oghuo ya je ukiokie ni o kpole.

25 Ama o mema kpe ya me osue egbegbo, ego agbhotu ena e kie oli.

26 “Abi o ke leṣe li eḡheḡhe oyi iNoa, igho o ya li ogbeḷe ni Omi Ogbọ o ya bhale.‡

27 Eri eḡbo e le, e da, e rue ikpotso, a ri ikpotso ye ughue ya ramhi ni iNoa o ro lo oko-okẹ oniemi. Igho amẹ ni ofunẹ o roṭe idane tiemhile ya pfuse we-a nya.§

28 “Igho o gbo li eḡheḡhe oyi iLoṭi. Eḡbo e le, e da. E de, e ro de. E ko, e to apfe.

29 Ama eḷe ni iLoṭi o lase eke iSodomu le, erali ali ingamhi e roṭe idane ze kule ya pfuse we-a nya.\*

30 Igho o ya li eḷe ni Omi Ogbọ o ya bhale.

31 Eḷe ni a ngme ena, oni o la ukhomhi owa, o khi tiemhile ya wolo itsua eyoli. Igho o khi oni o la ishemhi, o khi nyene eḡbe je apfe shi emhi khoghuo.†

32 A sato ingme oyi ughue iLoṭi!‡

33 Ogbọ ni o da nono ni loli tsumhi agbo oyoli ne, o ya de oli obo-a, ama oḡbo ni rue agbo oyoli obo-a shi eke itobo oyemhe ne, o ya me oli rue.§

34 Eḷiyose ni a ngme ena, emose aava e ya leṣe shi ukpho oghuo, a ya rue oghuo o vu, o kpe oṭuoghuo o le.

35 Ikpoto aava e ya ke mheḷi emhi kugbe, a ya rue oghuo o vu, o kpe oṭuoghuo o le.”

36 [Emose aava e ya la ishemhi, a ya rue oṭuoghuo o vu, o kpe oṭuoghuo o le.]

37 Eniye odukhokho eyoli e mhila li, e oli, “Obo lo Onomhue?” Ijesu oo we, “Ashini idieḡbe olimhi

‡ 17:26 Li ze Igbae 6.5-8 § 17:27 Li ze Igbae 7.6-24 \* 17:29 Li ze Igbae 18.20; 19.25 † 17:31 Li ze iMat 24.17-18; iMak 13.15-16

‡ 17:32 Li ze Igbae 19.26 § 17:33 Li ze iMat 10.39; 16.25; iMak 8.35; iLuk 9.24; iJon 12.25

o la, agho ighuli e e legba.”

## 18

### *Okhe irokhokho oyi osamhi-olimhi ali osọ-ẹzọ*

<sup>1</sup> Ijesu o ze okhe irokhokho khasẹ eniye odukhokho eyoli, ni o ro sese we khi o ti ni a ke lema eghẹghẹ kpa, ali e khi ze ni o losẹ we.

<sup>2</sup> Oo we, “Elemhi eoli oghuo, omose osọ-ẹzọ o ya la o ni o a li na ulishi Eshinegba wekhi eri o mu ekpe na ogbọ.

<sup>3</sup> Osamhi-olimhi o li la oni eoli ni o bhale deba oni osọ-ẹzọ, oo li, ‘Kpekpẹ pfa ẹzọ na mhe shi ingme ni o de mhemhe ali ogbọ.’

<sup>4</sup> O ga tese oni omose o a kie pfa shi oli eke. Ama ikpukhokho o, oni omose oo egbeoli, ‘Ini o riẹ khia khi mhi aa ya na ulishi Eshinegba wekhi eri mhia mu ekpe na ogbọ,

<sup>5</sup> ni o ro khia khi oni okpotso ona o lina bhale ya nase mhe ena, mhi ya pfa ẹzọ na li, ini o khi ya ri ibhale oyoli ona kie ke nase mhe!’ ”

<sup>6</sup> Onomhue oo we, “Aa suo abi osọ-ẹzọ ona okholo ona o ngme?”

<sup>7</sup> Eshinegba o a ya li pfa ẹzọ na eniye eyoli ni e vie e lu oli, ghe ele-ogwota, ghe ele-iyose?

<sup>8</sup> Mhi gueye e khi o ya pfa ẹzọ na we pia. Abi o li ena, ini Omi Ogbọ o nyene egbe bhale, o li bhale ya e irudunga eke agbo?”

### *Okhe irokhokho oyi iFarisi ali omionoga*

<sup>9</sup> Ijesu o gbo ze okhe irokhokho ona khasẹ egbo eghuo ni e regbenga khi wewe e mholi igue-ngeli dose egboese, ni e ri eloe a gbe egboese.

10 “Emoṣe aava e je Owa Oyi Ẹshinẹgba ya sọ iromhi. Oghuo ọ ọ khi iFarisi, ọnọkpọle ọ khi Ọmionoga.

11 Ọni iFarisi ọ vule, ọ sọ iromhi, ọ kueghię egbọli, ọọ liẹ, ‘Ẹshinẹgba, mhi kphẹmhi nẹ khi mhi aa li abi egbọṣe ni e khi ighiatọ ni eẹ li ingmobe, ni eẹ kia okia abi ọmọse ọmionoga ọnana.

12 Iteva mhia pfi azumhi elemhi ẹfo uka. Mhi a zẹ aze-oghuo-igbe elemhi emini mhi mhue kpa.’

13 “Ama ọni ọmionoga ọghọ, ọ tapfia migha ọa gbudu yase alo feli idane, ama ọ leṣe gbe abọ nga aye, ọ liẹ, ‘Ẹshinẹgba mhue ilelemhi na mhe, mhemhe ọgbọ olamhe.’

14 Mhi gue egbegbi ingme a ye ẹ khi ọni ọmionoga ọna Ẹshinẹgba ọ bino khi ọ pfuase doṣe ọni ọmọse ni ọ kpole. Egbe e mu ọli je apfe. Itobọ khi ọgbọ ni ọ da ti egbọli nga ne, eri a ya ti ọli tiemhi eke, ama ọni ọ da ti egbọli tiemhi eke, a ya ti ọli nga.”\*

*Ijesu ọ khi vose na ikuku eniye  
(iMat 19.13-15; iMak 10.13-16)*

15 Ẹleghuo, egbọ e li mu eniye enikeke bhale ghi ijesu ni ọ ri obọ ti we. Abi eniye odukhokho eyoli e ro me we, eẹ e khi bhale ya nase ọli.

16 Ama ijesu ọ lu eni eniye, ọọ we, “A zẹ ni ikuku eniye e bhale deba mhe, a khi ke mu we migha irari khi enabi wewe e mhue Eghiele oyi Ẹshinẹgba.

17 Abi o li mhi li gue ọli ye ẹ khi, ọni ọa da mie Eghiele oyi Ẹshinẹgba abi ukuku ọmọ ọ li mie ọli ne, ọa ya lo ọli le.”

---

\* **18:14** Li zẹ iMat 23.12; iLuk 14.11

*Oghie ni o pfue**(iMat 19.16-30; iMak 10.17-31)*

18 Okhemhufe oghuo o mhila iJesu, oo, “Oseşe onete, se mhi ya li ni mhi ro ya mhufe agbo na agboagbo?”

19 IJesu o mhila li, “Elo o ze ni u ro o lu mhe oseşe onete? Ogbokhoghuo o la o ni o khi onoti, se ni Eshinegba.”

20 U lese abi ishi eyi Eshinegba e ngme, “Khi kia okia, khi gbe ugbeli, khi do ughiatu, khi pfi otsele egbhufe mu ogho, mu ekpe na ite ali inye.”†

21 Oo iJesu, “Rote abi mhi te khi omoo mhi te ri ishi ena nya a gbe akanya.”

22 Abi iJesu o ro suo ona, oo li, “O kpo e emhi oghuo le, le ya ri emini u mhufe nya de, u kemhi eni ikpagho na egbo ni ea mholi khi u ya mhufe epfue shi iloghie. Ni u tigbe bhale ke deba mhe.”

23 Abi oni omose o ro suo ona, egbe e pfo li-a itobo khi o pfue gba.

24 IJesu o me abi egbe e pfo li-a shi o, Oo, “O ma mu unu ni egbo ni e lolo pfue ni e ro lo Eghiele oyi Eshinegba.

25 Ni ogho ni o pfue o ro lo Eghiele oyi Eshinegba, o ya munu dose, ni ogho ke dua ni loli ri alakumi rote ese asuge ya fie.”

26 Egbo ni e suo ona e mhila, “Oghuo o ke ya mhufe imiepfuese sho?”

27 IJesu oo we, “Emini o a ze ogho a riele loli o ze Eshinegba a riele.”

28 IPita oo iJesu, “Bino, anye she tsua emhi eyanye nya kua se, anye bhale deba e.”

† 18:20 Li ze Okiali 20.12-16; iDeut 5.16-20

29 Ijesu ọọ wẹ, “Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, aa mẹ ọni ọ ya tsua apfe-ọli, okekhi ughue-ọli pfi, ni ọ tsua inyoghwo ọli, ghe itali ghe inyọli ali imiọli pfi, itobọ Eghiele oyi Eshinegba,

30 ni ọa ya mhue eleli ni e bu dọse eghogho, elemhi agbọ ona ali agbọ oni o ke ẹ bhale.”

*Ijesu ọ gbo gue ingme eghuli oyọli le  
(iMat 20.17-19; iMak 10.32-34)*

31 Ijesu ọ rue eniyẹ odukhokho ogbava eyọli je asha eghuo, ọ gueyẹ wẹ. “A ri esọ shi eke, awa ya nga obini iJerusalemu. Emini emekeguele e keke shi Omi Ogbọ egbe nya, e bhale ya tse oobọ.

32 A ya mu ọli, a rue ọli na egbo iJeta. E ya roli li egia, ẹẹ tsue ọli, e tono ete ku ọli, e gbe ọli itali, e tigbe gbe ọli-a.

33 Eẹ onuzi-esẹ, ọ ya guale.”

34 Eniyẹ odukhokho eyọli ẹa lese udi ingme ena irari khi eri a ri ingme enana sheli wẹ, ali khi ẹa gbo lese emini ọọ ngme.

*Ijesu ọ khueghie ọzalo alo-a  
(iMat 20.29-34; iMak 10.46-52)*

35 Abi ijesu ọ li ti i mama iJeriko, ọzalo ọghuo ọ shito epfe ode, ọ mhila.

36 Abi ọ ro suọ okeke egbo ni e dọse, ọ mhila wẹ emini a mẹ.

37 A gueyẹ ọli khi ijesu na iNazareti ọọ dọse.

38 O lu leghe, ọọ li, “Ijesu Omi iDefidi mhue isomhelemhi na mhe.”

39 Egbo ni e ralo na li ẹ ọli ọ khukhu unu. Ama igho ọ kie li tsesẹ ọọ lie, “Omi iDefidi mhue isomhelemhi na mhe.”

40 IJesu o migha, o e lu oni omose ghi lue. Abi o ro ti mama li, iJesu o mhila li.

41 “Elo wa nono ni mhi rieḷe ne?” Oo iJesu, “Onomhue mhi a nono ni mhi ke me eke.”

42 IJesu oo li, “Alo eye e khueghie-a, irudunga oye o she re ze.”

43 Aghoaghо alo eyoli e khueghie-a. O deba iJesu kia, o kuēghie Eshinegba. Abi eni egbо nya e ro me oli e li li kuēghie Eshinegba.

## 19

### *IZakioshi omionoga*

1 IJesu o rote eoli iJeriko dose.

2 Omose oghuo o la oni eoli ni a lu iZakioshi, loli o khi oga oyi emionoga. O ga mema mhuē epfue egbegbo.

3 O nono ni loli me oni iJesu o khi, ama oа dobe. Oа me asha itobo khi egbо e bu dose. Ali khi ogbо ni oа yagha o khi ni o lolo she.

4 Igho o na ya ralo ode ni iJesu o te ya dose, o ya nga oara ugbele shito, ini loli me asha me oli.

5 IJesu o ramhi agho, o yase alo idane lu oli, Oo li, “IZakioshi, nyanya tiemhile, mhi mema ya kushi apfe oye amo.”

6 Igho o nyanya tiemhile. Egbe e mu oli, o ri oghelē kpe abo mie iJesu.

7 Egbо nya ni e me ona, e wolo, e lie, “O she ya kushi na ogbо ona olamhe.”

8 O ke lese li denē tee, iZakioshi o ti vule, oo, “Onomhue ghe i, mhi ya khi epfue eyemhe shi asha eva, mhi ri asheghuo o na egbо ni ea mhuē. O kha

khia khi mhi li oḡbòkhòghuo le ghue, mhi ya fali ọ̀li eni ota agbhagbhamhi ene.”

<sup>9</sup> Ijesu ọ̀ọ̀ li, “Amo ena imiepfunse o she bhale apfe ona, itobò khi omi Aburaamu, ọ̀mọ̀se ọ̀na ọ̀ li khi.

<sup>10</sup> Irari khi eri Omi Ọ̀gbò ọ̀ bhale ya nono ẹ̀gbò ni e waa, ali ni ọ̀ gbo rọ̀ ya mie wẹ̀ pfuese.”\*

*Okhe irokhokho igue-ri emini a ro ne kia  
(iMat 25.14-30)*

<sup>11</sup> Abi e kie li suọ ingmemhi ena, iJesu ọ̀ zẹ̀ okhe irokhokho khase wẹ̀ irari khi ọ̀ she ti i mama iJerusalemu. Eni ẹ̀gbò e dabi khi utoghuokpe Eghiele oyi Eshinẹ̀gba o rọ̀ ya bhale.

<sup>12</sup> Ọ̀ọ̀ wẹ̀, “Ọ̀mọ̀se ọ̀khẹmhuẹ ọ̀ghuo ọ̀ ye ushishi odonue ni a rọ̀ ya ri oghie na li, ikpukhokho, ọ̀ gbo jele.

<sup>13</sup> Igho ọ̀ luno eni eẹ ga li ogbe, ọ̀ kemhi ikpagho eyi igolu na wẹ̀. Ọ̀ọ̀ wẹ̀, ‘A ri ikpagho ena du oki ramhi ni mhi rọ̀ ya jele.’

<sup>14</sup> “Eri tse khi eri apfoli e biselemhi ọ̀li, e ghie usomhi ghi eni e ya gbanọ ọ̀li ukhomhi khi wẹ̀wẹ̀ ẹ̀a nono ni ọ̀ni ọ̀mọ̀se ọ̀na, ni ọ̀ khi oghie oyi wẹ̀wẹ̀.

<sup>15</sup> “A kie ri oghie na li, ọ̀ jele. Igho ọ̀ luno eni e ga li egho ni ọ̀ ri ikpagho na, ni loli mhila wẹ̀ abi e ri eni ikpagho kia.

<sup>16</sup> “Ọ̀ni odode ọ̀ bhale, ọ̀ọ̀ li, ‘Ọ̀ga, ukpagho igolu oye o she bia igbe elese.’

<sup>17</sup> “Ọ̀ni ọ̀ga ọ̀ọ̀ li, ‘Mu akanya, ọ̀ni ọ̀ọ̀ ga ọ̀nete oye mhe. Itobò khi u khi ọ̀ni a ri egbe e nga shi ukuku ni a rọ̀ shi e obọ̀, mọ̀ ẹ̀oli igbe ke mhesẹ shi.’

---

\* **19:10** Li zẹ̀ iMat 18.11

18 “Onuzava ọ bhale, ọọ li, ‘Ọga ukpaghọ igolu oye o she bia ishe elese.’

19 “Oni ọga ọọ li, ‘Yeyẹ mọ ẹoli ishe ri ẹoli ke khu.’

20 “Onuzase ọ bhale, ọọ, ‘Ọga ghe ukpaghọ igolu oye. Eri mhi gẹnọ li shi ode ya shi ne.

21 Eri ulishi oye o mu mhe itobọ khi ọgbọ ni ọ ze alo u khi. Ashini u waa roshi u te ẹ rue, ashini u wa rọ kọ shi u te a khiẹse.’

22 “Oni ọga ọyọli ọọ li, ‘Mhi ya rọte emini yeyẹghuo u ngme se unu ingme ikhi yeyẹ oni ọ ga ọgbọ ọbe ọna. Abi u rọ lese khi ọmose ni ọ ze alo mhi khi, khi ashini mhia rọ shi mhi te a rue, mhi gbo rọte ashini mhia rọkọ shi a khiẹse.

23 Elo o ze ni u waa rọ ri ukpaghọ oyemhe ya shi owa ukpaghọ na mhe ni e la aghọ ke gbe nga ọ, ni mhi me ọli ali eleli eyọli mie ini mhi nyene egbe jele?’

24 “Ighọ ọ gueye eni e migha, ‘A mie ọli oni ukpaghọ igolu ona na oni ọ mhue eleli asha igbe.’

25 “Eni ẹgbọ ẹ ọli, ‘Ọga, ọ she kpe mhue igbe.’

26 “Oni ọga ọọ we, ‘Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi, ọgbọ ni ọ da kpe mhue ne, a ya rọ ma li ọ. Ama oni ọa kpe mhue a ya gbo mie ọli oni ọ kpe mhue.†

27 Ama ebe mhe eghọ ni ẹa nono ni mhi le eghiele shi we ukhomhi, a wolọ we lase ana, a gbolo we-a ukpeloe mhe.’ ”

*Ijesu ọ lo iJerusalemu le*

*(iMat 21.1-11; iMak 11.1-11; iJon 12.12-19)*

28 Abi iJesu ọ rọ ngme ona se, ọ ya ralo na we. E nga iJerusalemu.

† 19:26 Li ze iMat 13.12; iMak 4.25; iLuk 8.18

29 Abi ọ rọ ti mama ẹoli iBẹtifagi ali iBẹtani obini ukhomhi ute ni o khi ẹra olivu, ọ ghie eniye odukhokho eyoli aava ralo, ọọ wẹ,

30 “A je ẹoli ni o la ẹ odalo. Ini a ramhi agho, a ya me omi akphere ni ọgbọ ọa nga ghue khi a mu ọli zu. A taghie ọli-a, a mu ọli ghi mhe ana.

31 Ini ọgbokhoghuo ọ mhila ẹ, khi ọọ, ‘Elo o ze ni a rọ taghie ọlia?’ A lie ọli, ‘Ọnọmhuẹ ọ mhuẹ emini ọ ri ọli ya li.’ ”

32 Eni ọ ghie, e bhale ya ẹ oni akphere tee abi iJesu ọ li gueye wẹ.

33 Abi e li taghie ọlia, eni e mholi ọli e mhila wẹ, “Elo ọ ze ni a rọ taghie oni akphere a?”

34 E wẹ, “Ọnọmhuẹ ọ mhuẹ emini ọ rọli ya li.”

35 E mu ọli ghi iJesu. E ri ide ku ọli egbe, e mu iJesu nga ọ.

36 Abi ọ li le, ẹgbọ e naghie ide ku ode.

37 Abi ọ rọ ti i mama ashini ute Olivu o te pfi ukhomhi kpoke, eni eniye odukhokho nya ee kueghie Eshinegba leghe shi ikanya onyaloa ni e me.

38 Ee lie,

“Ikhivose o khi oyi oghie  
ni o ri eva oyi Onomhuẹ bhale.”

“Opfomhe o la iloghie,  
ufumhi o la obini o yagha ne nya.” ‡

39 Igho iFarisi eghuo ni e la ifuabo eni ẹgbọ ẹẹ iJesu, “Osese, gueye eniye odukhokho eye e khukhu unu.”

40 Oọ wẹ, “A ri esọ shi eke, ini e khukhu unu, eche e ya ke tseşe leghe.”

*IJesu ọ viẹ na iJerusalemu*

‡ 19:38 Li ze Iwolo 118.26

41 Abi ọ rọ ti i mama iJerusalemu ni ọ rọ mẹ oni ẹoli, ọ viẹ na li.

42 Ọọ, “Abi a khẹ khi u lẹsẹ emini o ya ri opfomhẹ ghi ẹ amo ena lọ! Eri tşẹ khi a she ri ọli sheli na ẹ mena.”

43 Ogbẹlẹ ọọ bhale ni ebe ẹ e rọ ya gbe ogba gase ẹ, e khi ẹ shi iteva, e rọte ashakpa gase ẹ shi.

44 E ya khọli ẹ pfuse-a. Ẹa ya kẹsẹ ọmọ wẹkhi ọdiọ le, e shashe ẹ apfẹ-a. Ẹa ya kẹsẹ ukpolo nga ukpolo, itobọ khi aa lẹsẹ ẹghẹghẹ ni Ẹshinẹgba ọ rọ bhale ya tsumhi ẹ.

### *Ijesu ọ je Owa Oyi Ẹshinẹgba*

*(iMat 21.12-17; iMak 11.15-19; ijọn 2.13-22)*

45 Ighọ ọ lo Owa Oyi Ẹshinẹgba, ọ khu ẹgbọ ni e la aghọ ẹ du oki fiẹ.

46 Ọọ wẹ, “A she kẹkẹ ọli shi Ebe-no-pfuase khi, ‘Owa oyemhẹ owa iromhi lọ.’ Ama, a she ri ọli mele egbha ighiatọ a!”§

47 Ogbẹlẹkpa iJesu ọ la Owa oyi Ẹshinẹgba sẹsẹ, ama eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esesẹ Ishi eyi iMosisi ali eni e ralo na eni ẹgbọ, ee nono ni wẹwẹ e gbe ọli-a.\*

48 Ama ẹa mẹ ode ni e te ya riẹlẹ ọli, itobọ khi eni ẹgbọ e ri esọ shi osesẹ oyọli, ẹa nono ni ungmemhi oyọli okhọghuo o de wẹ esọ-a.

## 20

### *A mhila iJesu ọni ọ ri afu na li*

*(iMat 21.23-27; iMak 11.27-33)*

---

§ 19:46 Li zẹ Aza 56.7; ijere 7.11 \* 19:47 Li zẹ iLuk 21.37

<sup>1</sup> Eḷeghuo khi iJesu o la Owa Oyi Eshinẹgba tse abo usomhi onete oyi Eshinẹgba, ighie eyi ekpodalougamhi ali esese Ishi eyi iMosisi, ali eni egbhali e bhale deba li.

<sup>2</sup> E oḷi, “Gueye anye afu oyi oni u ro o gbe ikanya enana. Oghuo o ri eni afu ena ne?”

<sup>3</sup> IJesu oo we, “Mhi ya li mhila e ogbo, a so mhe o!”

<sup>4</sup> Ibatizi ni iJoni oo batazi egbo, obo oyi Eshinẹgba o te bhale abi obo oyi ogbo?”

<sup>5</sup> E lu egbe we ochi, e ke, “Awa ke, ‘Obo oyi Eshinẹgba o te bhale.’ O ya mhila awa, ‘Elo o ze khi aa mie oḷi su?”

<sup>6</sup> Ini awa ke, ‘Obo oyi egbo.’ Egbo nya e ya tono awa eche irari khi ogbokpa o lese khi omekeguele iJoni o khi.”

<sup>7</sup> Igho ee iJesu, “Anye aa lese obini o te bhale.”

<sup>8</sup> IJesu oo we, “Mhia li ya gueye e afu ni mhi ro a gbe ikanya enana.”

*Okhe irokhokho oyi eghiale ena okholo  
(iMat 21.33-46; iMak 12.1-12)*

<sup>9</sup> IJesu o ze okhe irokhokho ona khasa eni egbo, oo we, “Omose oghuo o gua ipfonu shi ogba, o roli ye ongmomhi na eghiale. O vu eoli ni o la tese.\*

<sup>10</sup> Egheghe ikhiese o ramhi, o ghie oni oo ga li ghi we e rote oni ogba pfan o idumhi ghi lue. Ama eni eghiale e gbe oni a ghie ogho. O pfino abo efue je.

<sup>11</sup> Oni omose o gbo ghie oni oo ga li onuzava ghi we. E gbe oḷi, e yeghe oḷia. O gbo pfino abo efue ya je.

<sup>12</sup> Oni omose o gbo ghie onuzase. E kuale oḷi utse, e khu oḷi ya fie.

---

\* 20:9 Li ze Aza 5.1

13 “Oni ọ mhue oni ogba ipfonu ogho, oo, ‘Se mhi fe ya li egho? Mhi ya ghie omimhe ni mhi nono ingme oyoli egbegbo, otse, e ya mu ekpe na li.’

14 “Ama abi eni eghiale e ro me oli, ee, ‘Egbegbi omi oli na ni o ya le ugu ogba ona, awa gbe oli-a ni awa rue oni ugu le.’

15 Igho e ti oli je olase oni ogba ipfonu, e gbe oia. “Se oni o mhue oni ogba ipfonu egho o fe ya li we?”

16 Eri o ya bhale ya gbolo eni eghiale egho-a, o tigbe rue oni ogba na eghiale elese.” Abi eni egbo e ro suo oni ingme, e, “Eshinegba o gbe etse kua!”

17 Ijesu o bino we alo ukhomhi, oo we, “Se emini a keke ona o fe ngme, ni oo,†  
 “‘Eche ni itsona e kie pfa,  
 o tigbe ya mele eche ebe  
 ni o mu eloe ne nya-a?’

18 “Oni o da ya de nga oni eche ne, o guogho-a, ali oni oni eche o da ya de mu ne, o mhele oia.”

### *Ingme oga izeze*

*(iMat 22.15-22; iMak 12.13-17)*

19 Eni e sese Ishi eyi iMosisi ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi e nono ode ni e te ya mu oli aghoagho, irari khi wewe o ze oni okhe irokhokho tsue. Ama ulishi oyi egbo oo mu we.

20 Igho e li ri eloe shi oli egbe egbegbo. E ze egbo ni e riele abi egbo ni ee mie shi ijesu o deba li, e ke de oli awe, ini e me ushi mu shi oli obo, ni e mu oli ghi ena omhese eyi igovun.

21 Igho eni a ze egho ee mhila li ogbo, “Ose, anye ga lese khi abi ungmehi oyi Eshinegba o li

† 20:17 Li ze *Iwolo 118.22*

u liẹ ngme ọli, u gbolo a sẹsẹ emini e te ode, waa ya gbe ọgbọkọghuo azẹba, ama eri wa sẹsẹ egbegbi ingme oyi Ẹshinẹgba.

22 O fẹ ti ni anye zẹ oga na oghie iSiza abi anye khi zẹ?”

23 IJesu ọ she lẹsẹ oshili eyẹwẹ.

24 Oọ wẹ, “A ri ukpaghọ ẹlomho khasẹ mhẹ. Alo eyi ọghuo a fẹ mu shi ọ?”

25 E ọli, “iSiza.”

IJesu oọ wẹ, “A ri emini e khi eyi iSiza na iSiza, a ri emini e khi eyi Ẹshinẹgba na Ẹshinẹgba.”

26 Ea dobe rọte emini ọ ngme igbaa mẹ emhikhọghuo mu shi ọli obọ. Abọ e sha wẹ shi abi ọ li gbaghiẹ oni ogbọ-a, e khukhu unu.

*Egbọ iSadusi e mhila li ogbọ irọte-eghuli guale  
(iMat 22.23-33; iMak 12.18-27)*

27 Egbọ iSadusi eghuo ni ẹa lama shi ọ khi a ya mẹ irọte eghuli guale, e ri omhila bhale deba iJesu.‡

28 E ọli, “Ọsẹsẹ, iMosisi ọ keke shi eke na awa khi ini ọmọse ọ ghu-a pfi ughuẹ ọli shi eke agbọ ni ọa rọ bia eniyẹ, inyọghuo ọni ọmọse ọ rue ọni ọkpotoso ughuẹ ni ọ bia eniyẹ shi agbọ na inyọghuo ọli ni ọ ghu-a eghọ.§

29 Inyọghuo egbe etuoshilua e ya la ọ. Ọni odode ọ rue ọkpotoso, ọ ghua, ọa bia ọmọ.

30 Ọnuzava ọ rue ọni ọkpotoso.

31 Ighọ ọnuzasẹ ọ gbo rue ọli. Ighọ wẹwẹ nya e rue ọli, e ghulo-a, ẹa bia ọmọ.

32 Ikpukhokho ọ, ọni ọkpotoso ọ li ghua.

‡ 20:27 Li zẹ Ika 23.8 § 20:28 Li zẹ iDeut 25.5

<sup>33</sup> Mena, ogbele ni egbo e ya te eghuli guale, ughue oghuo oni okpotso o ya khi, aborokhia khi wewe oshilua e ga rue oli ughue egbo?”

<sup>34</sup> Ijesu oo we, “Egbo ena agbo ona e rue ikpotso, wewe e gbo ri ikpotso a ye ughue.

<sup>35</sup> Ama egbo ni a leli shi eni e mhue okemhi shi agbo ogho ali irote eghuli guale, ea ya rue ikpotso, wekhi eri a rewe ya ye ughue.

<sup>36</sup> Ea ke ke ghu, irari khi eri e ke ya li abi igeni eyi Eshinegba. Imi Eshinegba e ke ya khi, irari khi e she rote eghuli guale.

<sup>37</sup> Ashini a keke ingme oyi ebuli ni oo to shi, iMosisi o te rokhase e gboo khi eni e ghua, e guale, irari khi o lu Onomhue, ‘Eshinegba oyi Aburaamu ali Eshinegba oyi Aziki ali Eshinegba oyi iGiekopu.’\*

<sup>38</sup> Eshinegba oyi egbo ni e la agbo o khi. Oa khi Eshinegba oyi egbo ni e ghua.”

<sup>39</sup> Esese Ishi eyi iMosisi eghuo ni e la agho ee oli, “Osese, u ga gue ngme!”

<sup>40</sup> Ogbokhoghuo oa ke gbo gbudu mhila li ogbo olese.

*Omi oghuo oni Omiepfuese o khi  
(iMat 22.41-46; iMak 12.35-37)*

<sup>41</sup> Igho iJesu o mhila we, “Se ee a lie lie khi oni Omiepfuese khi omi iDefidi o khi?”

<sup>42</sup> Irari khi oni iDefidi o ngme oli shi ebe Iwolo, ni o re,

“Onomhue oo Onomhue oyemhe:

Shito mhe ukiekie obita

<sup>43</sup> ramhi ni mhi ro ya  
ri ebe e shi e ekoawe

---

\* **20:37** Li ze Okiali 3.6

ni u kpha awe ukhomhi.’†

44 Ini iDefidi o lu oli, ‘Onomhue.’ Se o ke gbo lie khi omi iDefidi?”

*Ijesu o o e mhue egbhe shi esese Ishi eyi iMosisi egbe*

*(iMat 23.1-36; iMak 12.38-40)*

45 Abi eni egbo e kie ku es-a shi eke egho, ijesu o o eniye odukhokho eyoli,

46 “A mhue egbhe shi esese Ishi eyi iMosisi egbe. O ma ghole we ni e ke so itsua na dolodolo ke kia gase, ni egbo e ba ke tse we otse ekpe atu oki. Ee shito ashini o mhue ekpe elemhi owa ugamhi, e gbolo e shito ashini o yagha ni o fune ukue. 47 Ee lo apfe oyi esamhi-olimhi ya ri itoto miono we emini e mhue. Ee so iromhi ni e nue eyi abamemhe. A ya na egbo eghogho osue egbegbo.”

## 21

*Isomhopfa oyi osamhi-olimhi*

*(iMak 12.41-44)*

1 Ijesu o bino gase, o me khi egbo ni e mhue epfue e pfi ukpago lo akpati ni a pfi ukpago a lo elemhi Owa oyi Eshinegba.

2 Igho osamhi-olimhi ni o mhue emhi o li pfi ikpamhi inini eva lo oni akpati.

3 Ijesu o o eniye odukhokho eyoli, “Mhi gueye e khi osamhi-olimhi ona o ga rona dose egbo eni e kpole nya.

4 Eri egbo eni e kpole ena e rote epfue eyewe rona, ama osamhi-olimhi ona o rote umhame ri ukuku o ni o mhue rona.”

---

† 20:43 Li ze Iwolo 110.1

*Ijesu o guele emini a ya me ikpukhokho agbo  
(iMat 24.1-2; iMak 13.1-2)*

<sup>5</sup> Eniye odukhokho eyoli eghuo e ngme abi a li ri eche ni e somhi otse li atsona shi ugbe oyi oni Owa Oyi Eshinegba, li shi itsua isomhopfa ni a ro ma o na Eshinegba. Ama iJesu o o we,

<sup>6</sup> “Emini a bino ena ii, eghenge o o bhale ni o khia khi echeli okhoghuo o ke ya nga olese egbe, irari khi a ya bighi we kua.”

*Ozughu ali Ajilimhe  
(iMat 24.3-14; iMak 13.3-13)*

<sup>7</sup> E mhila li, ee oli, “Osese, eghenge onoghuo a ro ya me ona. Elo a ya me ni o ro ya khashe khi oni eghenge o she ramhi?”

<sup>8</sup> Ijesu o o we, “A mhu egbhe ini ogbo o khi di e. Ebubu egbo e ya ri eva oyemhe bhale, ee lie, ‘Mhemhe mhi khi Omiepfuese,’ ali khi, ‘Oni eghenge o she ti bhale.’ A khi deba we.

<sup>9</sup> Ini a suo eko okhue ali ozughu, a khi ze ni egbe e guoghoe e a, irari khi emhi enana e mema bhale ya tse, eri-tse khi ukpese agbo o kie ramhi ne oni eghenge.”

<sup>10</sup> O o we, “Ishishi e ya mu okhue vule shi ishishi o, eghiele e mu okhue vule shi eghiele o.

<sup>11</sup> Eke e ya ke de kulu. Okiamhi ali ighuamhi ebe e ya la asha ododa. A ya me ebemulishi ali ukpokpomhi irokhashe khi e te idane bhale.

<sup>12</sup> “Eri-tse khi neni a ya me ena, a ya muno e a nase e, a muno e je owa ugamhi ali owa ighumha. A mu e ghie enighie ali igovuno irari oyemhe.

<sup>13</sup> Ona o ya khi eghenge ni a ro ya me asha pfi otsese na mhe.

14 A mhōli ọli shi udu memena, a khi zẹ ni udu o nighise ẹ shi emini a ya mẹ sọ wẹ ọ.

15 Mhi ya ri ungmemhi shi ẹ unu ali ẹgbhali ni ọ khia khi ebe ẹ ẹa ya dobe nu ẹ khe ako.\*

16 Ita ẹ, ali inyoghuo ẹ, ali ẹgbọ eye ẹ, ali emole ẹ, e ya ri ẹgbhue rẹ ẹ de, e gbolo eghuo elemhi ẹ-a.

17 Ẹgbokpa e ya ri itobọ oyemhe kie ẹ.

18 Ama, ẹtsui okhoghuo oyi ongeẹ ọa ya pfua.

19 Ini a migha egbegbo, a ya tsumhi ẹ.

*Ijesu ọ guele shi eke khi a ya guoghọ iJerusalemu*  
a  
(iMat 24.15-21; iMak 13.14-19)

20 “Ini a mẹ khi ekhōli-okhue e pfi gase iJerusalemu, a lese khi ipfueche-a oyoli o shi ti ramhi.

21 Eghẹghe agho, ẹgbọ ni e la eke iJudia, e na nga ikhomhi ite. Ẹgbọ ni e la ifu apfe, e na ifu apfe ọ vu. Eni e la oboese e khi ke gbo nyene egbe bhale ifu apfe.

22 Irari khi eghẹghe iso-ezo ni a she kpe keke shi eke na ni o bhale ya tse.†

23 Eghẹghe agho o ma kholo ikpotso ni ẹ mẹ umemhi egbe, ali eni e ri eniye shi egbe. Osue onofune o ya la oni eke. Ofu oyi Ẹshinegba o ya de rughu eni ẹgbọ.

24 Eghuo ọ e ya ghu eghuli ọgbhoro, a muno eghuo ighumha je ishishi ododa. Ẹgbọ iJeta e ya guoghọ iJerusalemu-a ya ramhi, ni eghẹghe oyi ẹgbọ iJeta e ro ya dose.

*Ibhale oyi Omi Ogbọ*

(iMat 24.29-31; iMak 13.24-27)

\* 21:15 Li zẹ iLuk 12.11-12 † 21:22 Li zẹ Osia 9.7

25 “A ya ke me irɔkhasɛ elemhi ovo ali uki ali ikpɛtata. Ishishi e ya le oya ekɛ agbo, abo e sha we abi okɛ oniemhi o li ya ke vuna.‡

26 Ubi o ya rue egbo, irari ulishi e sa usamhi emini o a bhale ekɛ agbo itobo khi ekpabo ni e la ukhui e ya ke nighise.

27 Eghɛghɛ agho, e ya me khi Omi Ogbɔ o la elemhi otughunu tsua ekpabo ali ufumhi oniemhi, rote idane e tiemhile. §

28 Ini a da me na ne, a vule a yase ukhomhi ekɛ irari khi eghɛghɛ ipfasheke oye e o she ti bhale.”

*Owɛna ni a rote okhua-eni rue*

*(iMat 24.32-35; iMak 13.28-31)*

29 Ijesu o ze okhe irɔkhokho ona khasɛ we, oo we, “A ke bino oara okhua ali eera nya.

30 Ini e da ta ebe enegbo ne, a lese khi oruame o shi ti e bhale.

31 Igho o li khi ini a da me emhi enana ne, a lese khi Eghiele oyi Eshinegba o she ti ramhi.

*A mu egbe shi ekɛ*

32 “Abi o li mhi li gue oli e ye e khi, agbhotu ona o ya dose ne neni a me emhi ena nya.

33 Ekɛ ali ukhuli e kha bhale ya dose, ingmemhi eyemhe e mema bhale ya tse.

34 “A kuegbe-a ini ukue iditseɛa, ali onyo idada ali usamhi agbo e khi ya rue e eghali, ini ogbele ibhale oyemhe o khi ya de shi eghɛghɛ ni a sa shi.

35 Irari khi oni ibhale ona ogbokpa ni o la agbo o ya bhale na.

---

‡ 21:25 Li ze Aza 13.10; Ezik 32.7; iJoɛ 2.31; Iro 6.12-13 § 21:27 Li ze iDan 7.13; Iro 1.7

<sup>36</sup> A ke mu egbe egheghe kpa, a lema ni a toto migha, ni a pfue okhena ni o o bhale, ali ni a ro dobe migha odalo oyi Omi Ogbọ.”

<sup>37</sup> Ogbelẹkpa iJesu o ro la Owa oyi Eshinẹgba ii seşe. Ini obili o o bi, o fiẹ nga Ute Eẹra Olivu.\*

<sup>38</sup> Ełuzogbe kpa, eni egbọ nya e bhale Owa Oyi Eshinẹgba ya ri esọ shi o li eke ni e suọ ungmehi oyọli.

## 22

*Ijudasi o lama khi loli ya ri iJesu de*  
(iMat 26.1-5,14-16; iMak 14.1-2,10-11; iJon 11.45-53)

<sup>1</sup> Ukpe ni a la le ibuledi ni ogbọ ri ifuma ma nye na lu iPasova o ti bhale.\*

<sup>2</sup> Ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinẹgba ali eni e seşe Ishi eyi iMosisi, e nono abi e li ya gbe iJesu a, ama ulishi oyi egbọ o mu we.

<sup>3</sup> Igho Okphaghiẹ o lo iJudasi ni a gbolo a lu Isikaroti udu, ni o khi oghuo eniyẹ odukhokho ogbava eyi iJesu.

<sup>4</sup> Oni iJudasi o fiẹ deba ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e khe ekhe Owa Oyi Eshinẹgba. O nu we ye ochi abi o li ya ri iJesu na we de.

<sup>5</sup> Egbe e mu we, e lama khi wewe e ya fali o li ikpagho.

<sup>6</sup> O lama shi we o, o nono abi loli ri ya me asha ri o li na we mu ini ebubu egbọ ea la akagho.

*Eminale ni o kpukhokho*  
(iMat 26.17-25; iMak 14.12-21; iJon 13.21-30)

\* 21:37 Li ze iLuk 19.47 \* 22:1 Li ze Okiali 12.1-27

7 Ukpe ni a la le ibulēdi ni aa ri ifuma shi nye, ni a rọ omi osumha ẹ luase obo, o ramhi.

8 Igho iJesu o ghie iPita ali iJonni ralo, oo we, “A ka mu egbe eminale iPasova oyi awa.”

9 E mhila li, “Obo wa nono ni anye je ya mu egbe?”

10 IJesu oo we, “Abi a lie ke lo iJerusalemu le te, a ya me omose oghuo ni o tsua ubene ame. A deba li je owa ni oo je.

11 Ini a ramhi agho, a lie oni o mholi oni owa ogho, ‘Osese o, ighe elemhi owa oye ni epfese e ku ẹ shi, ni mhemhe ali eniye odukhokho eyemhe anye la ya le eminale iPasova?’

12 O ya ri ukpokpomhi agbala khasẹ ẹ ukhomhi owa atonga ni a lolo riele somhi otse. A mu egbe oni eminale shi agho.”

*Eminale ni o kpe ukhokho ni iJesu o nu eniye odukhokho eyoli le*

13 Igho e bhale ya ẹ khi abi iJesu o li ngme oli te o khi. Igho e mu egbe oni eminale iPasova shi agho.

*Abi e rọ le eminale oyi Onomhue*

*(iMat 26.26-30; iMak 14.22-26; 1 iKori 11.23-25)*

14 Oni eghẹghẹ o ramhi, iJesu ali ighiusomhi na kee eyoli e shito shi gasẹ ni e rọ ya le eminale.

15 Oo we, “O kie kpe ghole mhe egbegbo ni mhi nu ẹ le eminale iPasova ona neni mhi ya me osoli.

16 Mhi gueye ẹ khi, mhi aa ke gbo ya le eminale ona, se ni awa ke le oni o khi egbegbo obini Eghiele oyi Eshinẹgba.”

17 O rue oni uko, o kphemhi. Oo we, “A mo uko ona, a kemhi oli da.

18 Mhi gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, mhia ke gbo ya da onyọ ọọra upfonu ona, sẹ ni Eghiele oyi Ẹshinẹgba o bhale.”

19 Ighọ ọ rue ibulẹdi mhue obo, ọ kphẹmhi, ọ khi ọli a, ọ rọ na wẹ, ọ́, “Idiegbe oyẹmhe na ni mhi rọ na ẹ. A lina ke rieḷẹ ọli rọ sato mhe egbe.”

20 Ighọ ọ gbo rue uko abi ọ rọ le emhi se, ọọ, “Uko ona o khi ishobọ onogbo ni o rọte ọlia eyẹmhe bhale, ni a ku shi eke na ẹ.†

21 A ghe i, obo oyi ọni ọ ya remhe de o nu mhe shito ẹ le emhi memena.‡

22 Abi ẹ khi omi ọgbọ ọ li ya kia, ighọ a li ya me ọli, ama epfua o khi ni ọgbọ ni o ya rọli de.”

23 Ee mhila egbewe ọni ọ khi ni ọ ya gbe ikanya enana.

24 Ighọ ekhako o gbo li lasese shi iteva oyewe shi ọni ọ fune nya shi elemhi we. §

25 Ijesu ọọ wẹ, “Eri ighie eyi ẹgbọ ijeta ẹẹ jili wẹ. E kha jili wẹ se, ẹ liẹ wẹ khi eri wewe ẹ kpaghie wẹ obo.\*

26 Ama a khi li abi wewe, ochoghọ, ọni ọ nono ni loḷi fune elemhi ẹ, ọ ri egboḷi tiemhie eke nya, ọni ọ ralo o ke ga enekpoḷe.†

27 Oghuo ọ fu ne, ọni ọ shito ukhomhi itebu ẹ le emhi, abi ọni ọọ kphanọ eminale ghi eni e shito ọ le? Oa khi ọni ọ shito le? Ama eri mhemhe mhi le ẹ iteva abi ọni ọ ga ẹ.‡

28 Ẹẹ a nu mhe migha abi mhi rọ la imufe.

---

† 22:20 Li ze *iJere* 31.31-34    ‡ 22:21 Li ze *Iwolo* 41.9    § 22:24 Li ze *iMat* 18.1; *iMak* 9.34; *iLuk* 9.46    \* 22:25 Li ze *iMat* 20.25-27; *iMak* 10.42-44    † 22:26 Li ze *iMat* 23.11; *iMak* 9.35    ‡ 22:27 Li ze *iJon* 13.12-15

<sup>29</sup> Mhi ri eghiele na ẹ, abi itamhẹ ọ li ri eghiele na mhẹ.

<sup>30</sup> Ni a rọ bhale ya ẹ khi a nu mhẹ le, a nu mhẹ da obini iloghie oyemhẹ. A ya shitọ ukpẹkhomhi oghie, a gue unuekpẹ igbeva eyi iZireni ezọ. §

*Ijesu ọ guele shi eke khi iPita ọ ya kie lue  
(iMat 26.31-35; iMak 14.27-31; iJon 13.36-38)*

<sup>31</sup> “ISamọ, iSamọ, ghe i, Okphaghie o she mhila khi lọli ẹ nono ni lọli kpishi ẹ-a nya abi a liẹ kpishi ado.

<sup>32</sup> Ama mhi she sọ iromhi ne, iSamọ, ini irudunga oye o khi nighise. Ini u pfue ọ se, ri udu shi inyoghuo ẹ enekpọle ọ.”

<sup>33</sup> Ama iPita ọọ li, “Ọnomhue, mhi ga mu egbe ni mhi rọ deba ẹ ya lo owa ighumha, ali ni mhi nu ẹ ya ghua.”

<sup>34</sup> Ijesu ọ ọli, “Mhi gue ẹ ye, khi, yeye iPita ọna, neni okpa ọ ya gbieghẹ amo u ya kie mhẹ itese khi u waa lese mhẹ.”

*Egheghẹ ingme o she ramhi*

<sup>35</sup> Ijesu ọ rọ mhila wẹ, “Abi mhi rọ ghie ẹ fiẹ lase, ni aa rọ tsua ẹkuẹ ukpaghọ wẹkhi akpaba wẹkhi ekue, emhikhoghuo o fe to ẹ?”\*

Ẹ ọli, “Iiye.”

<sup>36</sup> Ọọ wẹ, ama memena, ogbọ ni ọ mhue ẹkuẹ ukpaghọ ọ rue ọli, oni ọ mhue akpaba ọ tsua li, ini u waa kpẹ mhue ogbhoro, ka ri awulu oye de, ni u ya de oghuo.

<sup>37</sup> Mhi gueye ẹ khi emini a keke shi mhẹ egbe ni o la Ebe-no-pfuase, ni ọọ, “A leli ọli ma ogbọ ni e lue,”

§ **22:30** Li zẹ iMat 19.28 \* **22:35** Li zẹ iMat 10.9-10; iMak 6.8-9; iLuk 9.3; 10.4

o mema bhale ya tşę shi mşę egbe. Irari khi emini a keķę shi mşę egbe o she ramhi ni e rọ bhale ya dọşę.†

<sup>38</sup> Eniyę odukhokho eyọli ę ọli, “Bino, Ọnọmhue, ọgbhọrọ eva e la ana.” Ọọ wę, “O somhi aghọ.”

*Ijesu ọ la ute olivu sọ iromhi*

*(iMat 26.36-46; iMak 14.32-42)*

<sup>39</sup> Ijesu ọ fię lase, e je Ute Eęra Olivu, abi ọ kpę li. Eniyę odukhokho eyọli e deba li.

<sup>40</sup> E ramhi aghọ, ọọ wę, “A ke sọ iromhi ini a khi de pfilo imufe.”

<sup>41</sup> Ọ tikia na wę dęne, ọ wugha, ọ sọ iromhi, ọọ,

<sup>42</sup> “Ita, ini o ghọle ę, mie mşę uko osoli imeme onana, ama ọa khi abi o ghọle mşę, ama abi o li ghọle ę.”

<sup>43</sup> Ighọ aęeni ọ rọte idane bhale ya ri ekpabọ na li.

<sup>44</sup> Rọte ọtomşę, ọ sọ iromhi egbegbọ ramhi ni ọpfọ ni e rọte ọli egbe e ku shi eķę, e khọ tikpọ abi ọlia.

<sup>45</sup> Abi ọ rọte iromhi isọşọ vule, ọ nyene egbe bhale deba eniyę odukhokho eyọli. Ọ mę khi osoli ni e vię o ri ọlọşemşę shi wę egbe, e leseą.

<sup>46</sup> Ọ mhila wę. “Elo o zę khi a lese-a? A vule ni a ke sọ iromhi ini a khi de pfilo imufe.”

*A mu ijesu*

*(iMat 26.47-56; iMak 14.43-50; iJon 18.3-11)*

<sup>47</sup> Abi ọ kie li ngme eghọ, egbọ e vę lole gbii. Ọmọşę ni a lu iJudasi ni ọ li khi ọtuoghwo eniyę odukhokho ogbava eyi ijesu ọ rẹwę kia. Ọ lę deba ijesu ni lọli ya pfi ọli ęlẹmhi egbe.

† 22:37 Li zę Aza 53.12

48 Ijesu ọ mhila li, ọọ li, “IJudasi, eri u ri otse ri Omi Ọgbọ ọ de ena?”

49 Eni eniye odukhokho eyi iJesu e me emini a ya me ena, e mhila li, “Ọnọmhuẹ anye ri itakobi ni e la anye abọ khọli?”

50 Ighọ ọghuo ọ, ọ ri itakobi fia ọni ọọ ga ọni ọ kpeda nya ọye ekpodalo-ugamhi esọ a.

51 Ijesu ọọ li, “Taa! Khi ke gbo li ighọ.” Ọ ri obọ ti ọni ọmose oni esọ, oni esọ o gbẹla.

52 Ijesu ọ mhila ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali eni eẹ khekhe Owa Oyi Ẹshinegba, ali eni egbhali ni e bhale ya mu ọli, “Eri mhia pfi ozughu ni a rọ tsua epia ali itakobi ali ikpokpo bhale e deba mhe?”

53 Ẹle kpa mhi rọ la Owa Oyi Ẹshinegba e sese, ọngee ọa ri obọ ti mhe, ama eghẹghẹ oyeẹ na ni ekpabọ alo ebili e rọ mhesẹ.”‡

*IPita ọ tia khi lọli ẹa lese iJesu*

*(iMat 26.57-58,69-75; iMak 14.53-54,66-72; iJon 18.12-18,25-27)*

54 Ighọ e mu ọli vu ya je owa oyi Ọkpodalo-ugamhi ọyi Ẹshinegba ni ọ kpeda nya. IPita ọ tapfia a deba we.

55 Abi e ke rọ pfi e erali shi iteva oyi oni atuk-papfe ni e rọ shito, iPita ọ li bhale ya nu we shito.

56 Abi ọkpotso ọni ọọ ga ọghuo ọ li me khi iPita ọ nu we shito, ọ bino ọli tsuke, ọọ li, “Ọmose ọna ọ li nu iJesu kia.”

57 Ama iPita ọ tia. Ọọ li, “Kpotso, Mhia fe ga lese ọli.”

58 O deṅe, ọmose ọlese ọ ke gbo me iPita, ọ mhila li, “U li nu iJesu u kia.”

‡ 22:53 Li ze iLuk 19.47; 21.37

IPita ọ ke, “Mose mhia nu ọli kia.”

<sup>59</sup> O ke te agho ri emhi abi agogo oghuo dose, omose olese o ge ma o gue, ọọ, “Mhi lese gboo khi omose ona o nu iJesu u kia, irari khi onge iGalili o li khi!”

<sup>60</sup> Ama iPita o so li o, ọọ li, “Mose, mhi a lese emini u wa ngme ena.” Utoghuo kpe abi o kie li ngme, okpa o gbieghe

<sup>61</sup> Onomhue o pfi alo bino iPita chii. IPita o tode sato ungmehi ni iJesu o ngme ni o khi, “Neni okpa o ya gbieghe, u ya tia itese, we khi u waa lese mhe.”

<sup>62</sup> IPita o fi je olase, o ya vie oya.

*Eni e khe ekhe e ri iJesu li egia*

*(iMat 26.67-68; iMak 14.65)*

<sup>63</sup> Eni emose ni e khe iJesu ekhe, e roli li egia, e gbe ọli.

<sup>64</sup> E gono ọli alo, e mhila li, “Boḃoḃo! Oghuo o ri emhi lie?”

<sup>65</sup> Igho e ngme iwali ingmemhi emuebe ebubu deba li.

*E mu iJesu bhale igbaa iSahediri*

*(iMat 26.59-66; iMak 14.55-64; iJon 18.19-24)*

<sup>66</sup> Ogbe o gbe-a, eni egbhali ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esese Ishi eyi iMosisi e legba. E rue iJesu lasele migha iteva oyewe.

<sup>67</sup> E lie ọli, “Ini yeye u khi oni omiagbopfuese, gueye anye.”

Ijesu ọọ we, “Ini mhi tseku gueye e, aa ya mie shi mhe o.

<sup>68</sup> Ini mhi mhila e, aa ya gbaghie a na mhe.

<sup>69</sup> Ama rote memena vu, omi ogbo o ya shito obita oyi Eshinegba obini iloghie.”

<sup>70</sup> Wẹwẹ nya e mhila li, “Omi Ẹshinẹgba u khi?”  
 Oọ wẹ, “A guẹ ngme ni ẹ khi Omi ọ mhi khi.”

<sup>71</sup> Ẹ egbewẹ, “Awa ke gbolo ẹ nono ọtsẹle ọlese, awa-eghuo awa she ri esọ eyawa suọ abi ọ ri unu oyọli ngme.”

## 23

### *A rue iJesu bhale odalo oyi iPaleti*

(iMat 27.1,2,11-14; iMak 15.1-5; iJon 18.29-38)

<sup>1</sup> Ighọ eni igbaa nya e vule, e pfi ọli ukhomhi ralo ghi iPaleti.

<sup>2</sup> Wẹwẹ nya e gue ẹzọ shi ọli egbe, ẹ liẹ, “Anye she mẹ ọmọse ọna khi ọ sẹsẹ ẹgbọ ode ẹgbhọli. Oọ ẹgbọ e khi ke zẹ oga na oghie iSiza, ọ gbolo a liẹ khi lọli khi Omiepfuese ni ọ gbo khi oghie.”

<sup>3</sup> Ighọ iPaleti ọ mhila li, “Suọ khi yeyẹ u khi oghie oyi ẹgbọ iJu?” IJesu ọọ li, “Abi o li ghọ.”

<sup>4</sup> Ighọ iPaleti ọ gueyẹ ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni igbaa, “Mhi a mẹ ushi mu mhue ọmọse ọna obọ.”

<sup>5</sup> Wẹwẹ nya e liẹ, “Eri ọ ri osesẹ oyọli pfi ozughu ẹ shi eke iJudia nya. Eke iGalili ọ te gba li eke le ni ọ rọ ramhi ana ena.”

### *A rue iJesu bhale odalo oyi Erọdu*

<sup>6</sup> Abi iPaleti ọ rọ suọ ona, ọ mhila wẹ ini ọngi iGalili ọ khi.

<sup>7</sup> Abi ọ ke rọ suọ khi eke ni Erọdu ọ mhese shi iJesu ọ khi, ọ e rue ọli ghi Erọdu ni ọ li la iJerusalemu oni ẹghẹghẹ.

<sup>8</sup> Abi Erọdu ọ rọ mẹ iJesu, egbe e mu ọli, itobọ khi o she tesẹ ni ọ te nono ni lọli mẹ ọli, irari khi ọ she

kpe suo eko oli, o gbolo nono ni o la ukpeloe lue gbe ikanya onyaloa eghuo.

<sup>9</sup> O mhila iJesu ogbo ebubu ama iJesu o a pfa shi oli eke.

<sup>10</sup> Eni Ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ali esese Ishi eyi iMosisi e migha agho, e pfi oni o nga o shi o

<sup>11</sup> Igho Erodu ali ekholi-okhue eyoli e gia li e gbo roli li egia. E sono li itsua ni e somhi otse ni e ghale. E gbo rue oli nyene egbe ukhokho ghi iPaleti.

<sup>12</sup> Elegho, iPaleti ali Erodu e ro somhi irari khi o be e kpe khi.

*IPaleti o pfa ezọ mu iJesu a gbe oli-a*

*(iMat 27.15-26; iMak 15.6-15; iJon 18.39--19.16)*

<sup>13</sup> IPaleti o luno ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e mhesa ali eni egbo nya,

<sup>14</sup> Oo we, "A rue omose ona ghi mhe, a lie khi o pfi ozughu shi egbo iteva. Ama ukpeloe e mhi la mhila li ogbo lena, mhi aa me emhi khoghuo ni a ro gue ezọ shi oli egbe.

<sup>15</sup> Wexhi eri Erodu o pfa ezọ mu oli, irari khi o nyene oli egbe ukhokho ghi awa. A ga me oli gboo khi oni omose ona o a li ingme okhoghuo nabi a ro ya lie a gbe oli-a.

<sup>16</sup> Irari ghọ mhi ya nase oli, mhi rue oli obo-a."

<sup>17</sup> [Ini a li ukpe iPasova, iPaleti, o o mema rue ogbo oghuo ighumha lasele na we.]

<sup>18</sup> Wewe nya e ku unu a nyogho, "A rue oli vu ya gbe-a! A ri ochoghọ rue iBarabasi obo-a na anye!"

<sup>19</sup> Eri a kie kpe mu iBarabasi shi owa ighumha irari onyaghu ni o pfi shi oni eoli ali khi o gbo gbe ugbeli.

20 IPaleti ọ nono ni lue rue iJesu obo-a, ọ gbo lema we.

21 E kiele tseṣe nyoghoo, “A ta li ma ọọra apfida gbe-a! A ta li ma ọọra apfida gbe-a!”

22 Utonuzese, ọ gbo nu we ngme, ọọ, “Elo o ze, Ingmobe onoghoo ọ riṣe? Irari khi mhia me emini o ze ni a ro ya gbe ọli-a. Itobo igho, mhi lese ya nase ọli, mhi rue ọli obo-a.”

23 E kiele tseṣe nyoghoo, a ta iJesu ma ọọra apfida gbe-a. Atseṣe oyewe o roli tse na we.

24 Igho iPaleti ọ lama shi we ọ.

25 O rue iBarabasi ni a mu shi owa khi ọ pfi ozughu shi oni eke, ni o gbo gbe ugbe, obo-a na we. Igho ọ ri iJesu na we, e ka li ọli abi o ghole we.

### *A ta iJesu ma apfida*

*(iMat 27.32-44; iMak 15.21-32; iJon 19.17-27)*

26 Abi e li rue ọli lese, e me omose oghoo ni a lu iSamọ ongi iZireni ni ọ rote ọli odonue lo oni ọli le. E ri itoto mu ọli, sheli ọli oni ọọra apfida ogho, ọ tsua li nga ike deba iJesu.

27 Ebubu egbọ e deba iJesu, shi ikpotso ni e vie e vie oya na li.

28 IJesu ọ nyene alo ghue we, ọọ we, “Ikpotso iJerusalemu, a khi ke vie na mhe. A ke vie na egbe e ali imi e,

29 Irari khi oni eghẹghẹ ọọ bhale ni a ro ya ke lie, ‘Ikhivose o khi na ikpotso ni ẹa bia eniyẹ, ni ẹa me umemhi ghue, wekhi e ri e mu enyeli shi omọ unu ghue.’

30 E ya lie ute, ‘De mu anye,’ ẹẹ ite enikeke, ‘A de khukhu anye a.’\*

\* 23:30 Li ze *Osia 10.8; Iro 6.16*

31 Irari ini egbo eẹ li na ini egua o vọ ebuli-a zughu, se e ke ẹ li ini o khakha?”

32 A li muno ighiatọ aava ni a li ya gbe-a toma li egbe.

33 Abi e rọ ramhi ashini a lu, “Ugua ukhomhi olimhi,” aghọ e gbe ọli ali ighiatọ eghọ a shi. E ta ọghuo ma ọọra shi ọli ukiẹkiẹ obita, e ta ọnọkpọle shi ukiẹkiẹ obọ ọgobọ.

34 IJesu ọli, “Ita, gbekua na wẹ irari khi ẹa leşe emini eẹ li.”†

E ri amukpaghọ pfi onolo rọ kemhi itsua eyọli.

35 Eni egbo e migha bino, enighie e dọli ọkọnyọ. E liẹ, “Ọọ tsumhi egboese, ọ tsumhi egbọli ini lọli ọ khi Ọmiepfuese ọyi Ẹshinegba ni a ze.”‡

36 Eni ekhọli-okhue e li bhale ya rọli li egia. E ri onyo ni ọ yala nali ọ mọ da.§

37 Ẹ ọli, “Ini o khia khi yeye u khi oghie ọyi egbo iJu, tsumhi egbe e shọ.”

38 E keke emhi tama kpeda na li ni o ngme khi, “Ọna ọ khi Oghie ọyi Egbo iJu.”

39 Oghiatọ ọghuo ni a li tama ọara, ọ tsue iJesu. Ọ liẹ ọli, “Óá khi yeye wẹ khi Ọmiepfuese u khi? Tsumhi egbe e, ni u li tsumhi anye.”

40 Ama oghiatọ ọnọkpọle, ọ dese ọli, ọọ li, “Ulishi Ẹshinegba ọa ya muẹ, aborọkhia khi eri ushi oghuo o ga mu awa?”

41 Akanya ni awa gbe awa mie ifata to e na. Ama ọmọse ọna, ọa li emhikhọghuo ni ọ mẹ osue a shi.”

42 Ighọ ọọ iJesu, “Sato mhẹ egbe ini u bhale ukpẹkhomhi eghiele oye.”

---

† 23:34 Li ze *Iwolo* 22.18    ‡ 23:35 Li ze *Iwolo* 22.7    § 23:36 Li ze *Iwolo* 69.21

43 Ijesu oọ li, “Mhi gueye khi, ogbe-namo ena, u ya nu mhe la Apfe oyi Eshinegba na iloghie.”

*Eghuli oyi iJesu*

*(iMat 27.45-56; iMak 15.33-41; iJon 19.28-30)*

44 Agogo igbeva ele oquota o lese nu, obili o te bi oni eke nya ya ramhi agogo ese ele ogbomhi.

45 Irari khi ovọ o a ke to, ode ugbakpi ni a rọ pfa ode a shi elemhi Owa Oyi Eshinegba o te iteva kiese-a eva ya to eke.\*

46 Ijesu o lu leghe, oọ, “Ita, mhi ri ayemhe oyemhe mhọli e obọ.” Abi o rọ na ngme se, o ghua.

47 Abi oga okhọli-okhue ni o la agho o rọ me emini a me, o kueghie Eshinegba, oọ li, “Egbegbo lo khi omose ona oni o pfuase o khi!”†

48 Abi egbo ni e le gba agho ni wewe e ri ukpeloe me emini a me, e rọ me emini a me, ee vie osue, e je.

49 Ama egbo nya ni e lese oli ali ikpotso ni e rọte iGalili deba li, e migha tapfia bino emini a ga me nya.‡

*Irotọ oyi iJesu*

*(iMat 27.57-61; iMak 15.42-47; iJon 19.38-42)*

50 Omose oghuo o la o na lu iJosefu. O khi oghuo emose ni e e mhesẹ. O khi omose onete ni o pfuase.

51 Oa lama shi o a ka gbe iJesu a. Oni eoli Arimatia na eke iJudia o khi. O migha khe Eghiele oyi Eshinegba.

52 O le deba oghie iPaleti ya mhila li olimhi oyi iJesu.

---

\* 23:45 Li ze Okiali 26.31-33 † 23:47 Li ze Iwolo 31.5 ‡ 23:49 Li ze iLuk 8.2-3

<sup>53</sup> Ọ rọte ọọra apfida rue ọli tiemhile, ọ ri ide enegbọ khuli ọli. Ọ ya rọli shi uji ufuẹchẹ ni a tọ-a, ni ọgbọ ọa kpẹ ri olimhi tọ ghue.

<sup>54</sup> Ọgbẹlẹ ni o mama ẹlẹ iyemhẹa oyi ẹgbọ iJu lọ. Ẹlẹ iyemhẹa o she lẹsẹ ya ramhi.

<sup>55</sup> Eni ikpotso ni e rọte iGalili deba iJesu bhale e deba li ya mẹ uji ni ọ ri iJesu tọ. Ali abi ọ li rọli tọ.

<sup>56</sup> Ighọ e nyenẹ egbe je apfẹ ya rue ituale ni a ku ẹ shi olimhi egbe. §

Ama e yemhẹ-a ọgbẹlẹ iyemhẹa. E ri ona ri ushi ọgbẹlẹ iyemhẹa gbe akanya.

## 24

### *Ite-eghuli-guale oyi iJesu*

*(iMat 28.1-10; iMak 16.1-8; iJón 20.1-10)*

<sup>1</sup> Ẹlẹ ni odode na elemhi ẹfo uka, ọgbiẹ fiefie, eni ikpotso e bhale uji ni a ri iJesu tọ.

<sup>2</sup> Ẹ mẹ khi ẹchẹ ni a rọ khukhu oni uji, khi a gheghele ọli ode-a.

<sup>3</sup> Ama abi e rọ lo elemhi oni uji, ẹa mẹ idiegbe oyi iJesu.

<sup>4</sup> Abọ e sha wẹ, abi e li migha a sa ọ eghọ, e mẹ khi emọse aava ni e sọ itsua epfopfo ni e gẹ nyanyanya e nu wẹ migha.

<sup>5</sup> Ulishi oo mu wẹ, e nyẹsẹ ukhomhi sọ alo ghue eke. Ama eni emọse e mhila wẹ, “Elo o zẹ ni a rọ nono ọgbọ ni ọ la agbọ ifuabọ oyi ẹgbọ ni e ghua?”

<sup>6</sup> Ọa ke la ana, ọ she guale. A sato emini ọ gueye ẹ abi ọ rọ la iGalili khi:

---

§ 23:56 Li zẹ Okiali 20.10; iDeut 5.14

7 ‘Omi Ogbọ ọ mema ya mẹ osue obọ oyi ẹgbọ olamhẹ, e gbe ọli-a shi apfida, ama ẹlenuzi-ese ọ ya guale.’ ”\*

8 E tigbe yele eni ingme eyọli le.

9 E rọte atalimhi bhale, e gueyẹ eniyẹ odukhokho ogbaghuo enekpọle ali ẹgbọ elese ni e la aghọ.

10 IMeli ọngi iMagidaleni ali iJoana ali iMeli inyi ijemhisi ali ikpotso ni e nu wẹ kia e gueyẹ eni ighiusomhi na kẹẹ.

11 Ama eni eniyẹ odukhokho e dabi khi ingmemhi afuẹ eni ikpotso ee ngme, ẹa pfi esọ shi wẹ ọ

12 Ama iPita ọ vule, ọ na ya je oni atalimhi, ọ ramhi aghọ, ọ nyẹşẹ egbe bino elemhi oni uji, ọ lẹşẹ mẹ ide ni a rọ khuli ọli eghọ aghọ, ama ọa mẹ idiegbe oyi iJesu. Ighọ ọ li je apfẹ, abọ e sha li.

*Okiali na ode Emausi  
(iMak 16.12-13)*

13 Oni ogbele ni ẹ ngme ena, eniyẹ odukhokho aava eyi iJesu e je ẹoli Emausi ni o khi imali igbaghuo rọte iJerusalemu.

14 E nu egbewẹ ngme ingme enana ni a mẹ.

15 Abi e li ngme ni e li lẹẹ eghọ, iJesu ọ khu wẹ ẹ, e ga kia lẹẹ.

16 E mẹ ọli ama ẹa lẹşẹ ọni ọ khi.

17 IJesu ọ mhila wẹ, “Elo a nu egbe a ngme abi a li kia lẹẹ ena?” E mu migha, alo eyewẹ e khi osoli-osoli.

---

\* 24:7 Li zẹ iMat 16.21; 17.22-23; 20.18-19; iMak 8.31; 9.31; 10.33-34; iLuk 9.22; 18.31-33

18 Ọghuo elemhi wẹ ni a lu iKilopasi ọ mhila li, “Ọpfẹse ọshẹbhe u khi shi eke iJerusalemu ni ọa lẹse emini a me eke ona aenelue?”

19 “Emhi eneghuo a me?” IJesu ọ mhila wẹ. Eni emose ẹ ọli, “Emini e li iJesu ọna iNazarẹti. Ọmekeguele ọmose ọna ọ khi, ọ mhue ekpabo oyi Eshinegba. Egbọ e lẹse ọli shi emini ọ riẹle ali ingmemhi ni ọ gbolo o ngme.

20 Ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ali enighie e rue ọli lasele ni a gbe-a shi ọra apfida.

21 Eri anye dabi khi loli ọ ya pfa egbo iZireni shi eke. Amo li ẹle ese abi a te me ingme ena.

22 Ikpotoso eghuo eyi anye e ri abo sha anye. E je uji oyoli amo uzogbe fiefie,

23 Ama ẹa me idiegbe oyoli. E nyene egbe bhale ya gue khi wewe e me igeni ni e gueye wewe khi ọ she guale.

24 Egbọ eghuo elemhi anye e she je obọ ya bino e me khi abi e ngme o khi, ama ẹa me iJesu.”

25 IJesu ọọ wẹ, “A khi eyeghe e, ni udu oye ọa nyanya mie emini emekeguele e ngme suo.

26 Aa lẹse khi ina oni Omiepfuese ọ li ya me osue neni ọ lo ufumhi oyoli?”

27 Oni iJesu ọ tigbe ri emini a keke shi Ebe-nopfuase lo wẹ eso ni e la ebe Ushi oyi iMosisi ali eyi emekeguele nya.

28 Abi e li ti ramhi ukuku ẹoli ni e je, iJesu ọ riẹle abine khi loli ti okiali oyelue ya je odalo.

29 Ama ee ti ọli, ẹẹ ọli, “Nu anye kushi ana irari khi ogbe o she vu, obili o she gbolo-a bi.” Igho ọ deba wẹ ọ ya kushi na wẹ.

30 Abi e kerọ shito ya ke le eminale, ọ rue oni

ibuleđi, ọ kphemhi, ọ khi ọli-a, ọ kemhi na we.

<sup>31</sup> Egheghe ana, alo eyewe e khueghie-a, e tigbe lese khi ọli ọ. Eri-tse ọ kele-a, ẹa ke me ọli.

<sup>32</sup> E egbewe, “Ọọ khi eri ọ li abi erali shi awa udu abi ọ ro la ode nu awa ngme ni ọ gbo ro gue abi Ebe-no-pfuase o ngme ye awa?”

<sup>33</sup> Aghoaghọ e vule nyene egbe ukhokho je iJerusalemu. E bhale ya ẹ eniye odukhokho ogbaghuo ali egbo enekpole ni e ga legba,

<sup>34</sup> ni e lie, “Egbegbi ingme lo khi Onomhue ọ she guale, ọ ri egbo li gbo khasẹ iSamọ.”

<sup>35</sup> Igho eni etuava egho e guele emini a me ode, ali abi e lese iJesu egheghe ni ọ ro khi ibuleđi-a na we.

*IJesu ọ ri egbo li khasẹ eniye odukhokho eyoli  
(iMat 28.16-20; iMak 16.14-18; iJon 20.19-23; Ika  
1.6-8)*

<sup>36</sup> Abi e ro kie ghọ ngme oni ungmehi, iJesu ọ migha we iteva ọọ we, “Opfomhe o nu ẹ la.”

<sup>37</sup> E yila, ulishi ọo mu we, e dabi khi ayemhe olimhi ọ khi.

<sup>38</sup> Ọọ we, “Elo o ze ni udu oye ẹ o ro nighise, ni a ro gbo mhọli akhokhomhe shi udu oye ẹ?”

<sup>39</sup> A bino abo ali awe eyemhe. Mhemhe lo. A ri obo timhe ni a me khi olimhi ogbo ọa ya mhọli idiegbe ali igua, nabi a me khi mhi mhọli ena.”

<sup>40</sup> Abi ọ ro ngme na se, ọ ri abo ali awe eyoli khasẹ we.

<sup>41</sup> Abi oghelẹ ali oshabo ni o vo we udu ọa kie ze we mie shi ọ ne, iJesu ọ mhila we, “A li mhọli emhikhoghuo shi akana ni a le ghọ?”

<sup>42</sup> E rue afele ni a nye na li,

43 Ọ rue ọli la akpewẹ roli le.

44 Ọọ wẹ, “Ena e khi emini mhi gueye ẹ abi mhi ro kie nu ẹ la. Ingme eyemhẹ nya ni a kẹkẹ shi Ushi oyi iMosisi ali, ebe eyi Emekeguele eyi Ẹshinegba ali Ebe Iwolo, e mema bhale ya tse.”

45 Igho ọ khueghie wẹ udu-a ni e me asha lese emini a kẹkẹ shi Ebe-no-pfuase.

46 Ọ gueye wẹ, “Emini a kẹkẹ shi eke na. Omiepfuese ọ ya me osoli, ọ rote eghuli guale elenuzi-ese,

47 egheghe agho a ya ri eva oyoli ri imupfi ali iro-lamhe-topfa tse abo ushishi nya, rote iJerusalemu gba eke le.

48 A ga me eni emhi enana nya.

49 Mhi ya ri emini Itamhe ọ shobo ghie usomhi ghi ẹ, eri-tse a la elemhi ẹoli iJerusalemu ramhi ni a ro ya ri itoto rote obini o yagha ghi ẹ ni o ya kpha ẹ so.”†

### *Inga idane oyi iJesu*

*(iMak 16.19-20; Ika 1.9-11)*

50 Abi ọ ro rue wẹ vu ya fiẹ, ni e ro kia ramhi iBetani, ọ tsua abo idane, ọ ku isemhe na wẹ.

51 Abi ọ li ku isemhe na wẹ, ọọ ze wẹ obo, a rue ọli nga idane.‡

52 Igho e nyese ukhomhi ga li. E mu egbe pfi ri ukpokpomhi oghelẹ je iJerusalemu.

53 E kiele la owa ugamhi no fune tse, e kuẹghie Ẹshinegba.

† 24:49 Li ze Ika 1.4    ‡ 24:51 Li ze Ika 1.9-11

**Ebe-No-Pfuasę Ishobo Onogbo**  
**New Testament in Ivbie North-Okpela-Arhe**  
**(NI:atg:Ivbie North-Okpela-Arhe)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ivbie North-Okpela-Arhe

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

**Copyright Information**

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789194797

**The New Testament**

in Ivbie North-Okpela-Arhe

**© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files  
dated 29 Jan 2022

03be06b0-68fd-500b-b9a9-6bca4b63979a